

DRVO tehnika nameštaj

ekologija
prerada
biznis

broj 45 • godina XII • januar 2015. • cena 300 dinara
godišnja pretplata 1980 dinara, inostranstvo 50 eura

9 771431 512008

Fabrika nameštaja

HRAST

Bosilegrad
www.hrastnamestaj.rs

*Preporuka je
najbolja reklama*

**Drvena industrija Srbije i pored teškoća
ostvaruje dobre rezultate**

**Inovacije Sajma nameštaja bi istovremeno
motivisale i izlagače i posetioce**

Фаббрица Ваша азбука боја

| Боје и лакови за дрвну индустрију |

| вебсајт | фаббрица.пр.срб |

| Босанска 65 | 11080 Земун | БГ | Србија | +381 11 316 99 77 | 316 99 88 | 307 79 05 | 307 79 06 |

FREE FLAP

- > Ugao otvaranja od 90° i 107°
- > Minimalna dubina korpusa 109 mm
- > Opcija push za otvaranje bez ručke

FREE FOLD

- > Minimalno zauzimanje prostora
- > Za dubinu korpusa 288 mm i više
- > Za frontove visine 1,040 mm (590 mm) i težine do 12,3 kg (23,3 kg)

HÄFELE

NOVA SERIJA PODIZNIH MEHANIZAMA

FREE.

FREE UP

- > Maksimalni pristup elementu
- > Za dubinu korpusa 277 mm i više
- > Za frontove visine do 600 mm (420 mm) i težine do 14,6 kg (19,6 kg)

FREE SWING

- > Izuzetno pogodan za velike frontove
- > Za dubinu korpusa 273 mm i više
- > Veoma lak pristup sadržaju elementa

The EWD logo is displayed in yellow capital letters on a dark blue background, which is part of the machine's frame.

EWD

Postiže
najbolji učinak
TRAČNA PILA
EBB 1800R-17

DRVOTEHNIKA

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu
Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKO press Blagojević

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 24

Tel/fax: +381 (0) 11 2139 584; 7700 364

www.drvotehnika.com, www.drvotehnika.info

e-mail: info@drvotehnika.info

Godišnja pretplata 1.980 dinara

Pretplata za inostranstvo 50 evra

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Lajoš Đantar, AKE Đantar, Bačka Topola
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Vladislav Jokić, XILIA, Beograd
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Dr Vojislav Kujundžić, LKV CENTAR, Beograd
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Dr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronik, Niš
- Zvonko Petković, vanr. prof. FPU Beograd
- Dragan Petronijević, MOCA, Jablanica
- Dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet, Beograd
- Tomislav Rabrenović, DRVOPROMET, Ivanjica
- Miroljub Radovanović, JELA JAGODINA, Jagodina
- Gradimir Simijonović, TOPLICA DRVO, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Milić Spasojević, Fantoni ŠPIK IVERICA, Ivanjica
- Mr Borisav Todorović, BMSK, Beograd
- Dragan Vandić, KUBIK, Raška
- Milorad Žarković, SAVA, Hrtkovci

Redakcija

- Dipl. ing. Ivana Davčevska
- Jelena Mandić

Glavni i odgovorni urednik

- Mr Dragojlo Blagojević

Stručni konsultant

- Dipl. ing. Dobrovoje Gavović
- Snežana Marjanović d.i.a., AMBIENTE, Čačak

Uplate za pretplatu, marketinške

i druge usluge izvršiti na tekući račun broj

160-176289-53, BANCA INTESA ad Beograd

Devizni račun - IBAN: RS35160005010001291720

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih poruka, niti za informacije u autorskim tekstovima

Priprema, štampa i distribucija

EKO press Blagojević

Registarski broj APR: NV000356

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISSN 1451-5121

COBISS.SR-ID 112598028

*Nikad se ne može reći
toliko mudrosti koliko
se može prečitati gluposti.*

Fu Če

*Mudar čovek ne
kaže sve šta misli,
ali misli sve što kaže.*

I opstanak je razvoj

Našim čitaocima i ovoga puta na stranicama časopisa *DRVOTEHNIKA* nudimo obilje informacija iz oblasti tehnologije, mašina, opreme, repromaterijala i tržišta vezanog za preradu drveta i proizvodnju nameštaja. Već tradicionalno u januarskom izdanju opširno pišemo o Sajmu nameštaja koji je održan polovinom proteklog novembra. Uz detaljne informacije govorimo i o sajamskim priznanjima, nagrađenim eksponatima i firmama, a bez većih intervencija objavljujemo razmišljanja i sugestije petnaestak privrednika. Na Sajmu nameštaja smo, naime, razgovarali sa vlasnicima ili menadžerima pedesetak firmi, a cilj nam je bio da daju svoje viđenje Sajma nameštaja. Neke od tih izjava smo objavili uvereni da za organizatore sajma ova razmišljanja i stavovi mogu biti predmet razmatranja, a inovacije bi, u ovo teško vreme, bile ne samo izazov, nego i potreba koja bi, verujemo, istovremeno motivisala izlagače i posetioce.

Pišemo i o rezultatima poslovanja prerade drveta i proizvodnje nameštaja u prvih jedanaest meseci 2014. godine. Takođe govorimo o projektu *Imate reč - Budite deo rešenja*, koji je organizovala Privredna komora Srbije gde su i predstavnici drvne industrije i šumarstva dali svoje viđenje problema, kao i neke predloge rešenja. Dijalog privrede, države i struke je, bez sumnje, put koji u svakoj delatnosti može dati bolje rezultate poslovanja, pogotovo u društvu u kome reforme kasne dvadesetak godina. To je odavno konstatovano, pa privrednici u svakoj situaciji naglašavaju da država ne poklanja dovoljno pažnje malim i srednjim preduzećima, da okleva u reorganizaciji javnog sektora, da toleriše sivu ekonomiju, da privredu permanentno prati nelikvidnost pa su firme prisiljeni da uzimaju skupe kredite što ih još više opterećuje, pa i prilično stabilne privatne firme sve više brinu o opstanku, a ne o razvoju. Zato tvrdimo da je danas i opstanak razvoj, što na svojevrsan način potvrđuju i podaci o fizičkom obimu proizvodnje u drvnjoj industriji u prtekle dve godine. Od januara do oktobra 2013. godine drvna industrija je zabeležila pad od 2,5% u odnosu na isti period 2012. godine; dok je u prvih jedanaest meseci 2014. godine u odnosu na isti period 2013. zabeležila povećanje od 15%... Proizvodna nameštaja je 2013. godine u odnosu na godinu pre povećana za jedan procenat, a u prvih jedanaest meseci 2014. je, u odnosu na isti period 2013. godine, zabeležila pad od 6,1%.

Drvna industrija je prošle godine, u odnosu na prethodnu, povećale izvoz za 8,2%, ali je povećan i uvoz za 3,3%; dok je kod proizvodnje nameštaja 2014. godine, u odnosu na 2013. godinu, izvoz veći za 9,9%, a uvoz je manji za 11,7%.

Prema podacima Privredne komore Srbije poljoprivreda, drvna industrija i industrija tekstila su jedine industrije koje ostvaruju suficit u spoljnotrgovinskom prometu Srbije, dok ogroman deficit prave energetika, hemija i metalna industrija. Zato ima mesta predlog koji već odavno forsiraju iz Agencije za drvo da drvnjoj industriji treba dati karakter strateške industrije i to ugraditi u Strategiju i politiku razvoja industrije Srbije do 2020. godine. Ovaj predlog je u pisanom obliku odavno dostavljen nadležnim ministarstvima u Vladi RS! Ali to nije jedini predlog koji su drvoprerađivači uputili Vladi RS i na koji još uvek čekaju odgovor.

Problemi sa kojima se susreću privrednici u preradi drveta i proizvodnji nameštaja će, verujemo, biti ponovo apostrofirani na Saboru drvoprerađivača koji će biti održan u maju ove godine. Ponovo ćemo tražiti da se šumarstvo i prerada drveta nađu u jednom ministarstvu, da država više pažnje pokloni malim i srednjim preduzećima, da konačno počne sa reorganizacijom javnog sektora, da se reši viška neradnika, da sivu ekonomiju kanališe u legalne tokove, da nađe povoljnije načina kreditiranja... Ali, kako je u iskustvu naših privrednika dominantna činjenica da naše vlasti daleko bolje pričaju nego štu u praksi rešavaju probleme, to će se čekanje nastaviti, a problemi samo gomilati. Ako bude drugačije, ako se zahtevi privrednika uvažavaju, svima će, opet se nadamo, biti bolje.

D. Blagojević

**Svečano obeleženo 94 godine postojanja
i rada Šumarskog fakulteta u Beogradu**

94 godine u službi prerade drveta, hortikulture, zaštite

Od kada je osnovan, davne 1920. godine, pa do kraja septembra 2014. godine sa Šumarskog fakulteta u Beogradu je izašlo 8.804 diplomiranih inženjera, 420 magistara i 278 doktora nauka, a na svim studijskim programima master studija diplomiralo je 290 studenata.

Danas Šumarski fakultet čine četiri odseka: Odsek za šumarstvo, Odsek za tehnologije, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta, Odsek za pejzažnu arhitekturu i hortikulturu i Odsek za ekološki inženjering u zaštiti zemljišnih i vodnih resursa.

Već godinama Dan Šumarskog fakulteta se tradicionalno obeležava, a proteklog 5. decembra u amfiteatru Šumarskog fakulteta u Beogradu svečano su obeležene 94 godine od osnivanja ove visokoškolske ustanove. Podsećamo, u Srbiji je 5. decembra 1920. godine, pored pet postojećih, osnovan šesti, Poljoprivredni fakultet sa dva nezavisna odseka: POLJOPRIVREDNIM i ŠUMARSKIM. Tada je počela nastava za prvu generaciju studenata šumarstva na jednom od šest fakulteta u Beogradu.

Svečanosti na Šumarskom fakultetu 5. decembra prošle godine su, uz tradicionalno veliki broj šumarskih stručnjaka, inženjera zaposlenih širom Srbije, prisustvovali i gosti sa više fakulteta i naučnih instituta, ministarstava i Uprave za šume, kao i drugih društveno političkih zajednica, javnih preduzeća i brojnih kompanija, zatim studenti i zaposleni na Šumarskom fakultetu kao i penzionisani radnici ove visokoškolske ustanove. Podeljene su priznanja i nagrade najboljim studentima, kao i zaposlenima koji su tokom

protekle godine stekli uslove za odlazak u penziju.

Prisutne je pozdrvio profesor dr Milan Medarević, dekan Šumarskog fakulteta, koji je opširno govorio o nastanku, razvoju, organizaciji, naučnim i nastavnim aktivnostima profesora i studenata tokom proteklih decenija, kao i o planovima za dalji razvoj ove ustanove. On je podsetio da je prvo predavanje u istoriji Šumarskog fakulteta održao tadašnji dekan, profesor dr Petar Đorđević 5.12.1920. godine na Šumarskom odseku Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu. Desetak godina potom, 1930. godine Poljoprivredni fakultet menja naziv u POLJOPRIVREDNO-ŠUMARSKI, a 1949. godine Šumarski fakultet postaje samostalan. Prvi dekan samostalnog Šumarskog fakulteta bio je prof. inž. Sreten Rosić. Takođe je značajno istaći da se Šumarski fakultet 1953. godine uselio u novu zgradu na Banovom brdu u Beogradu, gde se i danas nalazi... Od 1956. godine Šumarski fakultet čine dva odseka: ŠUMARSKI i DRVNO-INDUSTRIJSKI, a 1960. godine ustanovljena

su četiri odseka. Tokom daljeg razvoja manjali su se nazivi studijskih odseka, tako da danas Šumarski fakultet čine: Odsek za šumarstvo, Odsek za tehnologije, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta, Odsek za pejzažnu arhitekturu i hortikulturu i Odsek za ekološki inženjering u zaštiti zemljišnih i vodnih resursa.

– Kako je visoko obrazovanje osnov razvoja i ekonomskog napretka društva, zasnovanog na znanju, unapređenju ljudskih prava i osnovnih sloboda, misija Šumarskog fakulteta je da omogući najviše akademske standarde i obezbedi sticanje znanja i veština u skladu sa potrebama društva i projektovanim nacionalnim razvojem. Polazeći od osnov utvrđenih misijom, Šumarski fakultet je trajno opredeljen da teži unapređenju kvaliteta visokog obrazovanja i uključivanja u jedinstven Evropski prostor visokog obrazovanja. Delatnost Šumarskog fakulteta je usmerena ka stalnom podizanju kvaliteta studijskih programa, efikasnosti studija i kvaliteta studiranja, obezbeđivanju uslova za nastav-

Profesor dr Milan Medarević, dekan Šumarskog fakulteta

šumarstva, zemljišta i vodnih resursa

ni i naučnoistraživački rad, usavršavanje nastavnika, saradnika i nenastavnog osoblja u skladu sa utvrđenim normativima i standardima – rekao je dr Medarević.

Od osnivanja Šumarskog fakulteta, zaključno sa 30.09.2014. godine, na svim odsecima osnovnih studija, akademsku diplomu je steklo 8.804 diplomiranih inženjera (Šumarstvo 4.636; Tehnologija, menadžment i projektovanje nameštaja i proizvoda od drveta (prerada drveta) 1.815; Pejzažna arhitektura i hortikultura 1.706 i Ekološki inženjering u zaštiti zemljišnih i vodnih resursa 647). U istom periodu 420 kandidata je magistriralo i 278 steklo diplomu doktora nauka, a na svim studijskim programima master studija diplomiralo je 290 studenata.

NAJBOLJI diplomirani studenti u školskoj 2013/1 godini su: Studijski program ŠUMAR-

Govoreći o aktivnostima Šumarskog fakulteta, profesor Medarević se posebno osvrnuo na aktivnosti koje su se, sa aspekta struke, odvijale na ovoj visokoškolskoj ustanovi nakon katastrofalnih poplava u našooj zemlji. Naglašeno je da je neophodna izgradnja novih sistema za zaštitu od erozije i bujičnih poplava, uz odgovarajuće održavanje i popravke postojećih objekata, kako bi se obezbedio minimalan stepen sigurnosti teritorije Srbije.

– Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu je priznata visokoškolska ustanova koja se, uz sve teškoće, uspešno bavi obrazovanjem stručnih, naučnih i istraživačkih kadrova iz oblasti šumarstva, prerade drveta, pejzažne arhitekture i hortikulture, kao i ekološkog inženjeringa u zaštiti zemljišnih i vodnih resursa, a time i u oblasti zaštite i

STVO – Slavoljub Dimitrijević, prosek ocena 9,36; Studijski program TEHNOLOGIJA, MENADŽMENT I PROJEKTOVANJE NAMEŠTAJA I PROIZVODA OD DRVETA – Tijana Todorović, prosek ocena 9,42; Studijski program PEJZAŽNA ARHITEKTURA I HORTIKULTURA – Snežana Kecman, prosek ocena 9,79 i Studijski program EKOLOŠKI INŽENJERING U ZAŠTITI ZEMLJIŠNIH I VODNIH RESURSA – Milena Lekić, prosek ocena 9,48.

Zahvaljujući odličnom uspehu tokom školovanja, dipl.ing. Dragan Bajić je dobio zaposlenje u JP Vojvodinašume, dok su u JP Srbijašume zaposlenje dobili: diplomirani inženjeri Slavoljub Dimitrijević, Vladan Dačić i Jovan Dobrosavljević. U preduzeću TOPWOOD zaposlenje će naći četiri mlada inženjera TMP: Dragana Virijević, Vladimir Đukić, Uroš Tomić i Jelena Radivojević.

unapređivanja životne sredine kao dela strategije održivog razvoja Republike Srbije. Više od devet decenija je razlog za slavlje, ali je jednako i razlog za veću odgovornost – naglasio je dekan Medarević.

Svoju budućnost Šumarski fakultet vidi u daljoj promociji i intenziviranju univerzitetske saradnje i mobilnosti profesora i studenata na institucionalnom, nacionalnom i međunarodnom novou, u cilju poboljšavanja kvaliteta visokog obrazovanja. U nekoliko navrata je istaknuto da, s obzirom na krizu i ekonomsku situaciju, u realizaciji dela svojih namera, Šumarski fakultet očekuje podršku i veće razumevanje društvene zajednice, kao i to da je saradnja sa šumarskim preduzećima i velikom brojem firmi koje se bave preradom drveta dobra, ali da uvek ima prostora za još bolju saradnju. ■

osnovano 1968. godine

Buje-export d.o.o. Buje
Istarska 22, Buje, Hrvatska
www.buje-export.hr

Tel: +385 (0)52 725 130
Fax: +385 (0)52 772 452

Kontakt osoba:
Dario Kozlović
Tel: +385 (0)52 725 132
Mob: +385 (0)98 254 193
dario.kozlovic@buje-export.hr

Poslovnica Zagreb
Tel: +385 (0)1 6117 171
Fax: +385 (0)1 6117 029

Kontakt osoba: Ratimir Paver
Mob: +385 (0)98 254-192

BUJE-EXPORT d.o.o.
IMA PREKO 45 GODINA
KONTINUIRANOG ISKUSTVA
U TRGOVINI DRVETOM:
REZANA GRAĐA, ELEMENTI,
PARKET, FURNIR
I UVOZ OPREME ZA
DRVNU INDUSTRIJU.
POSEDUJEMO FSC CERTIFIKAT
OD 2000. GODINE I PRUŽAMO
USLUGE KONSALTINGA
ZA FSC CERTIFIKOVANJE.

Agencija za drvo među donatorima Fondacije Ana i Vlade Divac

Od 2007. godine Fondacije Ana i Vlade Divac je u Srbiji zbrinula 550 izbegličkih porodica koje su dobile krov nad glavom, a različite vrste pomoći, najčešće u građevinskom materijalu, je stigla i za 90 porodica sa poplavljenih područja. Takođe je obnovljeno nekoliko škola i obdaništa, popravljeno na desetine igrališta.

Montažnu kuću koju je donirao Klaster drvoprerađivača, odnosno Agencija za drvo, Fondacija Divac je dodelila izbegličkoj porodici Obućina u Pančevu, a ovaj primer može biti podsticaj za sve one koji, kroz razvoj filantropije, teže solidarnosti i duhu zajedništva.

Proteklog oktobra se napunila godina dana kako porodica Obućina živi na periferiji Pančeva u kući koju je donirala Fondacija Ana i Vlade Divac u saradnji sa Agencijom za drvo. Priča je počela još 2008. godine na Sajmu građevinarstva, kada je Agencija za drvo, na predlog prof. dr Zdravka Popovića, donela odluku da donira jednu montažnu kuću koju bi Fondacija Divac dodelila jednoj izbegličkoj porodici.

U toj kući danas živi Branko Obućina, poreklom iz Sarajeva i njegova supruga Goranka iz Pakraca sa svoje troje dece, a na godišnjicu useljenja, posetili su ih Snežana i Vlade Divac. U posetu je trebalo da pođe i profesor Popović, ali je on tog dana bio zauzet.

Branko Obućina je imao trinaest godina kada je sa porodicom izbegao iz Sarajeva, a 1994. godine porodica Obućina je smeštena u izbeglički centar Čardak na Deliblatskoj peščari. Tu su se Branko i Goranka upoznali, tu su rasli i počeli svoju ljubav, a od pre jedanaest godina su u braku. Imali su samo trogodišnjeg sina Gorana kada su u maju 2008. godine u izbeglički centar Čardak stigli Snažana i Vlade Divac... Sa izbeglicama su proveli čitav dan i sasvim slučajno izabrali mladi bračni par Goranku i Branka da im dodele kuću koju je donirala Agencija za drvo. Kasnije su rođene Sonja i Sofija...

Kako je sve počelo, pitamo našeg proslavljenog košarkaša i humanist, gospodina Vladu Divca:

– Nakon dvadeset godina provedenih u Americi mi smo se 2007. godine vratili i shvatili da ovde još uvek nije rešen status proteranih i raseljenih lica, da će se teško rešavati i da na neki način izbeglice nemaju svoj glas u ovom društvu. Zato smo, u nameri da budemo njihov glas ili da kažem odnos sa javnošću, osnovali Fondaciju Ana i Vlade Divac čija je vizija Srbija kao društvo u kome građani preuzimaju odgovornost i shvataju moć zajedništva u rešavanju ličnih i društvenih problema na socijalnom, ekonomskom, obrazovnom i duhovnom planu – kaže Vlade. – U tom smislu smo iskoristili moju oproštajnu košarkašku utakmicu da upravo govorimo o izbeglicama i promoviramo Fondaciju koja teži da podstakne solidarnost i duh zajedništva u društvu kroz razvoj filantropije. Nastala na nameri da se promovira ljudska dobrobit i čovekoljublje Fondacija je posvećena zbrinjavanju i ekonomskom osnaživanju izbeglih i raseljenih lica kao i unapređenju položaja dece i mladih kroz kreiranje uslova za njihovo zdravo odrastanje i razvoj. Inače, misije Fondacije je da doprinese razvoju ravnopravnijeg, tolerantnijeg i solidarnijeg društva u Srbiji – objašnjava naš proslavljeni košarkaš.

– Igrom slučaja sam u aprilu 2008. godine bio na Sajmu građevinarstva i upoznao profesora Popovića i još neke članove Agencije za drvo. Tu je počela naša saradnja – seća se Vlade Divac i dodaje da je Fondacija zahvalna profesoru Popoviću i Agenciji za drvo što su se uključili u humanitarne aktivnosti Fondacije.

U međuvremenu Fondacija Ana i Vlade Divac je pokrenula niz aktivnosti i projekata od smeštaja izbeglica do obnove škola, sportskih terena, vrtića, kao i pomoći nastradalima u poslednjim poplavama. Kroz svoje akcije Snežana i Vlade Divac su do sada prikupili preko 15 miliona dolara koji su dalje usmereni ka humanitarnoj pomoći i obrazovnim programima u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, SAD, Indoneziji, Etiopiji i Kini. Od 2007. godine Fondacije Ana i Vlade Divac je u Srbiji zbrinula 550 izbegličkih porodica koje su dobile krov nad glavom, a različite vrste pomoći, najčešće u građevinskom materijalu, stigle su i za 90 porodica sa poplavljenih područja. Tako-

đe je obnovljeno nekoliko škola i obdaništa, popravljeno na desetine igrališta...

– Tu nismo samo Vlade i ja, tu su ljudi koji rade u Fondaciji i svi oni koji su donirali ono što su mogli. Oni su deo naših zajedničkih projekata u kojima je na različite načine učestvovalo preko pola miliona ljudi... Vlade i ja ćemo se ovim poslom baviti sve dok za to postoji potreba i dok možemo... Humanitarnim radom se vraćamo svojim korenima, svi se mi potvrđujemo kao ljudi i zato je ova priča poziv svim čitaocima časopisa *DRVOTEHNICA* da se, prema svojim mogućnostima, uključe u naše akcije i da se okupimo oko nekog zajedničkog projekta bilo da su u pitanju kuće, igrališta, škole ili ogrev za one koji nisu u prilici da to obezbede. Nažalost, u našoj zemlji, još uvek živi veliki broj ljudi u teškim uslovima – kaže Snežana Divac, a mi znamo da su Snežana i Vlade Divac uvek dostupni, da ih je lako

naći i da se sve što oni rade može videti na sajtu Fondacije Ana i Vlade Divac, www.fondacijadivac.org.

Sve vreme našeg razgovora u novom domu porodice Obućina, mala Sofija se meškoljila u Snežaninom krilu, držala je za ruku i dugo zagledala, dok je nešto starija Sonja, stidljivo izvirivala iza sobnih vrata. Ali nije joj trebalo dugo, ubrzo se i ona smestila u krilo Vladi Divcu i zaštićena rukama slavnog košarkaša, grickala čokoladu... A desetogodišnji Goran je, uz neskriven ponos roditelja, pričao kako trenira karate i fudbal, kako u školu udaljenu skoro tri kilometra, najčešće ide biciklom, kako dobro uči i kako je jednom iznagrada počela

Sećajući se saradnje sa Fondacijom Ana i Vlade Divca profesor dr Zdravko Popović kaže:

– Realizacija ove humanitarne akcije uspostavlja dobar obrazac zajedničkog delovanja članova Klastera po kome svaki učesnik daje doprinos srazmeran svojim mogućnostima i htenjima, a ostvareni rezultat bude čak i veći od prostog zbira pojedinačnih aktivnosti. Jer, konkretno, sada već spokojna lica porodice Obućina mogu samo izazvati zadovoljstvo kod svih nas koji smo pomogli da se cela akcija okonča, što sigurno nema cenu. Ali ipak moram istaći i ujedno se i zahvaliti i svima onima koji su, pored Fondacije Ana i Vlade Divac koja je uradila temelje, ozidala i uredila kupatilo i obezbedila građevinsku dozvolu, u svemu ovome učestvovali, a to su sledeći članovi Klastera, odnosno *Agencije za drvo*:

- BMSK iz Beograda – namenski projekat kuće;
- ŠPIK Casa iz Ivanjice – izrada, transport i montaža drvenih zidnih panela, krovne konstrukcije, oluka i crepa;
- LKV Centar iz Dobanovaca – izrada i transport drvene krovne konstrukcije;
- Toplica drvo iz Beograda – izrada i transport fasadne stolarije i ulaznih vrata;
- Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu – drvena građa za panele;
- ZIDAR iz Negotina – unutrašnja vrata;
- SAGA drvo iz Stare Pazove – parket;
- NESTA iz Beograda – lepak i lajsne za parket;
- VUČIČEVIĆI iz Arilja – lamelirane gredice za prozore;
- Montaža M iz Kačareva – montaža stolarije;
- Zvezda Helios iz Gornjeg Milanovca – unutrašnje i fasadne boje;
- PEG iz Beograda – postavljanje i lakiranje parketa;
- INTERHOLZ iz Beograda – furnir za unutrašnja vrata;
- GAJ inženjering iz Zemuna – materijal za fasadu;
- ESTIA iz Beograda – materijal za fasadu;
- EKO press Blagojević, časopis *DRVOTEHNICA*, kao medijski sponsor i na kraju
- Gradimir Simijonović i Zdravko Popović, donacijom novčanih sredstva za izradu fasade i krećenje.

grmljavina i jaka kiša, ali se on nije uplašio, mada je kući stigao potpuno mokar...

– Zato brzo raste – šale se Goranka i Branko koji je u dnu dvorišta sagradio garažu gde razvija svoj automehaničarski zanat i ne žali se. Kaže, da mu dobro ide, zaradi da porodica i posebno deca solidno žive. – Mi smo beskrajno zahvalni Fondaciji Ana i Vlade Divac kao i profesoru Zdravku Popoviću i svim članovima Agencije za drvo koji su nam pomogli – kažu naši domaćini dok se rastajemo dugo i dok nam Sonja i Sofija mašu iz naručja roditelja.

D. Blagojević

dobar san za zdrav život

FAIRKENSTEINER
 CROWNE PLAZA
 Marriott
 HOTELS & RESORTS
 MOVENPICK
 Holiday Inn
 Kempinski
 STEIGENBERGER
 Ramada International
 RADISSON
 INTERCONTINENTAL
 Park Plaza
 Hilton
 Marriott
 Park Hotel Riga
 NH
 HOTELS
 Arabella-Hotel

Tamna boja oraha
 nameštaju
 daje toplinu a
 svetlucači detalji s
 kristalima Swarovski
 osvetljavaju prostor u
 večitoj eleganciji.

STILLES

EST. 1945

Drvetu poklanjamo besmrtnost

www.bernarda.rs

BERNARDA
 DUŠECI I KREVETI

Prodaja Stilles: **BERNARDA** studio za zdravo spavanje, D. Tucovića 77, Beograd, tel: 011 6 456 300, 011 4 055 141
 APARTMAN - UŠĆE Shopping Center • CARPE DIEM - Jurija Gagarina 151a TC Piramida, I. sprat • VILIVER - Bulevar M. Pupina 10d/31-YBC

WEINIG WORKS WOOD

Ofanziva tehnike primljena sa oduševljenjem: Rekordna poseta na Weinig InTech-u 2014

Međunarodni kućni sajam Weinig grupe održan od 4. do 7. novembra 2014. bio je predstava u superlativu. Sa 1.550 stručnih posetilaca iz 34 zemlje nadmašio je manifestacije prethodnih godina. Gosti iz čitave Evrope videli su, na rekordnom izložbenom prostoru od preko 4.000 kvadratnih metara, sa okruglo 50 eksponata, do sada najveći broj mašina i opreme kada je u pitanju ovaj događaj u *Tauberbischofsheim-u*. Pod sloganom „Weinig ofanziva tehnike 2014“ Weinig grupa je inovacijama iz svih proizvodnih područja, počev od punog drveta, preko pločastih materijala, pa do sistemskih rešenja najavila prestojeći sajam **LIGNA 2015** u Hannoveru. Osim toga, posetioci su se uverili u široki portfolio Weinig usluga koje nude maksimum po pitanju finansiranja, održavanja, servisa rezervnih delova, obuke, inženjeringa.

Težište **InTech-a** bilo je na proizvodnji prozora. Program je obuhvatio pre svega, složenu, umreženu tehniku opreme na najvišem nivou i dokazao je vodeću poziciju Weinig-a u ovom segmentu proizvodnje.

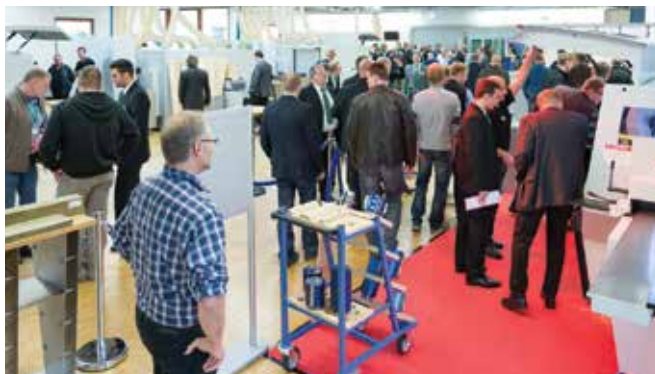
Kao crveni končić provlačila se za vreme InTech-a tema „**umrežavanje**“. Weinig po pitanju ove teme budućnosti nudi čitav niz proizvodno orijentisanih rešenja, koja počinju sa pripremom radnog procesa sa **Moulder Master**-om i proizvodnim softverom **Millvision** do konstruk-

Novi Powermat 700 je izazvao veliko interesovanje

Eksponat firme WACO: jednolisi bansek BKS

Magnet za posetioce Weinig InTech: 1.550 stručnih posetilaca znače novi rekord

cije sa **FenCon**-om i modularnim konceptom upravljanja u proizvodnji stolarije.

Kada je u pitanju srž stručnosti – blanjanje i profilisanje, Weinig je sa **Powermat-om 700** podigao zavesu za jednu novu generaciju automata za profilisanje, koju karakteriše obiman nov koncept rukovanja.

Na primeru impozantne opreme dvoje kupaca, koja je u tom trenutku nastajala u proizvodnim pogonima, **Weinig Konzept** je kao partner za kompletna rešenja i sve projekte oko optimiranja drveta jasno pokazao svoju stručnost.

Pored inovativnog rešenja za smanjenje troškova i oplemenjivanje masivnog parketa, na veliko interesovanje je naišao prikazani novi, po pitanju sirovine štedljivi i patentirani postupak lepljenja u blok-gredu sa zarubljenim spojem.

Po prvi put na InTech-u bilo je zastupljeno i područje opreme za pločaste materijale. Inovativni program firme **Holz-Her** dodatno je obogatio kućni sajam. Sa vertikalnim CNC obradnim centrom **Evolution** i sistemom za nanošenje lepka **Glu-Jet**, Holz-Her je imao dva proizvoda na startu, koja su neposredno pre sajma nagrađena u SAD sa **Challengers Award**-om za izuzetnu inovaciju.

Na kraju ovog intenzivnog InTech-a 2014, prožetog oduševljenjem posetilaca, Weinig grupa je zabeležila pozitivan bilans, a izuzetno raspoloženje učinili su 21. izdanje kućnog sajma punim pogotkom i još jednom s pravom podvukli slogan „**Weinig nudi više**“.

MW GROUP SCG doo

Čupićeva 1/1 • 37000 Kruševac • Srbija • tel. +381 37 445 070, 445 075 • fax. +381 37 445 070
e-mail: mwgroupscg@open.telekom.rs • www.mwgroup.rs

Bolja valorizacija primarne

Krajem oktobra prošle godine u Slavonskom Brodu je, već tradicionalno, održan 5. kongres pilanara Jugoistočne Evrope koji je okupio oko 250 učesnika iz 12 zemalja. I ove godine se raspravljalo o trenutnim prilikama, izazovima i budućnosti sektora, a zabeleženo je i veliko zanimanje medija. Ocenjeno je da saradnja drvoprerađivača u regionu nema alternative i da ulazak Hrvatske u EU treba doprineti rastu ovog sektora u svim zemljama regiona, jer se može poboljšati protok drvnih roba i sortimenata, komercijalnih i tehnoloških informacija te omogućiti pokretanje naučno-istraživačkih projekata na području šumarstva i prerade drveta.

Potpisivanje sporazuma o regionalnoj saradnji, koji je upriličen na Kongresu, predstavlja veliki korak prema uspostavljanju intenzivnije sektorske saradnje, posebno vezane uz potrebu povećanja upotrebe drveta i veće primene drveta kao odličnog graditeljskog materijala. Praktično, sporazum predstavlja važnu regionalnu razvojnu platformu.

Glavni cilj regionalne saradnje je popularizacija sektora, a sve navedeno trebalo bi dovesti do otvaranja novih zelenih radnih mesta i smanjiti negativne uticaje globalnog zagađenja, gde ovaj sektor već daje veliki doprinos smanjenju emisija CO₂. Drvna industrija i šumarstvo vide svoju važnu novu ulogu u evropskim razvojnim smernicama, a vlade zemalja u regionu mogu već sada učiniti konkretne poteze za zadržavanje i veću potrošnju drveta u regiji, kroz jačanje sistema zelene javne nabavke, kojom se mnogi javni objekti mogu opremiti kvalitetnim drvnim

proizvodima čime se jača energetska efikasnost i smanjuju negativni uticaji na okolinu.

S druge strane, konkurencija na tržištu pilanskih proizvoda je sve snažnija, pa se primena novih i sofisticiranih tehnologija nameće kao ključna pretpostavka za postizanje globalne konkurentnosti. O tome je na Kongresu izneseno niz novih informacija i primera od strane nekoliko dobavljača tehnologija, koji su svojom stručnošću i profesionalnim prezentacijama pomogli u boljem shvaćanju tehnoloških izazova koji, bez sumnje uskoro očekuju pilanare. Vođene su kvalitetne i argumentovane rasprave oko sirovinskih pitanja, koja i dalje za mnoge učesnike Kongresa predstavljaju glavna razvojna ograničenja, iako su predstavnici svih šumarskih firmi izneli podatak da je do oktobra ostvareno oko 80% planova seče šuma.

Govoreći o zatvaranju oko trećine malih pilana u Hrvatskoj, Marijan Kavran je istakao kako se niti jedna reforma ne može napraviti bez žrtava. Niz malih pilana se nisu mogle nositi s tržišnim izazovima i čeka nas, nažalost, još puno takvih slučajeva. Ni deo velikih firmi proizašlih iz starih kombinata takođe se nije uspeo prilagoditi i završio je u stečaju. Međutim, u isto vreme dolazi jedna nova ponuda na tržištu, tako da delimično možemo biti zadovoljni s postojećim stanjem – rekao je Kavran.

Pilanari, međutim, upozoravaju na nedostatak sirovine kao glavni problem, što do pre dve godine nije bio slučaj. Država bi, smatraju pilanari, trebala dati prioritet domaćim malim i srednjim drvoprerađivačima, posebno u primarnoj obradi, a

umesto da daje podršku, država otvaranjem tržište prepušta sirovinu strancima.

Ministar poljoprivrede Republike Hrvatske Tihomir Jakovina, međutim, uzvraća kako Hrvatska ima kvalitetnu sirovinu i dovoljno drvene mase i kako niko nije zakinut. Upozorio je i na tri puta veću potražnju za trupcima nego što je to predviđeno višegodišnjim ugovorima, kojima se pokušava provesti model koji će dati veću sigurnost drvoprerađivačima. Dodao je kako zahvaljujući

investicijama u tehnologiju, drvoprerađivački sektor ostvaruje dobre poslovne rezultate sa 350 miliona dolara suficita izvoza u odnosu na uvoz, sa ukupnim izvozom od milijardu dolara godišnje. Prema njegovim rečima, drvoprerađivački sektor je izuzetno važan i uopšte nije bilo pitanje treba li ga uvrstiti među pokretače industrijske strategije.

– Ono što posebno raduje je što sada izvozimo više gotovog nameštaja nego što ga uvozimo. Trendovi u spoljnotr-

prerade drveta

Zaključci i preporuke

5. kongresa pilanara Jugoistočne Evrope

Prerada drveta vuče nacionalnu ekonomiju!

Na 5. kongresu pilanara koji je ostvario važne rezultate u području bolje valorizacije primarne prerade drveta u zemljama JIE doneti su sledeći zaključci:

1. Saradnja drvoprerađivača u regionu nema alternativu, a ulazak Hrvatske u EU može znatno poboljšati protok roba, komercijalnih i tehnoloških informacija, kao i pokretanje naučno-istraživačkih projekata na području šumarstva i prerade drveta.

2. Institucionalna saradnja sektorskih tela u zemljama regiona je do sada bila simbolična te nisu postojale zajedničke politike ili zajednički pristup razmatranju aktuelnih situacija, posebno u kontekstu učestvovanja i kreiranja zajedničkih projekata ili iznad-konkurentskih inicijativa orijentisanih na primenu inovacija, obrazovanje, uspostavljanje naučno-istraživačke infrastrukture i zaštitu okoline.

3. Na 5. kongresu je potpisan sporazum o međusobnoj saradnji na nivou nadležnih ministarstava poljoprivrede i šumarstva u cilju unapređenja navedenih tematskih područja, posebno vezanih uz potrebu povećanja upotrebe drveta, koji je baza za daljnje delovanje na promociji upotrebe drveta u regionu JIE. Predmetni sporazum predstavlja osnovu za zajedničko operativno delovanje u regionu kao i za kreiranje projektnih ideja koje će se kandidovati za sredstva iz EU fondova.

4. Energija iz drveta ima veliki potencijal koji se nedovoljno koristi u svim zemljama regije. Proizvodnja drvnog peleta je u stalnom porastu, iako se oseća nestašica energetske sirovine, budući da se i dalje oseća veliki pritisak i interes kupaca iz okolnih zemalja EU. Generalno gledajući, postoji i problem oko tretmana peleta i drugih drvnih goriva, koja još uvek u državnim dokumentima nisu označena kao strateški energetske proizvodi.

5. Kongres je po prvi puta naglasio ekološku i razvojnu komponentu sektora koja je posebno istaknuta u novoj evropskoj politici zaštite okoline i smanjenja štetnih emisija. Drvena industrija i šumarstvo prepoznaju svoju ulogu u evropskim razvojnim smericama i čvrsto zastupaju stajališta privredne održivosti i smanjenja zagađenja i smanjenja CO₂ uticaja. Velika su očekivanja od zelene javne nabavke kojom se mnogi javni objekti mogu opremiti drvnim proizvodima koji smanjuju CO₂ emisije, a čija proizvodnja otvara nova zelena radna mesta na ruralnim područjima u zemljama JIE.

5. Učesnici 5. kongresa pilanara su izneli loše ocene stanja i nivoa proizvodnih tehnologija u primarnoj preradi drveta, jer još uvek prevladavaju zastarela tehnološka rešenja s kojima se nije moguće nadmetati na najzahtevnijim svetskim tržištima. Primena novih i sofisticiranih tehnologija jedna je od ključnih pretpostavki za postizanje globalne konkurentnosti.

6. Tehnološku inferiornost dodatno otežava nedostatak kvalitetnog investicijskog kapitala kao i male državne potpore pilanama u svim zemljama regiona, s obzirom da prerada drveta predstavlja značajan deo prerađivačke industrije i da ostvaruje relativno visok postotak izvoza u većini zemalja JIE.

7. Problemi nedostatka sirovine i tehnološka prekapacitiranost i dalje predstavljaju jedan od najvećih izazova za dalji razvoj ovog sektora.

govinskoj razmeni do sada su bili povoljni uglavnom zahvaljujući izvozu poluproizvoda i sirovine. Sada je to izbalansirano – rekao je Jakovina.

– Mi kao organizatori 5. kongresa pilanara JIE smo posebno zadovoljni što je celi drvoprerađivački sektor dobio još jedno priznanje od strane resornog ministra, gospodina Tihomira Jakovine, koji je naglasio važne statističke pokazatelje koji svrstavaju na šumi bazirane industrije u vodeće industrije i prave pokretače eko-

nomije. Suficit, rast izvoza, zelena radna mesta, zapošljavanje na ruralnim područjima, samo su neki od argumenata koji potvrđuju da ja Vlada dobro postupila kada je drvenu industriju svrstala u strateške grane privrede. Možemo zaključiti da su na Kongresu prezentovane najbolje tržišne, komercijalne i tehnološke prakse u Evropi i da je time dat doprinos opstanku pilana u regionu i njihovoj izvesnijoj budućnosti – rekao je Marijan Kavarani.

Izjave nekih od učesnika 5. kongresa pilanara Jugoistočne Evrope

Tihomir Jakovina
ministar poljoprivrede RH

Sirovina nije problem, mi imamo izuzetno kvalitetnu sirovinu i puno drvne mase, ali imamo trenutno i tri puta veću potražnju za trupcima nego što možemo ponuditi. Kroz višegodišnje ugovore pokušavamo provesti jedan model koji će dati i sigurnost drvopreradivačima, ali i svima ostalima, da daljnjim investicijama u tehnologiju, način rada, u završnu fazu i dalje podržimo celi sektor.

Prof.dr Darko Motik
sekretar, Hrvatski drvni klaster

Potpisivanje regionalnog sporazuma predstavlja milenijumski iskorak prema uspostavljanju intenzivnije saradnje, kojom ćemo još više umrežiti i povezati drvopreradivačke potencijale u regionu i zajednički preko projekata nastupati prema Briselu.

Igor Milavec
*direktor udruženja,
Gospodarska zbornica Slovenije*

Zainteresovani smo za nove regionalne inicijative pa je stoga na Kongresu učestvovala snažna delegacija slovenačkih preduzeća koja žele biti upućena u situaciju u susedstvu. Nakon Kongresa vidimo mnogobrojne prilike za još intenzivniju saradnju.

Adem Fetić
*pomoćnik ministra,
Ministarstvo poljoprivrede Crne Gore*

Mi ćemo se svakako pridružiti regionalnim inicijativama jer želimo usvojiti nova znanja o ruralnom razvoju i aktivnoj ulozi šumarstva i prerade drva u evropskim politikama. Ovde u Brodu čuli smo dosta zanimljivih i korisnih podataka koje ćemo preneti našoj drvnoj industriji.

Tihomir Murić
izvršni direktor, JP Srbijašume

Sa zadovoljstvom se odazivamo na sektorske skupove u Hrvatskoj i u maju smo već bili u Opatiji gde se čulo puno sličnih predloga i predstavio presek stanja. Korist je višestruka i moram izraziti veliko zadovoljstvo razmenjenim iskustvom i novostima koje su se ovde čule. Ovaj sektor ima puno razvojnog potencijala.

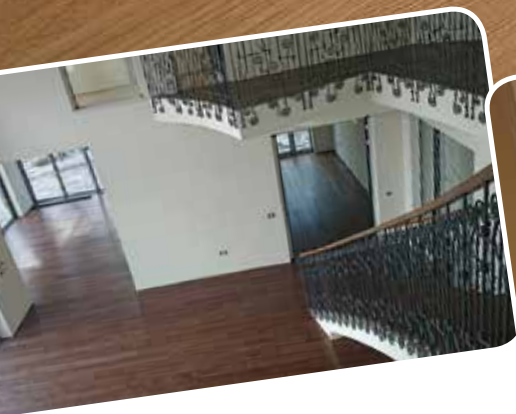
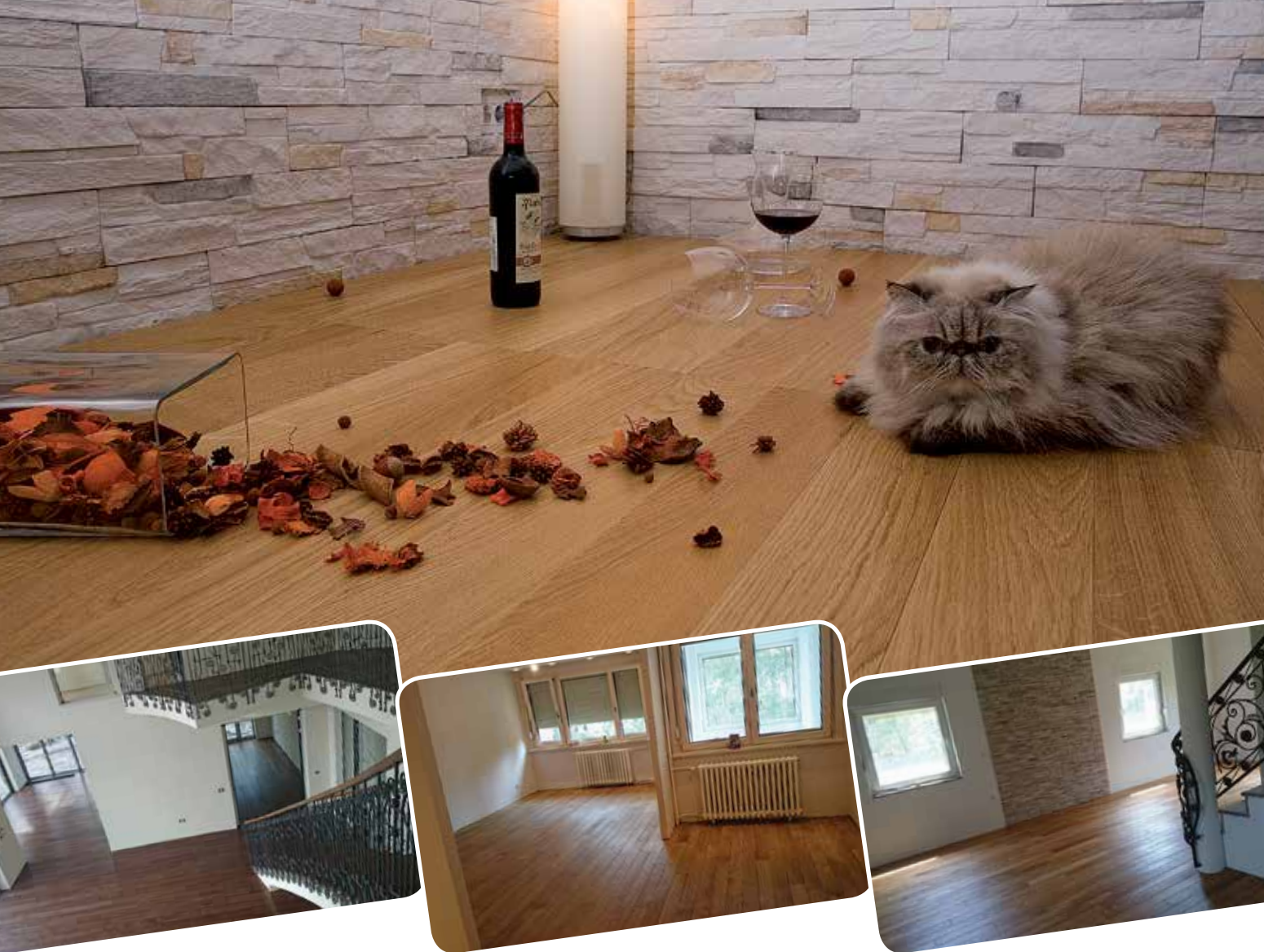
Darko Prodan
predsjednik, Hrvatski drvni klaster

Drago nam je što Kongres raste jer vidimo da je svake godine sve bolji, sve jači, jako smo zadovoljni zbog toga. Vidimo da je drvna industrija realni motor koji je svakodnevno izložen pritiscima surovog tržišta, ali mi vučemo nacionalnu ekonomiju. Mi smo sad na 10% nacionalnog izvoza, bez potpora, bez subvencija, znači to je jedan izuzetan rezultat i radimo na tome da bude još bolje.

Dr Goran Milić
Šumarski fakultet Beograd

Prijatno sam iznenađen brojem učesnika, ne samo iz pilanske industrije. To pokazuje da raste svest o značaju primarne prerade drveta za rezultate čitave drvne industrije, pa i šumarstva. Svetski trendovi u pogledu korišćenja drveta nam idu na ruku, ali se u situaciji kada je sirovine u regionu nedovoljno, više nego ikad mora voditi računa i o iskorišćenju i o kvalitetu proizvoda primarne prerade. Korak koji prethodi ulaganjima u novu tehnologiju (što je svakako pre ili kasnije neophodno) mora biti bolje korišćenje postojećih kapaciteta – i pilana i sušara.

LAMAR *ekskluzivni troslojni parketi*

Sistematskim i upornim radom, firma SAMATINI se razvijala i tehnološki opremala. Zahvaljujući dugogodišnjim aktivnostima, danas ovo preduzeće ima kompletnu savremenu opremu i zaokruženu proizvodnju za izradu 100.000 do 120.000 m² troslojnih ekskluzivnih parketa godišnje.

Kompletna proizvodnja, od prerade trupaca pa do izrade troslojnih parketa se obavlja na najsavremenijim mašinama koje omogućavaju veoma visoku preciznost izrade.

Proizvodni program čine troslojni parketi od kvalitetnog hrasta, bukve, jasena, graba, bagrema, javora, trešnje, oraha, vengea i tikovine, industrijski pod i termotretirani parketi pri čemu svi proizvodi poseduju odgovarajuće sertifikate (FSC CE), sertifikat kvaliteta itd.

Završna obrada se radi najkvalitetnijim uljima u preko četrdeset boja.

Nudimo saradnju projektnim biroima, arhitektama i parketopolagačima, za vrhunsko opremanje ekskluzivnih prostora troislojnim LAMAR parketima od svih vrsta drveta iz sopstvene proizvodnje.

LAMAR FLOORING
SALON PARKETA U BEOGRADU
Autokomanda, Bulevar oslobođenja 18c
tel. 011 2647 590, 3690 247

Samatini d.o.o.
proizvodnja **LAMAR** parketa

SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa
Milići - Bosna i Hercegovina
tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101
e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parket.com

VRSTE KSILOFAGNIH INSEKATA

Phymatodes testaceus L.

- promenljiva strižibuba liščara -

(Coleoptera - Cerambycidae)

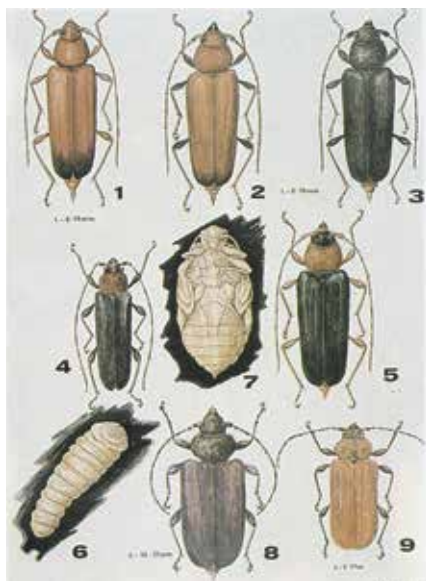
Ova strižibuba ima dužinu tela 10 -14 mm. Pošto su neke forme slične *Callidium* vrstama (boja) od njih se razlikuju po užem i dužem telu. Osnovna forma ove vrste je smeđa ili crvenosmeđa sa crnom donjom stranom trbuha. Pored ove, najčešće je forma *variabilis* L., čiji je vratni štit crven, a pokrioca, teme i butovi tamnoplavi. Životni ciklus ove sličan je *C. violaceum* vrsti i obe su najviše rasprostranjene u toplijim i ume- renim klimatskim područjima. Promenljiva strižibuba napada neokorano liščarsko pro- sušeno drvo. Larve završavaju razviće u su- vom drvetu. One se u početku razvijaju iz- među kore i beljike, a kasnije ubušuju u dr- vo gde grade kukaste hodnike.

Callidium vilaceum L.

- plava strižibuba četinarar -

(Coleoptera - Cerambycidae)

Odrasli insekti imaju dužinu tela 10-17 mm. Telo je cilindričnog oblika, mada kod uginulih ono ima spljošten izgled zbog opu- štenih pokrioca. Pipci ženki su dužine tela dok su kod mužjaka nešto duži.

Phymatodes testaceus L.

1 - 5 razni varijeti vrste, 6 - larva, 7 - lutka

Callidium vilaceum L. - plava strižibuba četinarar
8 - imago

Callidium sanguineum L.
crvena strižibuba

Pripada vrstama toplijih područja i na- pada samo drvo četinarar. Ženke polažu ja- ja u preseku sudova kada se larve odmah ubušuju u drvo, ali je mnogo češći slučaj da jaja polažu isod ljuspica kore ili u pukotine. Larve iz ovih jaja prvi deo života provode iz- među kore i beljike a kasnije se ubušuju u drvo gde grade kraće kukaste hodnike. Naj- ugroženije je drvo na stovarištima i u kon- strukcijama.

Mere suzbijanja se sastoje u koranju dr- veta pre sušenja i ugrađivanja ili prskanju insekticidima.

Callidium sanguineum L.

- crevena strižibuba -

(Coleoptera - Cerambycidae)

Vrsta po obliku tela i dimenzijama liči na *C. violaceum* ali je telo crno sa crvenim po- kriocima i vratnim štitom.

Ređa je od drugih *Callidium* vrsta. Napa- da sveže posečeno drvo liščara među koji- ma najčešće hrast i bukva. Oštećenja podse- ćaju na oštećenja drugih *Callidium* vrsta.

Hylotrupes bajulus L.

- kućna strižibuba -

(Coleoptera - Cerambycidae)

Telo odraslih insekata kućne strižibube je tamnosivo ili crnosivo, u poprečnom pre- seku eliptično. Imaga imaju zaobljen vrati- ni štit sa nešto širim zadnjim delom i sa dve sjajne crne mrlje na prednjem delu. Pipci su kraći od tela a ženke imaju teleskopsku le- galicu. Na pokriocima se nalaze dve sivope- ljaste poprečne pruge. Dužina tela imaga je 10-20 mm, pri čemu su ženke nešto duže.

Prema podacima većeg broja autora ova vrsta je rasprostranjena u svim zemljama. B e c k e r (1,2) navodi da je kućna strižibu- ba zastupljena u celoj Evropi, ali i na drugim kontinentima. U našoj zemlji, u Evropi, i dru- gim kontinentima mnogo je brojnija u juž- nim toplijim regionima.

Kućna strižibuba je tipična štetočina su- vog četinarskog drveta, izuzimajući srčiku nekih četinarskih vrsta koja je otporna na ovu strižibubu. Larveni hodnici normalnog izgleda i oblika, imaju promer do 10 mm. Međutim, larve ove vrste vrlo često grade i hodnike nepravilnog oblika sa pećinastim proširenjima. Ona se javljaju na mestima ve- će koncentracije belančevina koje su neop- hodne za ishranu larava. Zbog toga i duži-

na hodnika zavisi od belančevina, jer larve na mestima sa više belančevina grade kraće proširene hodnike i brže završavaju razviće. Normalno razviće larava traje 3-5 godina, ali se ono u nedostatku hrane ili nepovoljnih

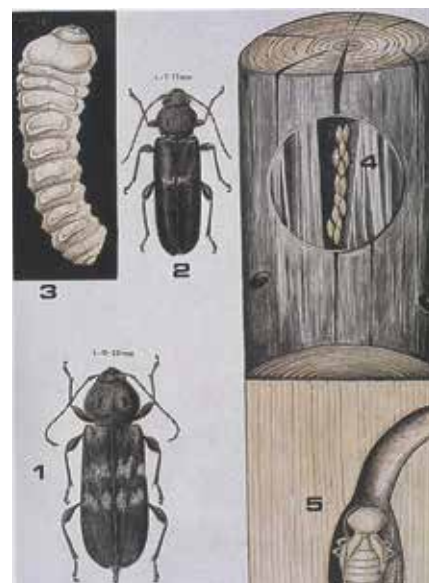
Phymatodes testaceus L.

10 - larveni hodnici ispod kore, 11 - larveni hodnik sa lutinom kolevkom

Callidium vilaceum L. - plava strižibuba četinarar

12 - larveni hodnici ispod kore,

13 - presek kroz hodnike u drvetu

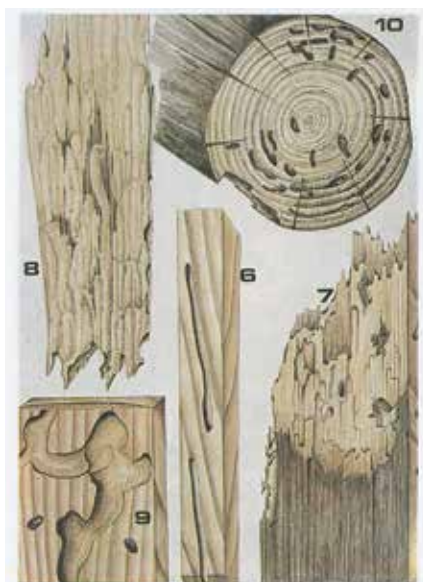

Hylotrupes bajulus L. - kućna strižibuba

1 i 2 - imaga (ženka i mužjak), 3 - larva, 5 - lutke

Knjigu ŠTETNI INSEKTI DRVETA, u spomen Branku Užičaninu, dr Mihailo Petrović je objavio 1996. godine. Od pokojnog profesora sam dobio tri primerka ove knjige i slobodu da iz nje objavljujem tekstove i ilustracije, koje je inače impresivno uradio Branko Užičanin. Neke delove ove knjige sam, pre petnaestak godina, objavljivao kao urednik revije ŠUME, a sada je namera naše redakcije da je, bez redakcijskih intervencija, u kontinuitetu objavimo uvereni da će nam, ali prvenstveno autorima, biti zahvalni svi oni koje interesuju problemi zaštite, trajnosti i čuvanja drveta kao sirovine i raznih drvenih proizvoda.

D. Blagojević

Hylotrupes bajulus L. - kućna strižibuba
6 - 10 različiti oblici larvenih hodnika (oštećenja)
9 - pećinasti izgled larvenog hodnika

drugih uslova može produžiti do 10, a u izuzetnim slučajevima i više godina. Zabeleženi su slučajevi razvika i 30 godina.

Kućna strižibuba se može javiti u velikom broju na užem i širem prostoru, naročito u toplijim regionima. U takvim slučajevima pojedini objekti mogu biti potpuno uništeni, što je poznato i u našoj zemlji. U cilju sprečavanja ovih pojava potrebna je stalna kontrola drveta, naročito u vreme njegove ugradnje. Pored izletnih otvora, sa nazubljenom ivicom sipljenja crvotočine, leta odraslih insekata i dr., potrebno je obratiti pažnju i na šumove koji se javljaju iz ugrađenog drveta, noću u potpunoj tišini. Jedan od sigurnih znakova prisustva kućne strižibube u drvetu je istovremeno prisustvo (let) detlića oko objekta ili stovarišta četinarskog drveta. Ova ptica pomoću razvijenog čula sluha vrlo lako otkriva mesto larava u drvetu kojima se rado hrani.

Pošto je kućna strižibuba štetočina samo četinarskog drveta, treba ga u regionima rasprostranjenja vrste, zamjenjivati lišćarskim. Ukoliko je to nemoguće, četinarsko drvo pre ugradnje treba obavezno kontrolisati, a pored toga i obavezno tretirati insekticidima, jer je podložno napadu i posle ugradnje. Ove mere se preporučuju kao obavezne, naročito u regionima podizanja

objekata od drveta a u savremenim uslovima u regionima vikend naselja.

***Tetropium castaneum* L.**

***T. luridum* G.**

***Tetropium fuscum* F.**

- smrčine strižibube -

(Coleoptera - Cerambycidae)

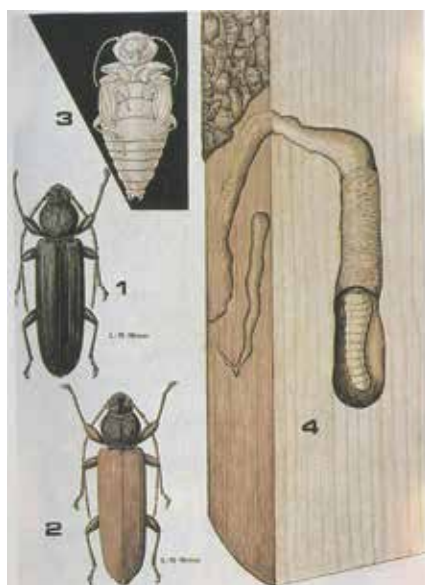
Smrčine strižibube kao i *Callidium* vrste imaju butove nogu proširene u vidu maljice. Prva navedena vrsta je tamno mrke boje, a druga je nešto svetlija, naročito pipci, noge i pokrioca. Telo im je slične dužine (10-25 mm).

Prema oskudnim podacima može se zaključiti da su rasprostranjene u srednjoj i severnoj Evropi i zapadnom Sibiru. Pripadaju primarno-sekundarnim vrstama. Najčešće napadaju fiziološki oslabela stabla smrče a zatim jele i bora. Larve u početku žive ispod kore a kasnije se ubušuju u beljiku gradeći hodnike dužine do 5 cm. Zbog toga nemaju veći značaj.

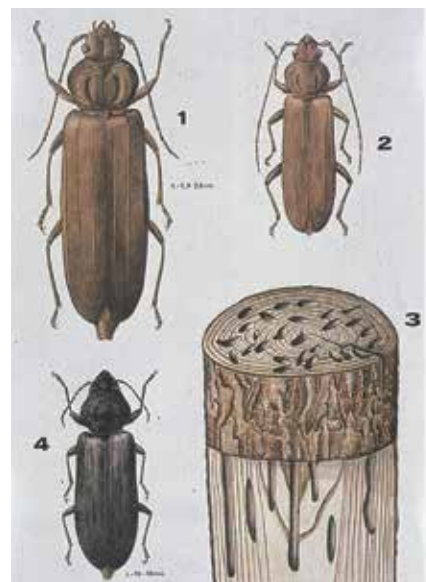
***Criocephalus rusticus* L.**

(Coleoptera - Cerambycidae)

Odrasli insekti imaju tela dužine 15-25 mm koje je mrke ili mrkocrvene boje. Dužina pipaka je jednaka dužini tela. Na sredini vratnog štita imaju malu grbicu a sa strane

Tetropium castaneum L. *Tetropium fuscum* F.
- smrčine strižibube
1 - *T. castaneum*, 2 - *T. fuscum*, 3 - lutka,
4 - larveni hodnik sa lutkinom kolevkom i larvom

Criocephalus rusticus L.
1 i 2 imaga (ženka i mužjak),
3 - uzdužni i poprečni presek larvenog hodnika
Aseum striatum E s c h. 4 - imago

po jedno uzdužno udubljenje. Na pokriocima se jasno uočavaju uzdužna rebra. Ženke imaju kratku lažnu legalicu.

Vrsta je česta u sastojinama gde napada neokorano posečeno drvo ili sveže panjeve raznih borova. Dužina razvika larava zavisi od vlage drveta i produžava se u suvljem drvetu. Mlade larve se nalaze ispod kore a starije u dubljim slojevima. Izletni otvori imaga su eliptični kao u kućne strižibube, ali su ivice ravne.

Vrsta se može suzbijati skidanjem kore, kada su larve u prvim razvojnim stadijima, a drvo se može prskati insekticidima u vreme rojenja imaga i polaganja jaja.

***Aseum striatum* E s c h.**

(Coleoptera Cerambycidae)

Odrasli insekti su dosta slični sa *C. misticus*. Telo im je dugo oko 18 mm. Imaju sitne facetovane oči. Na pokriocima se nalazi više uzdužnih rebara.

Za razliku od *C. rusticus*, ova vrsta češće napada duže lagerovano drvo sa korom (bor) na stovarištima. Predstavlja krajnje sekundarnu ili početno tercijernu vrstu.

Preduzeću DRVO TRADE NV

Jedan od najposećenijih štandova na proteklom Sajmu nameštaja u Beogradu, bio je i štand preduzeća DRVO TRADE NV. Ponorilo se to i ovoga puta isto kao što je bilo na nekoliko prethodnih sajamskih manifestacije, pa ja razumljivo što je u robnoj grupi proizvodi za opremanje i unutrašnje uređenje stanova i javnih objekata, najveće sajamsko priznanje, ZLATNI KLJUČ, dodeljen preduzeću DRVO TRADE NV za kupatilski nameštaj i drugu opremu za stanovanje i javne objekte izrađenu od termotretiranog drveta. Takođe, veliko interesovanje za proizvode preduzeća DRVO TRADE NV bilo je i, pred sam kraj prošle godine, na sajmu vina u beogradskom hotelu HAJAT.

Inače, već punih 25 godina preduzeće DRVO TRADE NV uspešno odoleva raznim naletima krize. Ova firma je poznata i po tome što je ovde još pre desetak godina otvoren jedan od prvih tržišnih centara za stolare gde se i danas na jednom mestu može naći kompletan repromaterijal za proizvodnju prozora i vrata, zatim puno drvo različitih vrsta, dimenzija i namene, pa uslužno rezanje po meri ploča i OSB voodootpornih ploča, kao i sve vrste medijapana i unive-ra, zatim plemeniti furniri od domaćih lišćara i egzota, okov, boje i lakovi i td. Značajno je, međutim, da sve vreme svog postojanja DRVO TRADE NV ne odstupa od svog osnovnog programa i namere da drvo iz pogona ove firme dobije što veći nivo finalizacije.

– U ovo teško vreme mi smo opstali zahvaljujući činjenici da smo uvek pravili iskorak napred i što smo, uz domaće tržište, sve vreme veći deo naše proizvodnje izvozili širom Evrope i sveta. Odoleli smo i žestokoj konkurenciji reznih veštačkih materijala koji su više od petnaestak godina agresivno osvajali tržište i skoro držali monopol... Ali, napokon tržište se menja i uveliko prepoznaje prave vrednosti, dakle, vraća se prirodnim materijalima, a to znači da drvo ponovo postaje aktuelno i nezamenjivo... U tom smislu, mi smo u proteklih dve godine, nastupom na sajmovima sa našim programom proizvoda od punog drveta upravo doživeli potvrdu da tržište i naši kupci znaju šta vredi... Na proteklom Sajmu nameštaja smo imali veliku posetu i interesovanje domaćih, ali i ino kupaca, a posebno ističem kupce iz Danske i Švedske sa kojima već postoje neki konkretni dogovori. Njih posebno interesuje kupatilski nameštaj i termofasade... Naši kvalitetni proizvodi su izazvali veliko interesovanje, pa je prestižna sajamska nagrada došla u prave ruke – kaže gospodin Vlado Ilić, vlasnik i direktor firme DRVO TRADE NV.

Pre nekoliko godina u preduzeću DRVO TRADE NV su investirali u termičku obradu drveta. Zna se da je termo drvo otporno na vodu i na bakterije, da se lako održava, da je dugotrajno i stabilnih dimenzija, da je pogodno za izradu kupatilskog i kuhinjskog name-

dodeljeno najveće sajamsko priznanje

Nevenka Ilić je u ime firme DRVO TRADE NV primila najveće sajamsko priznanje, Zlatni ključ

štaja, obloga oko bazena, takozvanih dekinga, zatim za izradu fasada, sauna, terasa, stepeništa, pristupnih puteva oko hotela i svuda gde je veća koncentracija vlage. Termotretirano drvo postaje hit i u graditeljstvu.

Pored toga firma DRVO TRADE NV razvija svoj program usklađivanja vina, odnosno proizvodnju modularnih vinskih rekovod natur ili termo drveta, a svojevrsan kuriozitet je i proizvodnja drvenih frižidera za vino, jedinstvenog proizvoda i inovacije na našem tržištu.

– Naš cilj je optimalno korišćenje prerađivačkih kapaciteta iz oblasti prerade trupca, sušenja, termotretiranja i finalizacije drveta, a glavni akcenat je na inovacijama, finalizaciji i izvozu na strana tržišta – objašnjava gospodin Vlado Ilić. – Posebno smo posvećeni inovativnim programima koji mogu biti konkurentni na zahtevnom tržištu EU, a jedan od tih programa je proizvodnja elemenata od masiva za proizvodnju stalaka za smeštaj flaširanog vina. Inače, program za proizvodnju elemenata za montažu stalaka za smeštaj vina, ili modularnih vinskih rekovoda, je inovativan i modularan, jer se od nekoliko različitih elemenata prave sve veličine i oblici stalaka ili regala za smeštaj vina, njegova montaža je jednostavna i brza, bez pomagala, bez alata, vijaka i lepka, a tokom korišćenja uvek je moguća promena veličine ili oblika od postojećih ili novih elemenata. Otvor za boce od 90 milimetara je pogodan za smeštaj svih vrsta boca, a modularni vinski rekovodi imaju višestruku namenu za opremanje vinarija, vinoteka, ugostiteljskih objekata, ugradnju u nameštaj ili vinske frižidere, domaćinstva... Važno je da se vino smešteno u ove stalke nalazi u vodoravnom položaju, uz minimalnu svetlost, vibracije i cirkulaciju vazduha ili promene temperature, da su elementi za stalke ekološki čist materijal, da se izrađuju od najboljih domaćih vrsta drveta, od parene, neparene i termotretirane bukve, hrast, jasen, trešnja, orah – objašnjava naš sagovornik.

– Pored originalnog dizajna i tehnološkog rešenja, zahvaljujući primenjenom znanju i tehnologiji u firmi DRVO TRADE NV smo postigli vrhunsku obradu elemenata od kojih se montiraju stalci za vi-

no. Perspektivu ovog programa obezbeđuje visoka konkurentnost uz održivu profitabilnost, a kako je ovaj program vezan za vino, elementi za stalke bi valjalo prodavati tamo gde se prodaje i vino. To je jedan od razloga što smo učestvovali i na sajmu vina u Hotelu HAJAT... Inače, poznato je da su glavni konzumenti vina srednja i viša klasa i da promet vina nije opao ni za vreme krize... Naše opredeljenje je plasman stalaka za vino na strana tržišta što se

Stand firme DRVO TRADE NV na Sajmu nameštaja u Beogradu, novembar 2014. godine

Na Sajmu vina u hotelu Hajat u decembru 2014. godine preduzeće DRVO TRADE NV je pored ostalog, izložilo frižider za vino, jedinstven proizvod i inovaciju na našem tržištu

uklapa u našu koncepciju permanentnog razvoja jer smo sve vreme našeg postojanja nastojali da drvo dovedem do većeg nivoa finalizacije i da ga plasiramo na ino tržište – kaže na kraju našeg razgovora gospodin Vlado Ilić. ■

DRVO TRADE NV doo · Beograd, Surčin · Vojvođanska 370
tel. 011 844 2449 · 011 844 2452
www.drivotrade.co.rs · office@drivotrade.co.rs

Priča sa naslovne strane:

Naši sagovornici bračni par Slađana i Stefan Kostov, vlasnici Fabrike nameštaja HRAST iz Bosilegrada

Među štandove koji su na proteklom 52. međunarodnom sajmu nameštaja u Beogradu bili najposećeniji svakako spada i štand Fabrike nameštaja HRAST iz Bosilegrada, pa su tim povodom naši sagovornici bili Slađana i Stefan Kostov, vlasnici i direktori ovog proizvođača nameštaja.

– Mi smo na naš nameštaj izložen na ovom Sajmu dali popust od 30%, ali to nije jedini razlog što smo imali solidnu posetu i prodaju. Naš nameštaj već ima prepoznatljiv dizajn i kvalitet, a praktikujemo i mogućnosti dogovora sa našim kupcima, kao i druge pogodnosti među kojima su različiti oblici odloženog plaćanja. Značajno je, međutim, što nama često dolaze kupci po preporuci. Recimo, prošle, prethodne ili pre tri godine je neko kupio našu garnituru, a sada dolazi njegov rođak ili komšija sa pričom koje se i mi sećamo... Po ko zna koji put se potvrđuje da je tačna ona izreka: preporuka je najbolja reklama – kaže gospodin Kostov.

Fabrike nameštaja HRAST je osnovana pre četrnaest godina, tačnije početkom 2001. godine, kao samostalna zanatska radionica za proizvodnju i prodaju tapaciranog i pločastog nameštaja.

Od 2003. godine zanatska radionica prerasta i specijalizuje se za proizvodnju stilskih garnitura u koži, eko-koži i meblu u širokom spektru dezena, boja i modela.

U poslednjih nekoliko godina Fabrika nameštaja HRAST je zabeležila intenzivan razvoj i napredak. Potražnja robe ovog proizvođača nameštaja na našem, ali i na inostranom tržištu je enormno povećana, pa su u Fabrici nameštaja HRAST znatno povećali proizvodne kapacitete.

– Fabrike nameštaja HRAST danas raspolaže sa preko 2.500 metara kvadratnih proizvodnog, skladišnog i kancelarijskog prostora u kojem rade zaposleni najrazličitijih kadrovskih profila. Pedesetak zaposlenih i izuzetno dobro obučeni radnici, učestvuju u proizvodnji garnitura, koja prolazi kroz više faza i na kraju kroz rigoroznu i strogu kontrolu kvaliteta, tako da je nameštaj koji izlazi na tržište i koji nudimo našim kupcima izrađen po svim evropskim i svetskim standardima. Potvrda kvaliteta našeg nameštaja se može naći kod distributera i velikog broja naših kupaca širom zemlje, kao i u okruženju – kaže naš sagovornik.

Tokom 2013. godine Fabrika nameštaja HRAST je proširila svoju delatnost, otvarajući pogon za proizvodnju žičanog jezgra, kao i pogon za proizvodnju dušeka. Najnovija tehnologija za proizvodnju dušeka, kao i

Među štandove koji su na proteklom 52. sajmu nameštaja u Beogradu bili najposećeniji svakako spada i štand Fabrike nameštaja HRAST iz Bosilegrada

Preporuka je najbolja reklama

Stefan Kostov, vlasnik i direktor Fabrike nameštaja HRAST iz Bosilegrada, njegova supruga Slađana Kostov, direktor proizvodnje i Rajka Ivkov, menadžer prodaje i nabavke su prisustvovali koktelu na kome je promovisan novi koncept narednog Sajma nameštaja

izuzetna obučenost radnika omogućavaju proizvodnju visokokvalitetnih proizvoda ove firme.

– Naše preduzeće je u dosadašnjem radu obimom poslovanja uglavnom zadovoljavalo potrebe domaćeg tržišta, kao i tržišta u okruženju (Bugarska, Albanija, Kosovo i sve bivše jugoslovenske republike), ali zbog izuzetne zainteresovanosti tržišta planiramo da povećamo proizvodnju i da naš nameštaj plasiramo na rusko tržište, kao i na tržišta nekih zapadnoevropskih zemalja – kaže gospodin Stefan Kostov.

– Cilj kome neprestano težimo je stalno obrazovanje i usavršavanje zaposlenih, modernizacija i osavremenjavanje opreme i proizvodnje, razvoj ekološke svesti kao i povećanje socijalne brige o zaposlenima. Inače, osnovni principi i reference koje nas održavaju na tržištu u ovim izuzetno teškim vremenima, i ne samo da nas održavaju već i visoko kotiraju su: prvo, izuzetan kvalitet naših proizvoda, koji, pored ostalog, potvrđuje i Šumarski fakultet u Beogradu, odnosno Institut za kontrolu kvaliteta nameštaja, a od svega nam je najbitnija potvrda naših kupaca, brza i tačna isporuka i vrlo povoljne cene. Naš cilj je da naš proizvodni program inspiriše naše kupce i da zajedno, uvažavajući njihovu posebnost, proizvodimo unikatan nameštaj po njihovoj želji – kaže Slađana Kostov, direktor proizvodnje u Fabrici nameštaja HRAST.

Naši sagovornici su nam na kraju razgovora rekli da su zadovoljni nastupom na Sajmu nameštaja u Beogradu, ali da i oni primećuju znatno manji broj izlagača kao i manju posetu ovoj manifestaciji. U nizu mera koje bi trebalo preduzeti u tom pravcu valjalo bi smanjiti cenu zakupa izložbenog prostora, ali i cene ulaznica, što bi bar malo animiralo izlagače i posetioce. Tu verovatno ima i drugih mera, a neke su već najavljene od rukovodstva Beogradskog sajma, kažu naši sagovornici i dodaju da će za svoje kupce i na narednom Sajmu nameštaja biti na istom mestu sa novom i još kvalitetnijom ponudom nameštaja.

Fabrika nameštaja HRAST Bosilegrad
tel. 00 381 17 878 840, fax. 00 381 17 878 246
e-mail: hrastnamestaj@gmail.com
www.hrastnamestaj.rs

Na Beogradskom sajmu od 10. do 16. novembra 2014. godine održan 52. međunarodni sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije i međunarodna izložba mašina, alata i repromaterijala za drvenu industriju

Beogradski *i pored teškoća*

Pod sloganom *Obradujte Vaš dom*, 52. međunarodni sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije, primio je oko dve stotine domaćih i stotinak inostranih izlagača, poslovne ljude i brojne posetioce čime se, uprkos teškoćama, ponovo potvrdio kao regionalni centar za industriju nameštaja i održao se na vrhu najvećih sajmova u ovom delu Evrope. Ovu atraktivnu manifestaciju, koja svake godine privuče veliku pažnju poslovnih ljudi i široke publike, otvorio je Milivoje Miletić, v.d. predsednika PKS i tom prilikom je rekao:

– Prerada drveta i proizvodnja nameštaja kontinuirano ostvaruju suficit u robnoj razmeni, a značajno je to što oko 20 odsto izvoza čine finalni proizvodi. Prošle godine izvezeno je robe vredne oko 500 miliona dolara, u prvoj polovini ove godine rezultati su dobri, a bili bi još bolji ako bismo rešili neke probleme koji se tiču strukturnih promena u poslovnom ambijentu – rekao je Milivoje Miletić i dodao da se dobar deo ovih delatnosti obavlja u ruralnim sredinama, čiji je razvoj za Srbiju veoma važan. Miletić je naglasio da se proizvođači nameštaja iz Srbije oslanjaju na domaće sirovine, a plasiraju svoje proizvode na izuzetno zahtevna tržišta, kakvo je EU. On je rekao i da će Privredna komora Srbije u narednom periodu preduzeti aktivnosti kako

52. sajam nameštaja je otvorio Milivoje Miletić, v.d. predsednika PKS, a na svečanom otvaranju govorio je Sead Numanović, vlasnik i direktor kompanije NUMANOVIĆ iz Novog Pazara, koja je bila sponzora ove manifestacije

bi se povećao izvoz ove grane na rusko tržište, za šta je potrebno proširiti kapacitete. – Nije nerealno prognozirati da ova grana može dostići i milijardu dolara izvoza godišnje, ako se preduzmu sve potrebne mere – zaključio je Miletić.

Na svečanom otvaranju ove manifestacije, koja ugled i kvalitet stiče više od pola veka, govorio je i Sead Numanović, vlasnik

i direktor kompanije NUMANOVIĆ iz Novog Pazara, koja je bila generalni sponsor 52. sajma nameštaja.

– Imamo i zadovoljstvo i odgovornost da budemo sponzori jedne ovakve manifestacije. Dugu tradiciju u poslovanju imaju i Beogradski sajam i Sajam nameštaja, ali i kompanija NUMANOVIĆ. Posebno želim da istaknem naše dobre partnerske odnose, ali

DROVOPROF – PLUS iz Beograda, kuhinja BISER

EUROKANCOM iz Nove Pazove, stolice CHIARA T

sajam nameštaja

zadržao regionalno liderstvo

Drvena industrija je jedna od retkih privrednih grana koja u našoj zemlji beleži pozitivne rezultate.

Proizvođači nameštaja iz Srbije kontinuirano ostvaruju suficit, izvoze finalne proizvode na zahtevna tržišta i oslanjaju se na domaće sirovine, rekao Milivoje Miletić, otvarajući 52. međunarodni Sajam nameštaja.

Nije nerealno prognozirati da ova grana može dostići i milijardu dolara izvoza godišnje, ako se preduzmu sve potrebne mere – zaključio je Miletić.

i činjenicu da je drvnoprerađivačka industrija perspektivna privredna grana. Sajam nameštaja je mesto na kome posetioци mogu da pronađu sve što je potrebno za savremeno i funkcionalno uređenje doma ili poslovnog prostora i nadam se da će i ova manifestacija biti uspešna – rekao je Sead Numanović.

Broj izlagača prepolovljen za proteklih sedam godina

Protekli 52. sajam nameštaja je, prema saopštenju pres službe, okupio oko 300 izlagača, od kojih je 100 stigla iz inostranstva. Inostrani izlagači su došli iz 15 zemalja: Austrije, Nemačke, Italije, Češke, Turske, Poljske, Grčke, Kine, Rumunije, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Slovenije, Hrvatske i Crne Gore. Posetioци Sajma su imali priliku da, uz ulaznicu od 300 dinara, vide i kupe, uz popuste i do 40 odsto, različite serije domaćeg i uvezenog garniturnog i komadnog nameštaja, kao i dekorativne elemente za kuću, opremanje javnih i poslovnih objekata.

Uprkos svetskoj ekonomskoj krizi i gašenju sličnih sajmova u regionu, treba naglasiti da je protekli Sajam nameštaja u Beogradu i pored drastične tendencije pada beođa izlagača, i ovoga puta premašio očekivanja i zadržao regionalno liderstvo. Očigledno je, međutim, da je za organizatora Sajma nameštaja koji je, nakon kadrovskih promena, imao više deklarativne odlučnosti i upornosti nego strategije i stručnosti, ovo polovičan uspeh, pogotovo ako bismo uspešnost merili površinom izlagačkog prostora i brojem izlagača...

Broj izlagača na Sajmu nameštaja, a time i površina izložbenog prostora su od 2007. do 2014. godine praktično prepolovljeni. Prema saopštenjima sajamske pres službe 2007. godine na Sajmu nameštaja je učestvovalo oko 600 izlagača od čega 150 inostranih; 2008. godine oko 550 od čega 150 inostranih; 2009. godine 500 od čega 1/3 inostranih; 2010. godine više od 500 (oko 150 inostranih); 2011. godine oko 500 (1/3 inostranih); 2012. godine oko 500 tačnije 1/3 inostranih; 2013. godine više od

MATIS,
Ivanjica
ugaona
garnitura
STYLE
(gore)

ARTISAN
Tešanj BiH
radni sto
PICARD
i stolica NARA

Nagrađeni na 52. međunarodnom sajmu nameštaja u Beogradu

400 gde je oko 100 inostranih i 2014. godine, prema saopštenju, oko 300 od kojih je 100 iz inostranstva.

Prošle godine smo u sajamskom izveštaju za časopis DRVO-tehnika-nameštaj za beležili da je Sajam nameštaja 2013. godine u poređenju sa jubilarnim Sajmom nameštaja iz 2012. godine po broju izlagača bio za čak dvadesetak procenara manji, broj posetilaca je bio približan prethodnoj manifestaciji, a popunjenost izlagačkog prostora je, prema slobodnoj proceni, bila za više od petnaest procenata manja. Isto to bi mogli reći i za protekli 52. sajam nameštaja koji je u poređenju sa Sajmom iz 2013. imao čak 25% izlagača manje, a izlagački prostor je, videlo se, takođe zabeležio pad. O broju posetilaca nemamo zvanične podatke, a prema slobodnoj proceni kao i za pažanjima nekih izlagača, broj posetilaca je bio znatno manji nego prethodnih godina.

Dodeljena tradicionalna sajamska priznanja

I ovoga puta na Sajmu nameštaja u Beogradu su dodeljena tradicionalna sajamska priznanja ZLATNI KLJUČ i DIPLOMA ZA KVALITETAN PROIZVOD. Žiri je imao važan zadatak i veliku odgovornost da od brojnih eksponata i proizvođača izabere najbolje i dodeli im sajamska priznanja.

Žiri 52. sajma nameštaja je radio u sastavu: docent mr **Marko Luković**, predsednik, Fakultet primenjenih umetnosti Beograd, a članovi žirija su bili dipl. ing. arh. **Borjana Šuvaković** i dipl. ing. arh. **Kosana Rošulj**. Sajamska priznanja je nagrađenima uručila **Danka Selić**, generalni direktor Beogradskog sajma.

ZLATNI KLJUČ

U robnoj grupi **Nameštaj za sedenje – stolice**, ZLATNI KLJUČ je dodeljen preduzeću EUROKANCOM iz Nove Pazove, za seriju stolica „CHIARA T“.

U robnoj grupi **Nameštaj za odmor – kreveti, trosedi, dvosedi i fotelje**, ZLATNI

KLJUČ je dodeljen preduzeću MATIS iz Iva-njice za ugaonu garnituru „STYLE“.

U robnoj grupi **Nameštaj za kuhinje i obedovanje – trpezarije**, ZLATNI KLJUČ je dodeljen firmi DROVOPROF – PLUS iz Beograda za kuhinju „BISER“.

U robnoj grupi **Nameštaj za odlaganje u stanu**, ZLATNI KLJUČ nije dodeljen.

Takođe u robnoj grupi **Nameštaj za opremanje prostora za mlade**, ZLATNI KLJUČ nije dodeljena.

U robnoj grupi **Nameštaj za opremanje radnog prostora – kancelarijski nameštaj**, ZLATNI KLJUČ je dodeljen preduzeću ARTISAN iz Tešnja BiH, za radni sto „PLCARD“ i stolica: „NARA“.

U robnoj grupi **Nameštaj za opremanje javnih objekata (škole, hoteli, bolnice i slično)**, ZLATNI KLJUČ je dodeljen firmi RATTAN SEDIA iz Pančeva za fotelju „STYLE“.

U robnoj grupi **Proizvodi za opremanje i unutrašnje uređenje stanova i javnih objekata**, ZLATNI KLJUČ je dodeljen

preduzeću DRVO TRADE NV iz Surčina za opremu za kupatila izrađenu od termotretiranog drveta.

U robnoj grupi **Repromaterijali**, ZLATNI KLJUČ nije dodeljen.

DIPLOMA ZA KVALITETAN PROIZVOD

U robnoj grupi **Nameštaj za sedenje – stolice**, diploma je dodeljena preduzeću PROSTORIA – KVADRA DESIGN iz Hrvatske za fotelju sa rukonaslonima „OBLIQE“.

U robnoj grupi **Nameštaj za odmor – kreveti, trosedi, dvosedi i fotelje**, dodeljena je diploma firmi ATLAS, Užice za ugaonu garnituru „TREND“.

U robnoj grupi **Nameštaj za kuhinje i obedovanje – trpezarije**, diploma nije dodeljena.

U robnoj grupi **Nameštaj za odlaganje u stanu diploma**, takođe, nije dodeljena.

U robnoj grupi **Nameštaj za opremanje prostora za mlade**, dodeljena je diploma preduzeću DRVOPROF PLUS, Beograd za dečiju komodu – sto PUZZLE.

U robnoj grupi **Nameštaj za opremanje radnog prostora – kancelarijski nameštaj** diploma nije dodeljena.

U robnoj grupi **Nameštaj za opremanje javnih objekata (škole, hoteli, bolnice i slično)** diploma je dodeljena preduzećima GAJ – INŽENJERING I OPREMANJE, Zemun za spavaću sobu „ZEN“ i TEHNOMERKUR, Beograd za „URBANI MOBILIJAR“.

U robnoj grupi **Proizvodi za opremanje i unutrašnje uređenje stanova i javnih objekata**, dodeljena je diploma preduzeću SAGA DRVO iz Stare Pazove za podove od masivnog drveta sa finalnom obradom.

U robnoj grupi **Repromaterijali**, diploma je dodeljena firmi YU-SORBON, Beograd za celokupan asortima repromaterijala za nameštaj.

Diploma za **Izuzetno estetsko rešenje – dizajn eksponata**, dodeljuje se firmama

RATTAN SEDIA, Pančevo
fotelja STYLE

PROSTORIA – KVADRA DESIGN, Hrvatska OBLIQE

ATLAS, Užice ugaona garnitura TREND

HOOKL UND STOOL za fotelju „CROCODILE“; BOREAL, Kraljevci za klupu „BINOM“; RMD REMIX DESIGN STUDIO, Beograd za set: sto, komoda i lampa „MOTION“.

Diploma za **Kvalitetan ukupan nastup i estetski izgled izložbenog prostora – štanda**, dodeljena je izlagačima: MATIS, Ivanjica i BOREAL, Kraljevci.

Specijalno priznanje za edukaciju i promociju dizajna dodeljena je Školi za dizajn, Beograd.

Specijalno sajamsko priznanje dodeljeno je Aleksandru Gligorijeviću za set umetničkih lampi.

Verujemo da je i na protekloj sajamskoj manifestaciji bilo poslovnih aktivnosti ko-

je su bar delimično zadovoljile ambicije većeg broja izlagača. Upravo radi poslovnih dogovora, neki poslovni ljudi smatraju da bi Sajam nameštaja, poput sličnih manifestacija u svetu, prva dva dana, ili bar jedan dan, trebalo da bude otvoren samo za poslovne ljude i dogovore, a ostalih dana za širi krug posetilaca i maloprodaju. U anketi koju smo, kroz razgovor, proveli kod četrdesetak vlasnika ili menadžera firmi i koju delimično objavljujemo, naši sagovornici su tvrdili da je sedam dana za Sajam nameštaja previše, da je Sajam monoton i besadržajan, da su izlagački prostor i ulaznice preskupi, pa da je zato evidentno drastično smanjen broj izlagača, izlagačkog prostora i posetilaca. Evidentna je još jedna, rekli bismo, krupna zamerka organizatoru Sajma koji sa izlagačima komunicira jednostrano i samo dok se ne zaključi dogovor. Naime, organizatora uopšte ne zanima kako je izlagač prošao i da li je zadovoljan svojim sajamskim nastupom. Drugačije rečeno, organizator ne neguje poslovni odnos sa svojim komitentima... Međutim, i pored zamerki većina anketiranih je bila zadovoljna nastupom na Sajmu nameštaja, promocijom, dogovorenim poslovima i sajamskom prodajom. Za organizatore Sajma ova razmišljanja i stavovi bi mogai biti predmet razmatranja, a inovacije bi, u ovo teško vreme, bile ne samo izazov, nego i potreba koja bi, verujemo, istovremeno motivisala izlagače i posetioce.

Vidimo se i na narednom Sajmu u novembru 2015.

Protekli Sajam nameštaja je, bez sumnje, bio prilika za domaće proizvođače nameštaja da prikažu svoj proizvodni program i svoje mogućnosti. Istovremeno to je bila prilika da se domaća i inostrana konkurencija sagleda izbliza. Sajam je stručnim krugovima, ali i široj publici omogućio uvid u vrhunske domete oblikovanja nameštaja i uređenja prostora za stanovanje i rad.

Svet neograničenih mogućnosti Predstavljen novi koncept Sajma nameštaja

Osluškujuemo zahteve privrednika i poslovnih partnera rekla je Danka Selić, generalni direktor Beogradskog sajma, a Nikola Andrić je najavio da će Beogradski sajam na ovogodišnji Sajam nameštaja iz sveta dovesti 150 kupaca

Prateći aktuelna privredna dešavanja u zemlji i svetu, uz spremnost da se prilagodi tržišnim i ostalim poslovnim okolnostima, Beogradski sajam će u narednom periodu delimično izmeniti koncept svog poslovanja. Partnerima i saradnicima biće otvoren jedan novi svet – svet neograničenih mogućnosti, jer je sajamska industrija upravo takva – uvek puna dešavanja, novih ljudi, kontakata i poslova. O novom konceptu, idejama i koracima koje će Sajam ubuduće preduzimati, govorili su Danka Selić, generalni direktor Beogradskog sajma i Nikola Andrić, direktor Sajma nameštaja, na koktelu upriličenom za izlagače.

– U predstojećoj sezoni najznačajnija aktivnost Beogradskog sajma biće privlačenje biznis posetilaca, jer želimo da na pravi način pošaljemo sliku srpske privrede u svet. Naša ciljna grupa su poslovni posetioci koji, spajajući tržišta, kreiraju tražnju. Sa druge strane, eksponati koji se promovišu na uskospecijalizovanim manifestacijama Beogradskog sajma postaće magnet za privlačenje stranih kompanija i poslovnih ljudi. Beogradski sajam će posebnu pažnju posvetiti kreativnim idejama, koje će svakako doprineti ostvarivanju ovih ciljeva. Pažljiv pristup svakom izlagaču, ciljano obraćanje i komunikacija sa javnošću, osluškivanje mikro i makro ekonomskog okruženja, adekvatna realizacija poslovno-privrednih aranžmana sada su vizija Beogradskog sajma, a ubuduće će biti deo svih naših manifestacija, rekla je Danka Selić, generalni direktor Beogradskog sajma.

– Mi smo kao Beogradski sajam doneli odluku da u godinama koje su pred nama budemo generator privrednih dešavanja. U sklopu toga manifestacije koje mi organizujemo će doživeti vrlo temeljne promene, a kao jedna od prvih će biti Sajam nameštaja. Naš cilj je da u 2015. godini Sajam nameštaja bude u drugom ruhu, jer planiramo da dovedemo 150 kupaca, velikih kompanija iz sveta čiji će zadatak biti da zajedno sa našim proizvođačima izvoz podignemo na veći nivo. Tada će nas i država posmatrati na drugačiji način – rekao je gospodin Nikola Andrić.

Treba još jednom naglasiti da je protekli Sajam nameštaja u Beogradu, s obzirom na ekonomsku situaciju, bio uspešan ili kako smo često bili u prilici da čujemo: u kom vremenu živimo, Sajam je dobar, a bilo je i onih koji su pitali: zar može nešto biti dobro u društvu koje obiluje problemima na svakom nivou... Istina jasno se vidi kako je u proteklih sedam kriznih godina Sajam nameštaja permanentno bivao manji i jasno se oseća da kriza još ne jenjava. Vitalnost prerade drveta i proizvodnje nameštaja sigurno imaju granicu, a država bi napokon trebalo da podrži ovu industriju... Podsećamo da je još pre više od dve godine, otvarajući jubilarni 50. sajam nameštaja, novembra 2012. godine, ministar Rasim Ljajić naglasio da država treba da subvencijama i podsticanjem izvoza pomogne domaće proizvođače nameštaja kako bi što više izvozili u zemlje sa kojima imamo sporazume o slobodnoj trgovini, kao što je Rusija. On je još tada najavio da će državna delegacija Srbije boraviti u Rusiji radi dogovora o otvaranju distributivnog centra za proizvođače nameštaja iz Srbije. I ništa...

Poznato je da srpska ekonomija već dugo stoji na staklenim nogama i da je kod nas politika pre svega i iznad svega. Kako na srpsku privredu primarno utiče politička situacija, jasno je da onda ima malo mesta za optimizam. Već smo se više puta uverili da naši politički stratezi uvek imaju pregršt lepih reči koje mogu opravdati i obećati sve. Oni uvek kalkulšu sa najpovoljnijim varijantama, a narod već naviknut na njihove česte promašaje, skoro da im ne zamera. To je, ustvari, indikator da ih narod više i ne uzima ozbiljno... Tako smo pisali pre dve ili tri godine, tako mislimo i danas. A sa vrha vlasti je već najavljen da će ove godine biti najteže. Biće to još jedan udar na one koji već dugo rade dva puta više samo da bi opstali na tržištu...

GAJ – INŽENJERING I OPREMANJE, Zemun – spavaća soba ZEN

Sajamski štand preduzeća DRVO TRADE NV iz Surčina

To je ukratko nagoveštaj društvenog ambijenta u kome će, za desetak meseci, u novembru ove godine, biti održan naredni 53. sajam nameštaja u Beogradu. Znamo da će i tada među proizvođačima biti kolebanja i neodlučnosti, ali se bez puno ve-

re nadamo da će organizator imati više razumavanja za privredu, da će imati snage, jasnije ciljeve i strategiju koja će animirati proizvođače i posetioce, pa da nam 53. sajam nameštaja bude više primereniji svojoj tradiciji. ■

11 godina uz svoje čitaoce

U službi
prerade
drвета
i proizvodnje
nameštaja

Ponudite svoje
proizvode i usluge
oglašavanjem
u časopisu
DRVOTEHNIKA
i na portalu
DRVOTEHNIKA.INFO

Pretplatite se na sva naša
izdanja i u 2015. godini!

www.drvotehnika.info
www.drvotehnika.com
info@drvotehnika.info
tel. +381 (0)11 2139 584
+381 (0)11 7700 364

ново izdanje

**GODIŠNJA
PRETPLATA**
za Srbiju
1980 dinara
za inostranstvo
50 evra

servis drvne industrije

DRVOTEHNIKA.INFO
portal drvne industrije

on-line izdanje
www.drvotehnika.info

DRVNA INDUSTRIJA SRBIJE NA JEDNOM MESTU

Wood World Trading

Wood World Trading

Višnjevačka bb

22000 Sremska Mitrovica

tel: +381 22 639065

fax: +381 22 613893

e-mail: sm.wwt@neobee.net

e-mail: belgrade@chabros.com

■ Rezana sušena
grada i elementi
od bukve, hrasta,
oraha, trešnje
i egzotičnih vrsta
drвета (zebrano,
venge, tikovina)

■ Termo tretirano
drvo

■ Parket i
brodski podovi

■ Različite vrste
plemenitih furnira

Inovacije bi motivisale izlagače i posetioce Sajma nameštaja

Na Sajmu nameštaja u Beogradu koji je trajao od 10. do 16. novembru 2014. godine, razgovarali smo sa pedesetak vlasnika ili menadžera firmi. Cilj nam je bio da kroz kraće predstavljanje njihovog programa rada daju i svoje viđenje Sajma nameštaja. Neke od tih izjava objavljujemo bez većih redakcijskih intervencija, uvereni da za organizatore Sajma nameštaja ova razmišljanja i stavovi mogu biti predmet razmatranja, a inovacije bi, u ovo teško vreme, bile ne samo izazov, nego i potreba koja bi, verujemo, istovremeno motivisala izlagače i posetioce.

Radionica MARIĆ, Čačak Radoš Marić, vlasnik i direktor

– Većini izlagača smeta činjenica što je sajamski prostor sve manje popunjen i što je iz godine u godinu sve manje izlagača. Ja smatram da bi oni koji se bave Sajmom nameštaja trebalo da više pažnje posvete manjim firmama, ljudima i proizvođačima koji bi imali šta da pokažu, ali bi cene izložbenog prostora trebalo da budu znatno manje. Sa većim brojem izlagača došlo bi i više posetilaca. Mislim da bi akcenat trebalo da ide u tom pravcu, mada verujem da ima i drugačijih razmišljanje koja bi, takođe, trebalo uzeti u obzir i sve to analizirati kako bi se preduzele mere koje će vratiti sjaj ovoj manifestaciji... Dakle, prvensrveno treba stimulisati domaće male proizvođače, a ta podrška bi obostrano bila korisna, kako njima i njihovom razvoju, tako Sajmu i državi. Inače, mi smo porodična firma koja baštini skoro sto godina bavljenja drvetom. Optimisti smo i uporno izlažemo na ovom Sajmu gde moje kćeri promovišu svoju kreativnost, a ja im pomažem koliko mogu jer smatram da idu pravim putem – kaže Radoš Marić.

FLOOR EXPERTS Aljoša Arsenović, direktor firme u Beogradu

– Već sedam godina mi redovno izlažemo na Sajmu nameštaja i na Sajmu građevinarstva i sa takvim iskustvom tvrdimo da posete sajmovima i broj izlagača prate društvene tokove. Drugačije rečeno u društvu koje je bremenito problemima ni sajmovi ne mogu biti bolji. Svedoci smo da broj izlagača i posete sajmovima permanentno opadaju. U tom smislu je i manji obim poslova sklopljenih na ovim manifestacijama, što nama koji očekujemo sklapanje poslova na sajmovima, ne odgovara. Sajam bi trebalo da privredu razume na drugačiji način i da sa privredom deli sudbinu. Potrebno je animirati veći broj izlagača, pa i posetilaca, a smatram da je sedam dana trajanja sajma mnogo. Tu je Sajam građevinarstva našao meru jer je koncipiran na četiri dana što bi i za Sajam nameštaja bilo dovoljno, gde bi jedan dan bio rezervisan samo za poslovne posete... Inače Alpod je naša matična firma, a FLOOR EXPERTS ima svoje salone u Beogradu i Novom Sadu gde se može naći veliki izbor parketa – kaže gospodin Arsenović.

DALLAS company, Tutin

Senad Pepić, generalni menadžer

– Pa opšti je utisak da je ponuda na Sajmu nameštaja slabija nego prethodnih godina samim tim što je i broj izlagača znatno manji, ali mislim da se takav zaključak ne može apriori doneti jer je praksa u svetu, pa i kod nas, da jedne firme nestaju, a druge nastaju i rastu, pa mislim da se i ovde u velikom delu radi o toj pojavi. Ja bih ipak ponudu na ovom Sajmu nameštaja ocenio vrlo dobrom ocenom, jer se ovde može naći dobrih modela koji su isti ili slični onome što je aktuelno u Evropi ili bližem okruženju, pa i na azijskim tržištima. Ne mislim da Sajam, u tom pogledu ima neki pad. Nama su poseta, ali i prodaja bili fantastični, pa je za našu komniju Sajam i dalje vrlo značajan samim tim da se održava u vreme kada se završava sezona u prodaji nameštaja. Ovde ugovorimo puno konkretnih poslova, pa se tokom nesezone bavimo realizacijom tih ugovora. Dakle, premostimo taj period do proleća kada se ponovo budi tržište... Mi smo posebno zadovoljni time kako smo nastupili na ovom Sajmu. Nama su sajamske posete, komentari posetilaca i prodaja potvrda da smo na pravom putu i da radimo na pravi način. Inače svoje proizvode plasiramo na tržišta svih zemalja regiona... Mi smo u branši više od 25 godina, a već dugo izlažemo na istom mestu u hali jedn Sajma nameštaja gde smo upravo izložili najnovije modele koji po kvalitetu i dizajnu, funkcionalnosti i udobnosti u potpunosti zadovoljavaju sve zahteve modernog tržišta. Tradicionalno našim kupcima na Sajmu nameštaja odobravamo popust od 25% a tu ima još nekih pogodnosti kao što su besplatne dostave i montaža na teritoriji cele Republike Srbije, zatim prodaja na kredit i na rate, besplatni saveti naših dizajnera i drugo – kaže gospodin Pepić.

LESNA

Alenka Gosak, prodaja i marketing

– Mi već godinama izlažemo na Sajmu nameštaja u Beogradu, a troškove slovenačkih firmi koje izlažu na Sajmu snosi Agencija za promociju izvoza SPIRIT. Ova agencija pomaže preduzećima koja izvoze svoje proizvode iz Slovenije, a kako smo mi na ovom tržištu dugo, još uvek ovde imamo veliki broj kupaca. Uvek očekujemo da ćemo na Sajmu sresti nove kupce, ali je objektivno Sajam iz godine u godinu sve lošiji, ima sve manje izlagača i posetilaca, pa time i znatno manje posla. Ima razloga da ozbiljno razmišljamo o sajamskim efektima, ali kako se mi ovde pojavljujemo kao podrška našim poslovnim partnerima i kako naš nastup na Sajmu snosi Agencija za podršku izvoza, ima razloga da i naredne godine budemo ovde... Ipak, očigledno je da bi Beogradski sajam i druge institucije Srbije trebalo da traže načina za stimulaciju proizvođača, ali i očuvanje Sajma nameštaja pogotovo što on ima veliki regionalni značaj – kaže Alenka.

TOP TECH WOODWORKING d.o.o.

Marijana Petrović, direktor

– Ispred firme TOP TECH WOODWORKING d.o.o. jedinog ovlašćenog distributera i serviser BIESSE S.p.A. Italija za teritorije Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, pozdravljam urednika i članove redakcije časopisa *DRVOTEHNIKA* i koristim priliku da im se zahvalim na višegodišnjoj odličnoj saradnji.

U svetlu nedavno održanog Sajma nameštaja u Beogradu, a imajući u vidu opšti uspeh manifestacije, želim da pomenem da mi je velika čast što su naš zajednički nastup na protekloj sajamskoj manifestaciji podržali i predstavnici menadžmenta kao i produkt-specijalisti BIESSE S.p.A. Italija koji su zajedno sa nama dočekali sve kako poznate tako i nove poslovne saradnike. Na našem izložbenom prostoru predstavljene su softverske novine i savremene mašine za obradu drveta BIESSE.

Veoma sam ponosna na naše zaposlene i zahvaljujem im se jer smo zajedničkim naporima i našim doslednim i posvećenim pristupom poslu doprineli sveukupnom dobrom profesionalnom imidžu firme TOP TECH WOODWORKING. Aktivno učestvovanje na sajamskim manifestacijama i gostoprimstvo nas kao domaćina svakako doprinosi širenju grupe klijenata, profesionalnom unapređenju i jačanju saradnje sa dosadašnjim klijentima – kaže Marijana Petrović.

SAGA DRVO

Branko Stefanović, direktor

– SAGA DRVO nije samo parketi od masiva i podne obloge. Tu je i naš poznati brend GARMANN, proizvodnja nameštaja po meri od pločastog materijala... Što se tiče Sajma, ja to ne bih gledao samo iz ugla firme SAGA na čijem sam čelu već skoro šest godina, već bih se osvrnuo na duži period. Ja sam na Sajmu tehnike, građevinarstva i nameštaja redovno od 1990. godine... Trend rasta izlaganja na sajmovima počeo je 1995. i kulminaciju je dostigao 2007. godine. Od 2008. godine ta krivulja počinje da pada. Sajam građevinarstva je to mnogo brže i izraženije osetio i već nekoliko godine ne liči na one stare dane. To se, eto sada isto dešava i sa Sajmom nameštaja, ali malo sporije i nekom drugačijom dinamikom... Iz mog ugla gledano to nema nikakve veze sa Beogradskim sajmom kao organizatorom manifestacije. Sajamske manifestacije su samo ogledalo naše tužne društvene stvarnosti. Problem je kriza, stanje kupovne moći, pad standarda, nedostatak privrednog rasta, razvoja, nezaposlenosti. Moj utisak je da broj poseta, prodatih ulaznica i ljudi koji dolaze na Sajam ne pada u istom ritmu i istom progresijom kao što pada broj izlagača. Rekao bih da se broj izlagača brže i drastičnije smanjuje nego broj posetilaca. Zato se ponuda na Sajmu sve više smanjuje, a siromašni posetioци očekuju da će na Sajmu zadovoljiti neku svoju potrebu po akcijskim cenama i uslovima... Zato smo mi u SAGI zahvalni i srećni što ima fizičkih lica, kupaca, ljudi koji dolaze na Sajam, što gledaju... I dokle god je tako mi ćemo biti zadovoljni bez obzira koliko se smanjuje broj izlagača. A oni koji dođu su veoma zahvalni kada im se malo posveti pažnja, kada ih saslušate, porazgovarate, kada im objasnite, pokažete eksponat. U poplavi velikog broja izlagača ljudi ne mogu da srede utiske, a sada, u ovoj situaciji oni lakše prepoznaju ono što je kvalitetno. Moj utisak je da vrlo malo ima *šetača* koji dođu da ubiju vreme. Svi koji su došli nešto traže, nešto im zaista treba. Kada im se na adekvatan način posvetite i kada im kažete da je ta cena vrlo fleksibilna i da može da se prilagodi njihovom budžetu, da istu stvar mogu da dobiju od različitih vrsta materijala, po različitim cenama, da ima varijanti, alternativa, da je to kao harmnika, da oni praktično daju presudni uticaj na cenu, kvalitet, estetik, finalni izgled, da *za svakog Rajka ima kapa*, siguran sam da će čovek otići zadovoljan, da će čuvati katalog i da će nam, kao kupac, za mesec ili dva ponovo doći – kaže gospodin Stefanović.

FOREST Požega

Dejan Đurić, vlasnik i direktor

– U proteklih sedam godina Sajam nameštaja je sve lošiji i lošiji, manje je izlagača, posetilaca i kupaca. Ovoga puta mi imamo primedbu i na sajamski žiri. Naime mi svake godine prijavimo neki eksponat za ocenu. Žiri naiđe i razgovaramo, oni pogledaju eksponat, nešto upitaju... A ovoga puta je, izgleda, bio neki nevidljivi žiri. Sve vreme sam na štandu, a na moju primedbu i žalbu, rekli su mi da je žiri obišao sve prijavljene eksponate i da je obavio svoj posao. Zato sam zaključio da se radi o nevidljivom žiriju – kaže gospodin Đurić. – Inače opšti je utisak da su ponuda, poseta i trgovina na Sajmu daleko lošija. I još nešto: naš izložbeni prostor su ovoga puta bez naše saglasnosti suzili. Godinama smo na jednom mestu, godinama je površina našeg izlagačkog prostora bila ista, a ovoga puta su bez naše saglasnosti korigovali naš prostor pa smo imali problema jer nismo mogli izložiti ono što smo planirali... I još nešto hoću da kažem: mi smo orijentisani na strano tržište i, na sreću, ne zavisimo ni od ovog Sajma ni od ovog tržišta. Mi na Sajam izlazimo radi imidža, ali ovo je destimulativno i mislim da su pametno uradili oni koji nisu izašli na ovu manifestaciju. Ukoliko se nešto ozbiljno ne promeni Sajam nema perspektivu.

ARTISAN Tešanj

Silva Vuksanović, direktor predstavništva u Zagrebu
i Mirza Čostović, direktor proizvodnje

– Fabrika nameštaja ARTISAN je nastala iz tradicionalne stolarije Čostović koja je u nju pretočila svu svoju ljubav prema drvetu i 50 godina iskustva. ARTISAN je fabrika specijalizovana za ručnu proizvodnju visokokvalitetnog nameštaja od masivnog drveta, a insistiranje na ručnoj obradi nas bitno razlikuje od drugih. Velika iskustva smo stekli izrađujući nameštaj za holandske i britanske dizajnere, a od 2007. godine u saradnji sa regionalnim dizajnerima pokrenuli smo vlastitu kolekciju. Od tada svakom kolekcijom, svakim komadom drveta, vizijom dizajnera i dodiror marljivih ruku naših majstora, nastojimo opravdati filozofiju koju sledimo... Imamo oko 95 radnika, koristimo domaću sirovinu, a tržište nam je uglavnom izvozno od Švajcarske i zemalja Beneluxa do Koreje. Trenutno imamo ozbiljne dogovore i planove za plasman našeg nameštaja u Nemačku... Imali smo i nekoliko zanimljivih poseta na Sajmu nameštaja, bili je nekoliko evropskih kupaca, a bilo je i kupaca iz Amerike. Inače zanima nas i tržište Srbije, kao i tržišta drugih zemalja iz regije. Treba reći da je Sajam nameštaja u Beogradu jedini sajam ove vrste koji, u našoj regiji, nešto vredi. Istina, iz razgovora smo saznali da i on ima tendenciju pada, ali ovo što smo videli, od organizacije, izlagača do posete, vredi. Ovo ne kažemo zato što smo sa prvim izlaskom na ovu manifestaciju dobili najveće sajamsko priznanje, već tako mislimo i veovatno ćemo učestvovati i na narednom Sajmu nameštaja u Beogradu – rekli su nam Fadil Čostović, direktor; Silva Vuksanović, direktor predstavništva u Zagrebu i Mirza Čostović, direktor proizvodnje.

MATIS Ivanjica

Dragan Lazović, vlasnik i direktor

– U okviru kompanije MATIS su četiri firme: Matis, Matis Mebl, Matis Wood i Matis san, a one su proizvođači nameštaja po grupama proizvoda. U kompaniji MATIS je zaposleno 800 ljudi u svim segmentima, i to definitivno daje ozbiljnu snagu onome što želimo da pružimo i plasiramo na tržištu. U proteklih godinu dana otvorili smo 18 salona, kako u zemlji tako i u inostranstvu, među kojima je i salon nameštaja u Tržnom centru Zmaj u Beogradu. MATIS nudi više od 750 različitih artikala koji su kod nas dizajnirani, projektovani i proizvedeni. Plasiramo ih na tržište i shodno tome dobili smo masu povratnih in-

formacija, prvenstveno informaciju da je MATIS velikim brojem svojih artikala pogodio upravo ono što je potreba tržišta i želja kupaca. Naš cilj je da uz pristojne i korektne cene, shodno ekonomskoj situaciji i kupovnoj moći, tržištu ponudimo najbolji kvalitet uz različite oblike kreditiranja kupaca. Time smo zadovoljili priličan deo tržišta... Možda smo i jedina firma u regionu koja u svojim salonima ima oko 80% proizvoda iz sopstvene proizvodnje. Tako imamo sve pod svojom kontrolom, u poziciji smo da kontrolišemo proizvodnju i stojimo iza kvaliteta, a kvalitet je ono čime se probijamo i držimo na tržištu. Zato su za MATIS reklamacija gotovo izumrle... I još nešto: naručenu robu isporučujemo u roku od 7 dana, a planiramo da u 2015. godini u Srbiji otvorimo još 5-6 salona. Inače MATIS izvozi u 13 država, od toga su 5 država bivše Jugoslavije, a među ostalih 8 su Rusija i Belorusija. 51% bruto naše proizvodnje je izvozno orjentisano.

A što se Sajma nameštaja tiče moram reći da bi bilo daleko manje problema kada bi Sajam pratio ekonomiju u proizvodnji nameštaja. Ovako Sajam postaje problem i sebi i nama. Postoji više nelogičnosti koje bi trebalo ispraviti ukoliko Sajam hoće da bude ono što je bio. Pre svega, cene zakupa nisu primerene trenutnoj ekonomskoj situaciji, ali je ipak najveći problem termin održavanja Sajma. Naime, novembar i decembar, kao i ceo drugi deo godine, su špic sezone za prodaju nameštaja, a s obzirom da Sajam ne bi trebalo da bude samo mesto gde će se prodavati kao što je sada, već mesto na kom će se plasirati trendovi i ponuda za predstojeću sezonu, kao i sklapati poslovi za sledeću godinu, to je gotovo nemoguće u ovom delu godine da se to kvalitetno uradi. Pored toga, ono što Sajam nameštaja u svakom slučaju treba da uradi jeste da napravi principe izlaganja, kako bi nameštaj dobio mesto koje zaslužuje. Nameštaj jeste i arhitektura i dizajn, a to je proteklih godina uništeno. Sajam treba da napravi takvu atmosferu da ljudi koji ovde dođu kupuju stil života, a ne da imaju utisak da su na vašaru – kaže gospodin Lazović.

FURNEX, Beograd

Braco Žeželj, vlasnik

– Već dve godine mi ne izlažemo na Sajmu nameštaja, a prestali smo sa izlaganjem iz više razloga, prvenstveno zato što Sajam dugo traje i što je veliko opterećanje. Drugo, odavno nema dovoljno posla, a izlaganje na Sajmu je veoma skupo. Beogradski sajam se ponaša kao da uopšte nema uvid u naše ekonomske i društvene tokove. Kvadrat izložbenog prostora se ne smanjuje, a i to je jedan od razloga što je Sajam iz godine u godinu sve lošiji i što je sve manje proizvođača. Sajam nema dovoljno sluha za privredne teškoće i umesto da traže načina da stimulišu proizvođače sa manjom cenom, oni svojim ponašanjem smanjuju broj izlagača i površine izložbenog prostora. Kada bi cene bile manje, izlagača bi bilo više, pa bi bilo više i posetilaca, za koje bi, takođe, trebalo smanjiti cenu ulaznice. A nama kao uvoznici i distributerima repromaterijala izlazak na Sajam, gde je malo proizvođača, je besmislen. Proizvođači čak sve manje dolaze na Sajam, jer tamo mogu naći sve manje. Mi smo godinama izlagali u hali 2 gde su mašine. Tamo je sada izložbeni prostor praktično prepolovljen. Kako je na Sajmu sve manje proizvođača, ni mi nemamo interes da izlažemo, a nemamo ni sredstava da bi pokrili prilično velike troškove izlaganja na Sajmu. Sajam bi trebalo sa državom i Privrednom komorom da preduzme nešto, da inovira ovu manifestaciju, da smanji broj sajamskih dana i da na neki način stimuliše domaće privrednike, ali i posetioce prvenstveno nižim cenama. Ukoliko se nešto ne preduzme, ova manifestacija sa tradicijom dugom više od pola veka, nema svetlu budućnost – kaže Braco Žeželj.

TAHIROVIĆ Novi Pazar

Enes Tahirović, direktor

– Poseta ovogodišnjem Sajmu nameštaja je znatno slabija nego prethodnih godina. Evo danas je subota, neradni je dan, ali jednostavno nema ljudi. Razloga lošoj poseti ima više. Jedan od primarnih faktora je činjenica da živimo i radimo u vreme velike ekonomske krize, pa ljudi sa niskim primanjima ili uopšte bez posla, jednostavno nemaju ni potrebu da dolaze na Sajam. Oni jednostavno ne mogu ništa kupiti, mada, verovatno, imaju potrebu za različitim elementima nameštaja. Drugo, oni koji bi možda nešto i kupili suočile se sa visokom cenom ulaznice i parkinga, što će delovati destimulativno. Mi smo računali: da bračni par dođe na Sajam i da tu provede četiri sata, a da ništa ne popiju i pojedu, koštaće ih 1000 dinara. U ovako kriznim vremenima to je ozbiljan udar na budžet, a da za penzionere i ne govorimo. Neko je izračunao, a mi nismo proveravali, da je prosečna starost ležajeva na kojima spavaju stanovnici naše zemlje premašila četvrt veka... Sajmu se može zameriti i to što je malo kupaca za veleprodaju. Valjalo bi da jedan dan bude samo za poslovne ljude... Mi smo bili prisiljeni da izlazimo i dovodimo naše goste. Stranci čekaju, lutaju, teško se snalaze, a to je nedopustivo. Na ulazu Sajma bi trebalo da postoji jedan pult za strane goste koje bi trebalo uputiti ili dovesti tamo gde hoće. Desi se da ljudi nemaju dinare, a euro blagajna neće da primi. Ima tu više sitnica koje bi mogle da olakšaju ulazak i snalaženje za strane goste i potencijalne kupce, a posebno za domaće kupce... Proizvođačima nameštaja je ovaj Sajam mnogo značio, ali se iskreno bojim, ako se ne preduzme set ozbiljnih mera, ova manifestacija će imati sve lošiju perspektivu. Nama to, iskreno, ne bi odgovaralo. Radovali bismo se oporavku i napretku Sajma nameštaja – kaže gospodin Tahirović.

BOKSIT, Milići

Ranko Trifunović

– Pa ja sam godinama izlagao na Sajmu nameštaja, a tada je bio problem dobiti mesto na ovoj manifestaciji. Sada je to drugačije, Sajam je praktično prepolovljen i deluje poluprazno. Na galerijama nema izlagača, a i hale nisu kao nekad... Suština je u tome da državu privreda ne interesuje. Ovde ne mislim samo na Beogradski sajam kao državnu firmu, nego prvenstveno mislim na proizvodne firme, koje nemaju nikakvu državnu podršku, niti adekvatan radni ambijent. Ne ulaže se u nova radna mesta, a od privrede se živi, ali privreda, ponavljam, nikoga ne interesuje što je više izraženo na lokalnom nivou. A ja sam upravo imao takvo iskustvo... Rekoh od privrede se živi, a ilustrativna je činjenica da kod nas jedan administrativac mesečno ovu zajednicu košta jednu kravu. A da bi se krava odgajala potrebno ju je hraniti tri godine, pa da dođe tele, da ima mleka... Dakle, jedan administrativac, a više od polovine njih kod nas ništa ne doprinosi, za godinu dana pojede dvanaest krava... To su duboki koreni i veliki problem koji se kod nas veoma sporo rešavaju. Jasni ciljevi i strategija u čijoj osnovi su definisani zadaci i odgovoran rad su moguća rešenja. Ali kod nas je sve sporo, država je troma, a vi ste u časopisu *DRVOtehnika* do sada nekoliko puta govorili kako čekanje nikad nije rešenje – kaže gospodin Trifunović koji sa velikim iskustvom u preradi drveta sada u Milićima razvija jedan drvopretpreduzeće u okviru rudnika Boksit.

ŠPIK – Fantoni Group, Ivanjica

Milić Spasojević, direktor

– Sajam nameštaja više ne ostvaruje cilj zbog koga bi trebalo da postoji. U odnosu na vreme kada su sajmovi bili mesto gde se vrši razmena ideja, tehnologija, novih modela i materijala, toga ovde više ničeg nema. Danas se Sajam pretvorio u jednu pijacu, tržnicu i možda ima smisla za proizvođače nameštaja koji svoju robu prodaju uz neke popuste. Da kažemo da je i to deo Sajma, ali on se pretvorio isključivo samo u to... Osim nas,

ovde nema ni jednog većeg proizvođača repromaterijala. Ima nekoliko distributera i to je sve... Kriza je sigurno jedan od razloga što je Sajam ovakav, ali drugi deo razloga je i taj što Sajam mora da napravi neke izmene u skladu sa vremenom u kom se dešava. Pre svega Sajam mora da skрати vreme trajanja. Sedam dana je predugo i veliko je opterećenje za sve privrednike, jer sve što smo uradili za 7 dana mogli smo i za tri jaka dana, četvrtak, patak i subotu recimo... A zbog proizvođača nameštaja bi bilo važno da Beogradski sajam sa Privrednom komorom i nadležnim ministarstvom organizuje jedan ozbiljan dolazak stranih poslovnih ljudi, neku delegaciju kupaca kojima treba platiti troškove dolaska i smeštaja, a to bi rezultiralo nekim izvoznim poslovima.

Ovako sve se svede na to da Sajam iznajmi prostor izlagačima, koji svake godine biva manji, i da naplati ulaznicu. Ništa drugo ih ne zanima, pa nije čudo što je Sajam svake godine sve slabiji i ima jasne tendencije. Naša je odluka da, ukoliko se nešto suštinski ne promeni, dogodne ni mi nećemo učestvovati na ovoj manifestaciji. Ne samo zato što je cena zakupa visoka, već zato što dolazak nema smisla. Logično, ja ne očekujem od Beogradskog sajma da menja privrdni ambijent, ali u onoj meri u kojoj je moguće nešto uraditi i što je u njihovoj moći, očekujem izmene i korektniju komunikaciju sa izlagačima. Ovo rukovodstvo je promenom mesta nekim izlagačima samo izazvalo zabune i probleme, bez ikakvih efekata. Ako želi da opstane Sajam mora uvažiti zahteve klijenata.

Što se tiče ŠPIK-a mi smo pre tri godine bili u fazi da ozbiljno razmišljamo kako dalje, jer je cena iverice toliko pala da nije mogla da pokrije troškove proizvodnje. Građevinska industrija kao i industrija nameštaja, koje su naše tržište, je permanentno padala i još uvek svake godine pada. Došli su drugi proizvođači koji su pokušali da dampingom cena osvoje tržište, što je u tržišnim uslovima normalno. U razmišljanju šta da radimo odlučili smo se da ubacimo novi proizvod koji nema veze sa pločama i počeli smo proizvodnju peleta. Sada više ne zavisimo od iverice koju radimo samo za poznate kupce – kaže gospodin Spasojević.

SPIN VALIS - Slavonska Požega

Zdravko Jelčić, predsednik Uprave

– Želim pre svega da pozdravim čitaoc časopisa *DRVOtehnika-nameštaj* koji više od deset godina uspešno prati firme iz oblasti prerade drveta i proizvodnje nameštaja i sa kojim i mi iz Spin Valisa već godinama sarađujemo... A mi se veselimo što smo ponovo u Beogradu na Sajmu nameštaja gde već tradicionalno izlažemo i to na istom, prestižnom mestu, u hali jedan. Mi smo već dugo prisutni na tržištu Srbije i uspešno sarađujemo sa desetak trgovačkih firmi, a Sajam nameštaja je uvek prilika za promociju i prezentaciju proizvoda firme Spin Valis. Poznato je da mi proizvodimo nameštaj originalnog dizajna iz masiva slavonskog hrasta i bukve. To su stolovi, stolice, sedeće garniture za dnevne sobe, spavaće sobe, regali, komode... Nastojimo da kvalitetnu sirovinu pretvorimo u izvrstan proizvod i u tome uspevamo zahvaljujući pre svega tehnološkoj opremljenosti, tradiciji i dobroj organizaciji. Spin Valis je pretežno izvozno orijentisana firma i najveći deo proizvodnje plasiramo na zapadno evropsko tržište, ali smo tradicionalno prisutni i na svim bivšim jugoslovenskim prostorima. Još da naglasim da je Beogradski sajam nameštaja lider u regiji, da uprkos teškoćama, manjem broju izlagača i manjoj poseti opstaje i sigurno je da ćemo i ubuduće ovde izlagati – kaže gospodin Jelčić.

RADOVIĆ ENTERIJER, Požega

Ivan Radović, direktor

– Za nas je ovo jubilarna godina u kojoj smo obeležili 30 godina postojanja. Od skromne zanatske radnje koju je daleke 1984. godine osnovao moj otac, korak po korak, u teškim uslovima poslovanja, izgradili smo ozbiljno porodično preduzeće koje nikada nije oskudevalo u idajama utkanim u kvalitetno izrađene nameštaj od punog drveta. Uz naše tri decenije rada i razvoja bila je prilika da se malo ponovimo, da napravimo i izložimo neke nove proizvode. Inače već osam godina redovno izlažemo na Sajmu nameštaja koji je jedna od najstarijih sajamskih manifestacija Beogradskog sajma. Sajam je uvek prilika da se mi, proizvođači nameštaja okupimo i prikažemo šta smo radili u prethodnih godinu dana, da vidimo ko se i kako ponovio i da možda pravimo neke zajedničke planove za saradnju. U uslovima kada privredne aktivnosti u našoj zemlji nisu na nekom zavidnom nivou, čini se da tako i ovaj Sajam nameštaja, nažalost, ima ozbiljnu tendenciju pada. Svake godine imamo manje izlagača, a i broj kvadrata koje Sajam uspe da izda je sve manji, tako da je krajnje vreme da se preduzmu ozbiljne mere kako bi ovaj Sajam opstao i zadržao neko leadersko mesto koje ima u regionu. Ranije je bilo i mnogo više izlagača iz inostranstva gde su privredne komore Slovenije, Hrvatske, Republike Srpske i Rumunije dovodile više firmi. Ove godine je broj izlagača iz tih zemalja zanemarljiv, ali je zabrinjavajuće mali broj izlagača iz Srbije, tako da je očigledno da tu imamo problem između proizvođača i Beogradskog sajma, gde naravno ne treba samo njih optuživati. Oni se verovatno bore da opstanu u ovim teškim ekonomskim uslovima, ali koliko je njihov interes da Sajam opstane toliko je interes i nas proizvođača, pa bi treba pronaći način kako da 2015. godine ovaj Sajam ponovo liči na one ranije sajamske manifestacije – kaže gospodin Ivan Radović.

Sajam nameštaja -

Neki autori s pravom tvrde da je pravovremena i odgovorna komunikacija sa javnošću najveća tajna uspešnog poslovanja i prečica ka stvaranju i očuvanju dobrog imidža i slike u javnosti. Nekoliko uopštenih sugestija u tom pravcu može vam biti od koristi:

- Odnosi sa javnošću i aktivnosti u tom pravcu su ključni za očuvanje imidža firme, a u krizno vreme su pogotovo bitni. Ne čekajte da vas neko traži i juri. Budite prvi i budite tačni. Ne čekajte da vas zovu, zovite vi. Nemojte se kriti. Budite uvek dostupni i spremni za razgovor.
- Obraćajte se zaposlenima sa istim značajem kao i eksternim grupama ili pojedincima.
- U komuniciranju se služite samo potvrđenim i tačnim informacijama, nemojte se baviti spekulacijama, pretpostavkama i lažima.
- Eliminirajte stručne izraze ako se ne obraćate stručnim slušaocima.
- Zauzmite stav, jer on ostavlja trajan utisak.
- Dajte iskrene i otvorene odgovore. Ako vam nešto nije poznato ili ako nešto ne znate, to recite iskreno i slobodno.
- Izbegavajte nezvanične izjave, a izjavu uvek poduprite činjenicama.
- Upućujte jasne, koncizne i razumljive poruke, ali bez obzira na različita pitanja, uvek pripremite svoj odgovor i svoju poruku.
- Pokušajte da govorite slikovito. Neki primeri, slike ili metafore čine vašu poruku pamtljivom.
- Pokažite energiju i entuzijazam, govorite iz uverenja... Vrlo je važno da poštuju tuđe vreme, kao što želite da drugi poštuju vas i vaše vreme.

Čoveku nikada ne bi trebalo biti svejedno na kakvoj stolici sedi ili na kakvom ležaju spava. U tom kontekstu, nikada nam ne bi trebalo biti svejedno sa kim se družimo, sa kim provodimo trenutke odmora, slobodno ili radno vreme...

Poznato je da je tokom svog istorijskog razvoja čovek razvijao svoje sposobnosti i kumulirao iskustvo prethodnih generacija. Uporedo sa svojim razvojem, čovek je razvijao i nameštaj neprestano ga prilagođavajući svojim potrebama. Poznato je da zdrav čovek jednu trećinu svog života provede u krevetu, isto kao što se zna da spavanje nije stanje bez svesti, nego je nužan proces tokom koga se vrši odmor i obnavljanje, odnosno regeneracija ljudske duše i tela. Od preostale dve trećine svoga života, prosečan čovek polovinu pro-

- poseban oblik odnosa sa javnošću

vede sedeći, četvrtinu ležeći i takođe četvrtinu u nekom obliku kretanja...

Sajam nameštaja je, bez sumnje, za sve izlagače svojevrsan događaj na kome oni primarno promovišu ono što rade i što proizvode. To je poseban oblik planiranih aktivnosti i komunikacije sa različitim grupama javnosti, a odnosi sa javnošću su poseban skup planiranih akcija i napora za izgradnju pozitivnog imidža i razumevanja između preduzeća i javnosti.

Steći ugled i reputaciju nije lako, isto kao što je očuvanje dobre slike u javnosti i održavanje dobrog ugleda mukotrpan posao za sve zaposlene u svakom preduzeću. O reputaciji preduzeća jednako treba da brine vozač i izvršni direktor, inženjer u proizvodnji i radnica na telefonskoj centrali. A sve to treba da kreira, usmerava i nadgleda najodgovorniji, u našoj situaciji najčešće vlasnik firme i njegov najuži tim saradnika. Jer, kada je reputacija ugrožena, strada kompletno preduzeće. A rizika ima puno, vrebaju sa svih strana, pogotovo u krizno vreme. Podsećamo, da neki autori s pravom tvrde da je pravovremena i odgovorna komunikacija sa javnošću najveća tajna uspešnog poslovanja i prečica ka stvaranju i očuvanju dobre slike u javnosti. Kada su u pitanju odnosi sa javnošću i marketing, vlasnici firmi i vodeći menadžeri bi trebalo da uvek imaju razrađen, jasan i jedinstven plan: ko govori, šta govori, kome govori...

Ovde podsećamo na nekoliko osnovnih principa vođenja društveno odgovornog preduzeća:

- Prvo, odgovorno vođenje poslova podrazumeva doprinos ekonomskom napretku i održivom razvoju zajednice.
- Društveno odgovorno vođenje preduzeća podrazumeva zdrave i bezbedne uslove rada za zaposlene, korektne nadoknade zarada zaposlenima, otvorenu komunikaciju kao i jednake uslove rada za sve zaposlene, što je uslov razvoja ljudskog kapitala.
- Odgovorno vođenje preduzeća podrazumeva proizvodnju i ponudu kvalitetnih i bezbednih proizvoda i usluga po konkurentnim cenama.
- Društveno odgovorno rukovođenje preduzećem znači profesionalan, korektan i odgovoran rad sa poslovnim partnerima što podrazumeva zajedničko izlaženje u susret zahtevima i potrebama kupca.
- U društveno odgovornoj firmi se preduzimaju sve potrebne i propisane mere zaštite prirodne i društvene sredine.
- Društveno odgovorno vođenje preduzeća podrazumeva odgovornost pred javnošću u vezi sa ekonomskim, društvenim i ekološkim posledicama poslovnih aktivnosti.
- Konačno, društveno odgovorno vođenje preduzeća znači jednostavno domaćinsko vođenje preduzeća uz poštovanje standard, poslovne etike, zaposlenih i poslovnih partnera...

Odnosi sa javnošću su, dakle, uvek i u svakoj situaciji važni, pri čemu se nikako ne mogu zanemariti različiti oblici ljudskog potvrđivanja. Jer, različiti oblici ljudskog druženja su bitan element ljudskog potvrđivanja, a poslovni ljudi u svakom druženju i u svakoj prilici vide poslovnu šansu... Na proteklom Sajmu nameštaja različitih druženja je bilo na pretek, a na jednom od njih predstavnici Beogradskog sajma su predstavili novi koncept sajamskih manifestacija... ■

PIŠE: dipl. ing. Vladimir Burda

Što se fizičkog obima proizvodnje tiče, **drvena industrija Srbije** je za jedanaest meseci 2014. godine ostvarila značajno povećanje. Proizvodnja proizvoda od drveta i plute, sem nameštaja, beleži povećanje od 15,0%, a proizvodnja nameštaja je zabeležila pad od 6,1% u odnosu na isti period 2013. godine.

Izvoz proizvoda od drveta i plute, sem nameštaja, za jedanaest meseci 2014. godine iznosio je 224,2 milion USD (povećan je za 8,2%), a uvoz je iznosio 187,3 miliona USD (povećan je za 3,3%). Ohrabruje podatak je da se značajno smanjuje deficit kod ploča, jer je izvoz povećan za 32%, a uvoz za 11%.

Izvoz nameštaja za jedanaest meseci prošle godine je dostigao 273,7 miliona USD (povećan je za 9,9% u odnosu na isti period 2013. godine), a uvoz je manji za 11,75%, iznosio je 127,6 miliona USD.

Drvena industrija je u spoljnotrgovinskom prometu u 2013. godini ostvarila ukupan suficit od 152 miliona USD, a posle jedanaest meseci 2014. godine je već ostvaren suficit od 183,0 miliona USD. Poljoprivreda, drvena industrija i tekstilna industrija su jedine industrije koje ostvaruju suficit u spoljnotrgovinskom prometu Srbije. Ogroman deficit prave energetika, hemija i metalska industrija.

Zemlje u koje je Srbija najviše izvozili proizvode primarne prerade drveta su Italija, Ruska federacija, Nemačka, BiH i Slovenija, a uvozili smo iz Rumunije, BiH, Austrije, Mađarske, Nemačke.

Zemlje u koje smo izvozili proizvode finalne prerade drveta su Češka, Nemačka, Crna Gora, BiH, Francuska, Slovenija, Ruska Federacija, a uvozili smo proizvode finalne prerade drveta iz Kine, Italije, Nemačke, Hrvatske, Poljske, Rumunije.

Imate reč - Budite deo rešenja

Posebno bih izdvojio aktivnost Privredne komore Srbije u septembru prošle godine u projektu: *Imate reč-Budite deo rešenja*, gde su u dvonedeljnom direktnom dijalogu ministra privrede gospodina Sertića sa pri-

I pored teškoća drvena industrija

U ovom tekstu ukratko govorimo o rezultatima poslovanja prerade drveta i proizvodnje nameštaja u prvih jedanaest meseci 2014. godine. Takođe govorimo o projektu *Imate reč - Budite deo rešenja*, koji je organizovala Privredna komora Srbije gde su i predstavnici drvne industrije i šumarstva dali svoje viđenje problema, kao i predloge rešenja. Dijalog privrede, države i struke je, bez sumnje, put koji u svakoj delatnosti može dati bolje rezultate poslovanja.

vrednicima iz svih delatnosti, determinisani osnovni problemi u radu privrednika, ali su i predložena moguća rešenja prevazilaženja tih problema. I predstavnici drvne industrije su dali svoj doprinos u ovoj akciji, a njihovi predlozi, ukoliko budu prihvaćeni od izvršne vlasti, će doprineti još boljim izvoznim rezultatima, i pokazati da je drvena industrija jedna od ključnih industrija budućeg privrednog oporavka. Dijalog privrede, države i struke je, bez sumnje, put koji će u svakoj delatnosti dati bolje rezultate poslovanja, a u ovom tekstu ćemo apostrofirati neke od problema i predloga koji su u projektu *Imate reč - Budite deo rešenja*, dali predstavnici drvne industrije i šumarstva.

Sirovinska osnova i prerada drveta

Što se tiče šume i šumarstva, kao sirovinske osnove za preradu drveta, treba reći da Srbija spada među srednje šumovite zemlje, sa ukupno 29,1% površine pod šumom, odnosno poseduje 2,25 miliona hektara šuma. U državnom vlasništvu je 53% šuma, a u privatnom 47%. Državnim delom šuma gazduju dva javna preduzeća i pet nacionalna parka.

Pošumljenost naše zemlje je za više od deset procenata manja od projektovane Prostornim planom Srbije, pa šumarski stručnjaci smatraju da je neophodno podržati proširenu reprodukciju u šumarstvu (pošumljavanje, proizvodnju sadnica, seme, izgradnju šumskih puteva). Dugoročno korist bi bila znatno povećana ponuda sirovine (trupaca) za drvnu industriju i geomorfološko (ekološko) kvalitetnije zemljište kao i niz drugih opštekorisnih funkcija šume. Sve to je, praktično, definisano i predviđeno dokumentima Uprave za šume koje je u okviru Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, kao i javna preduzeća

šumarstva, apostrofirano je tokom projekta *Imate reč - Budite deo rešenja*.

Problem je, međutim, što su u Srbiji nedovoljna sredstva za razvoj šumarstva, a jedno od rešenja je izmena Zakona o šumarstvu u delu povraćaja izdvajanja za opšte korisne funkcije šuma. Potrebno je odrediti procenat izdvajanja za šumarstvo što je bilo definisano prethodnim Zakonom o šumama. Uz adekvatnija ulaganja bi se obezbedilo kvalitetnije ispunjenja ekonomske, ekološke i socijalne funkcije šume. Uz ovaj predlog, šumarski stručnjaci smatraju da pored Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine u ovoj oblasti postoji nadležnost Ministarstva finansija, odnosno Poreska uprave.

Pored toga, šumari smatraju da Vlada ne prepoznaje značaj šume i šumarstva za privredni život u brdsko-planinskim i ruralnim područjima zemlje. Predlog je da se obezbede subvencije preduzetnicima u ovim područjima za obnovu šumske mehanizacije, što bi dovelo do manjeg iseljavanja iz ovih područja i podizanja životnog standarda stanovništva.

Takođe je rečeno da je u poslednje vreme izraženo haotično i predimenzionirano investiranje u proizvodnju drvne bio-mase, pa je potrebno formirati agenciju za razvoj i primenu tehnologije u šumarstvu i adekvatno usmeriti investiciona sredstva na kvalitetne projekte.

O prethodnim problemima u oblasti šumarstva kao i o predlozima za njihovo rešenje u okviru projekta *Imate reč - Budite deo rešenja*, govorio je dipl. ing. Branislav Ilčić, izvršni direktor u JP *Srbijašume*.

Problemi i predlozi drvne industrije

Drvnu industriju Srbije čine 2.182 privredna društva u kojima je zaposleno

Srbije ostvaruje dobre rezultate

23.000 radnika. Po strukturi to su: mikro 83%, mala 13%, srednja 3,5% i velika 0,5% preduzeća. Komparativne prednosti prerađivanja drveta u odnosu na ostale industrije su: prvo, činjenica što svoju proizvodnju bazira na domaćoj sirovini; drugo, drvna industrija je izvozno orijentisana sa učešćem finalnih proizvoda između 65 i 70 procenata u izvozu. Izraženi neto efekat u izvozu je 2013. godine iznosio 500 miliona USD i suficit od 152 miliona USD, a za šest meseci 2014. godine izvoz je imao vrednost od 273 miliona USD, a suficit je iznosio 101 milion USD.

Prerada drveta je vrlo često jedina industrijska i privredna delatnost u brdsko-planinskim i ruralnim područjima zemlje, pa je kroz adekvatnu pomoć šumarstvu i obezbeđivanje povoljnih finansijskih sredstava za izvoz i transfer najmodernijih tehnologija, moguće zadržati stanovništvo u ruralnim područjima i značajno povećati izvoz.

Problem je što šumarstva i drvna industrija, sa aspekta države, nisu u nadležnosti jednog ministarstva, pa drvoprerađivači i šumari godinama predlažu da se Uprave za šumem reorganizuje i da preraste u Sektor šumarstva i drvne industrije. To bi rezultovalo jačanjem statusa drvne industrije i funkcionalnijem rešavanju zajedničkih problema. Ovaj predlog je potekao pre nekoliko godina sa Sabora drvoprerađivača Srbije, ponovljen je više puta, a podržan je i od Odbora udruženja za šumarstvo i drvnu industriju PKS.

Vlada, međutim, nije odgovorila na ovaj zahtev drvoprerađivača i šumarske struke. Kao i do sada, drvoprerađivači smatraju i uvek ističu da Vlada ne prepoznaje značaj drvne industrije u domenu izvoza i značaja ove privredne delatnosti za ruralna područja zemlje.

Rešenje je, ističe prof. dr Zdravko Popović i predstavnici Agencije za drvo, da drvnoj industriji treba dati karakter strateške industrije i to ugraditi u Strategiju i politiku razvoja industrije Srbije do 2020. godine. Ovaj predlog je u pisanom obliku dostavljen nadležnim ministarstvima u Vladi RS! Takođe je u pisanoj formi Vladi RS, od strane Odbora udruženja za šumarstvo i drvnu industriju PKS, dostavljen predlog poreskih olakšica za neto-izvoznike kao vid izvoznih stimulacija drvoprerađivačima. Korist bi bila povećanje izvoznih rezultata i unošenje više deviznih sredstava u državu.

Drvoprerađivači uvek ističu da država energičnijim merama mora suzbiti nelojalnu konkurenciju, odnosno rad na crno i taka-

ve proizvođače uvesti u legalne tokove, a to podrazumeva sređivanje privrednog ambijenta i veći priliv sredstava u budžet.

Takođe je tokom projekta *Imate reč - Budite deo rešenja* istaknuto da proizvođače nameštaja, kao i ostale privredne subjekte u našoj zemlji, opterećuje izražena nelikvidnost. Problemi se prevazilaze uzimanjem skupih bankarskih kredita, sa kamatnim stopama koje se kreću od 1,3 do 1,8% na mesečnom nivou za kratkoročne kredite, što na godišnjem nivou iznosi preko 20% dok se kamatne stope na dugoročne kredite kreću od 7 do 13 procenata. Privrednici smatraju da je potrebno obezbediti dugoročne linije finansiranja, sa kamatnim stopama koje neće biti veće od 4 do 5% na godišnjem nivou, a korist bi bila znatno povećanje proizvodnje i ponude jeftinijeg, ali kvalitetnijeg nameštaja.

Problem je i smanjenje tražnje nameštaja. Unazad nekoliko godina na tržištu Srbije, ali i bivše Jugoslavije, pada tražnja za nameštajem, pre svega zbog pada kupovne moći stanovništva. Samo u 2014. godini u regionu je došlo do pada proizvodnje za 17,3%. To pokazuju i istraživanja o prometu nameštaja u Srbiji i u zemljama u okruženju, u odnosu na promet nameštaja u Evropskoj Uniji. Promet nameštaja po stanovniku u Srbiji iznosi 36 evra, u BiH i Crnoj Gori 30 evra, u Hrvatskoj i Sloveniji 72 evra, u Evropskoj uniji 160 evra.

Da bi se povećala tražnja, a samim tim i proizvodnja nameštaja, potrebno je građanima Srbije omogućiti subvencionisane kredite za kupovinu nameštaja, a takođe ozbiljno razmotriti mogućnost podsticaja i subvencionisanja izvoza. Korist bi bila jačanje proizvodnje i podizanje životnog standarda stanovništva, istakao je Slađan Disić, gen. direktor firme SIMPO Vranje u okviru projekta *Imate reč - Budite deo rešenja*.

Kao problem se pojavljuje i nedostatak kvalifikovane radne snage, smatra Disić, a radi povećanja produktivnosti kao i kvaliteta rada, neophodno je prilagoditi obrazovni sistem potrebama drvno prerađivačke industrije i industrije nameštaja. Predlog je da se na bazi istraživanja usaglasne potrebe proizvođača nameštaja za kvalifikovanom radnom snagom u narednih deset godina. Na osnovu utvrđenih potreba planirati obrazovne profile, a to bi smanjilo nezaposlenost i povećalo proizvodnju.

Problem su, takođe, porezi i doprinosi na zarade. Zarade zaposlenih, prema va-

žećim zakonskim propisima, opterećene su porezima i doprinosima sa 62,5%, što je znatno više nego u mnogim zemljama u okruženju. Mere koje je Vlada Republike Srbije uvela, a odnose se na smanjenje poreza i doprinosa na novozaposlene je dobar početni korak, ali je hitno potrebno razmotriti mogućnost da se porezi i doprinosi na zarade u naredne četiri godine sukcesivno smanje sa 62,5% na 42 do 45% i da se odnose na sve zaposlene. To bi rezultiralo povećanjem proizvodnje, smanjenjem nezaposlenosti i privrednim rastom, smatra Disić.

Problem su i odnosi drvoprerađivača i javnih preduzeća za gazdovanje šumama, smatra Disić i predlaže da Ministarstvo, u saradnji sa JP *Srbijašume* i privrednim subjektima iz drvno-prerađivačke industrije i industrije nameštaja, sačini protokol o saradnji i dogovori uslove koji će unaprediti kvalitet saradnje i uspostaviti veći stepen međusobnog poverenja. Korist bi bila jačanje sirovinске baze za drvnu industriju i mogućnost postizanja još boljih izvoznih rezultata.

Seriju od nekoliko problema i predloga za njihovo rešenje iznetih na projektu *Imate reč - Budite deo rešenja*, koji bi šumarstvu i preradi drveta dali bolje rezultate završićemo zahtevom privrednog društva *Napredak* ad Požega koje je upućeno Fondu za razvoj za drugi reprogram duga. Ovaj zahtev je dostavljen u pisanom obliku, a jedan primerak je poslat i ministru Ž. Sertiću. Naime *Napredak* ad iz Požege od 2011. godine posluje na osnovu od Suda odobrenog UPPR-a, uspešno izmiruje svoja dugovanja i uredno isplaćuje lične dohodke i uplaćuje doprinose za 80 zaposlenih. Sredstva obezbeđuje izvozom nameštaja (95% proizvodnje) u proseku 1,8 miliona USD/mesečno, na tržište V. Britanije i RF. Ukoliko bi im Fond odobrio reprogram ostatka duga na dve godine, u potpunosti bi izmirili sve obaveze i pozitivno završili proces restruktuiranja, a korist bi bila opstanak kvalitetnog proizvođača nameštaja i neto-izvoznika, sa realnom mogućnošću proširivanja kapaciteta proizvodnje i zapošljavanja novih radnika, smatra Vojimir Stanковиć, direktor preduzeća *Napredak* ad.

Dijalog privrede, države i struke je, bez sumnje, put koji u svakoj delatnosti može dati bolje rezultate poslovanja, a u ovom tekstu smo govorili o nekim problemima i predlozima koji su u projektu *Imate reč - Budite deo rešenja*, dali predstavnici drvne industrije i šumarstva i koji će, verujemo koristiti kreatorima privrednog ambijenta u našoj zemlji. ■

Prošlogodišnji porez na imovinu koban za privredu

Izmenama Zakona o porezu na imovinu privredi i građanima su prošle godine nametnuti i po deset puta veći porezi nego 2013. godine. Uvećavanjem poreza na imovinu pokušano je da se akumulira nedostatak novca u budžetima opština zbog ukidanja naknade za gradsko građevinsko zemljište. Na ovaj način smo došli do toga da imamo ukinutu jednu naknadu, ali znatno veće davanja nego dok je ona bila na snazi, saopšteno je krajem proteklog novembra iz Unije poslodavaca Srbije.

Izmene metoda za izračunavanje poreske osnovice poreza na imovinu za poslovne subjekte koji ne izražavaju vrednost nepokretnosti u njihovim knjigovodstvenim evidencijama na osnovu fer tržišne vrednosti, u skladu sa MRS/Msfi standardima, stvaraju velike probleme u praksi.

Jedan od glavnih parametara za obračun vrednosti imovine je sada zona kojoj imovina pripada, koju određuje nadležna lokalna samouprava. Lokalnim samoupravama su data diskreciona ovlašćenja u određivanju zona u procesu utvrđivanja tržišne vrednosti nepokretnosti, dok istovremeno nisu adekvatno obučeni i kvalifikovani.

Zoniranja nisu međusobno usklađena između lokalnih samouprava. Naime svaka lokalna samouprava donosi odluku o zoniranju svojih teritorija i već postoje slučajevi u kojima se porez na imovinu za susedne nepokretnosti koje su na granici između zona u različitim opštinama drastično razlikuje, iako praktično ne postoji razlika u nivou komunalne opremljenosti.

Nisu predviđene korektivne mere u zavisnosti od kvaliteta/starosti specifične imovine. U praksi to znači da se poreska osnovica za novoizgrađenu nekretninu i onu koja je stara 70 godina neće uopšte razlikovati.

Zbog svega navedenog sada imamo situaciju da na primer porez na kancelarijski prostor u zgradi koja je izgrađena 1963. godine je isti kao onaj u potpuno novoj zgradi. Ranije je Poreska uprava na osnovu fakture po kojoj je kupljen prostor računala visinu poreza na imovinu, a sada Grad Beograd taj isti prostor koji je kupljen za 700 evra po metru kvadratnom procenjuje na 2000 evra po metru kvadratnom i to ne uzimajući u obzir da li je u pitanju kancelarija ili podrum.

Jedan od primera nelogičnog zoniranja je Pančevo gde je propisano da metar kvadratni u drugoj zoni košta više nego u prvoj.

U Valjevu je na primer porez na imovinu uvećan i do 500%. Tako je porez na imovinu za halu površine 1000 m² izgrađenu 1961. godine, iznosio 180.000 dinara 2013. godine, a u 2014. godini porez na istu halu je iznosio 1.033.665 dinara. Lokalna samouprava je ovaj objekat procenila 1.200.000 evra iako je realna tržišna vrednost 100.000 evra.

Zbog toga što su se zoniranjem bavili nestručni ljudi iz opština, kojima je očigledno bila potrebna obuka pre nego što su se prihvatili tog posla, u Beogradu u nekim oblastima koje pripadaju zoni II (koja bi trebala da bude najopremljenija) imamo samo izrovanе ulice, saobraćajno mnogo udarnih rupa, vodovod i kanalizaciju, koji se posle svake jače kiše zapuše i plave imovinu preduzeća, nema daljinskog grejanja, nema detaljnog plana regulacije (detaljni urbanistički plan), nema TV kablovskog signala, nema banke, pošte, marketa. Tako smo u situaciji da u drugu zonu spadaju luksuzni objekti u opštini Novi Beograd, ali i u Marinkovoj bari, najruralnijem delu Beograda.

Zanimljivo je da pri izdavanju rešenja poreza na imovinu građana, uprave prihoda nisu u obavezi da građane obaveste o prethodnom zaduženju i dugu, već na glavnici eventualne obaveze obračunavaju visoke zelenaške kamate, koje su posebno prošle godine iznenadile veliki broj stanovnika Novog Sada, gde je navodno zabeleženo preko dvadeset hiljada pritužbi na način obračuna poreza na imovinu građana. Slično je i u ostalim delovima zemlje.

Nelogičnosti se javljaju i onda kada treba da se obračuna porez na prenos apsolutnih prava na nepokretnosti, u slučaju da Poreska uprava utvrdi da je ugovorena kupoprodajna cena niža od tržišne vrednosti, ona će utvrditi poresku osnovicu korišćenjem metode propisane za obračun poreza na imovinu. To će rezultirati time da će poreski obveznici plaćati isti iznos poreza, bez obzira na kvalitativne karakteristike prenesene nepokretnosti.

Unija poslodavaca Srbije zahteva hitnu izmenu Zakona o porezu na imovinu kako bi se zaustavilo zatvaranje preduzeća, jer ovolike troškove niko ne može da izdrži. Moraju se uvesti korektivni faktori prilikom određivanja tržišnih vrednosti nepokretnosti i nikako se ne sme dozvoliti lokalnim samoupravama da same vrše zoniranja kako bi se izbegle situacije da se susedne nekretnine koje su teritorijalno u različitim opštinama različito oporezuju i kako bi se izbeglo procenjivanje nerealno visokih cena po metru kvadratnom. Država treba da stimuliše realni sektor koji redovno plaća sve svoje obaveze, a ne da ga kažnjava ovakvim štetnim zakonima, a one koji ne plaćaju ništa, one koji su u sivoj zoni da pronađe i sankcioniše.

Izvor: www.poslodavci.rs (vesti)

Javno beležništvo povećavalo troškove poslovanja

Pred zaključenje ovog broja bio je na vidiku dogovor između Vlade i advokata koji štrajkuju već puna četiri meseca. Privrednici se nadaju da će rešavanje spornih problema dovesti do pojeftinjenja poslovanja.

Unija poslodavaca Srbije je, naime, izrazila svoju najdublju zabrinutost zbog toga što javno beležništvo kao dobra ideja i evropska tekovina u Republici Srbiji dovodi do enormnog povećanja troškova poslovanja, usporavanja procesa stranih investicija, ograničavanja pristupa pravdi za građane Srbije i kompanije kako iz Srbije, tako i iz inostranstva. Poslovni ljudi u Srbiji koji vode privredna društva ili su privatni preduzetnici ne vide opravdanost ograničavanja slobode ugovaranja koja se uvodi nametanjem obaveze sačinjavanja ugovora o prometu nepokretnosti ili zašto je potrebno da zapisnik sa skupštine privrednih društava koja broje više od 100 članova mora da bude sačinjen u formi javnobeležničkog zapisa, niti opravdanost onemogućavanja stručnih i obučanih diplomiranih pravnika koji rade u privrednim društvima sa značajnim profesionalnim iskustvom da mogu da za svoje poslodavce sačine isprave koje su Zakonom o javnom beležništvu poverene u isključivu nadležnost javnih beležnika. Ništa manju zabrinutost poslovnih ljudi u Srbiji izazvala je i činjenica da su javnobeležničke takse višestruko uvećane u odnosu na sudske takse koje su plaćane pre uvođenja javnobeležničkog sistema. Procenjuje se da je od 17. septembra, kada je počeo štrajk advokata, do kraja prošle godine odloženo oko sto hiljada suđenja, a tokom višemesečnog protesta advokata, javnost Srbije nije dobila odgovor na pitanje koji su razlozi da država Srbija prenese pravo naplate javnobeležničkih taksi sa Budžeta Republike Srbije na pojedince. Kako mi vidimo, jedina opcija jeste da se na adekvatan način pripremi uvođenje javnobeležničkog sistema, iz razloga što bi svaki drugačiji ishod bio poguban za privredu Srbije i doveo do zamrzavanja privrednih aktivnosti, a što bi kao krajnju posledicu imalo ekonomski kolaps države. Iz svega navedenog, smatramo da su advokati u pravu u svojim nastojanjima da se u Srbiji dosledno sprovede načelo vladavine prava, poštovanje ljudskih prava i pravna sigurnost, saopšteno je, krajem prošle godine, na sajtu Unije poslodavaca Srbije.

Izvor: www.poslodavci.rs (vesti)

Previsoke firmarine sputavaju privredu

Većina opština u Srbiji donela je odluku kojom propisuju nerealno visoke iznose za takse za isticanje firmi, čime su pokazale da nemaju razumevanja za privredu, da ne vode računa o razvijenosti i prihodu privatnog sektora i da im ovaj parafiskalni namet služi za punjenje budžeta.

Opština Batočina je na primer propisala maksimalni iznos visine takse za isticanje firme, a to je čak deset prosečnih plata. Ovo nikako nije u srazmeri sa mogućnostima privrednih subjekata ove opštine imajući u vidu da Batočina spada u nedovoljno razvijene jedinice lokalnih samouprava čiji je stepen razvijenosti oko 60% od republičkog proseka. Ovde se prilikom opredeljivanja nameta ne uzima u obzir lokacija objekta i praktično se ne pravi razlika između pumpe koja se nalazi u centru grada i one koja je na periferiji ili čak i široj okolini opštine. Na ovaj način doprinosi se gašenju preduzeća i nikako se ne stimuliše otvaranje novih.

I u Novom Sadu je situacija alarmantna nakon prošlogodišnjeg povećanja naknada za isticanje firmi. Ovaj iznos predstavlja težak finansijski udarac, jer se za

mala i srednja preduzeća sada kreće u rasponu od 42.299,42 dinara za IV zonu do 64.271,00 dinara za I zonu za sedišta, predstavništvo i za svaku izdvojenu poslovnu jedinicu na teritoriji grada Novog Sada.

Uz to gradska uprava prilikom utvrđivanja visine takse za osnovicu uzima ukupan promet poslovnog računa preduzetnika ili pravnog lica, a ne prihod kako stoji i u Zakonu o finansiranju lokalne samouprave i u gradskoj Odluci o lokalnim komunalnim taksama.

Lokalna komunalna taksa za isticanje poslovne firme je, prema svemu, ne samo nerealno visoka i sporna na osnovu načina na koji se utvrđuje njena visina u praksi, već je i nezakonita, a sam način njenog određivanja je takođe suprotan pozitivnim propisima.

Skupština grada Novog Sada prilikom usvajanja budžeta očigledno nije vodila računa o načinu na koji će obezbediti sredstva pa je izmena visine lokalnih komunalnih taksi direktna posledica loše projekcije budžetskih prihoda i rashoda. Ovo nažalost nije slučaj samo u Novom Sadu i Batočini nego je takva situacija u velikom broju opština Srbije, a to sve samo doprinosi razvoju sive ekonomije obzirom da će privrednici i preduzetnici, pritisnuti ovakvim nametima, opstanak svog biznisa potražiti van zakonskih okvira, dok će potrošači dobijati skuplju uslugu bez ikakve garancije.

Imajući u vidu da u Zapadnoj Evropi taksa za isticanje firme ni ne postoji i da se ukida u zemljama u okruženju, Unija poslodavaca Srbije će inicirati izmene Zakona o finansiranju lokalne samouprave kako bi se ograničila samovolja opština koje bez ikakvog osnova i logike podižu iznose za isticanje firmi na poslovnom prostoru od nekoliko stotina hiljada do čak 2.000.000 dinara. Najbolje rešenje bilo bi realno potpuno ukinuti ovu taksu ili promeniti način obračuna iznosa firmarine, smatraju u Uniji poslodavaca Srbije.

Izvor: www.poslodavci.rs (vesti)

Potrebna nova nacionalna klasifikacija zanimanja

Nova klasifikacija i novi opisi zanimanja izvršice uticaj na uslge karijernog vođenja, na posredovanje u zapošljavanju, planiranje obrazovnih usluga i ostale politike i usluge koje se odnose na obrazovanje i razvoj ljudskih resursa. Nova klasifikacija trebalo bi da olakša politike razvoja ljudskih resursa u preduzećima kao i međunarodnu saradnju i regrutovanje (uključujući učešće u EURES u budućnosti).

Istraživanje o trendovima razvoja zanimanja pokazalo je da:

- postoje zadaci manjeg i srednjeg nivoa složenosti u proizvodnji, građevinarstvu, zanatstvu, uslugama itd. koji se obavljaju u okviru različitih zanimanja;
- postoji tendencija konsolidovanja zanimanja;
- postoji tendencija zanemarivanja formalnog obrazovanja od strane poslodavaca što za posledicu ima često uvođenje promena u sadržaj zanimanja (što se odnosi na uređene profesije, koje treba institucionalizovati i kojima se treba baviti kao posebnom temom u okviru rada na Nacionalnom okviru klasifikacija).

Visoko razvijene zemlje nemaju opise pojedinačnih zanimanja već samo određenog broja specifičnih zanimanja, ovo bi trebalo usvojiti i u buduću uvesti klasifikacione jedinice koje će biti niže od grupa jedinica i uvesti sve zadatke koji su specifični za takve grupe, a koji će se izvući na osnovu detaljnih opisa pojedinih zanimanja. Ovakav pristup nacionalnoj klasifikaciji umanjio bi heterogeni karakter određenih grupa jedinica koje su direktno uzete iz ISCO 08 klasifikacije čime bi se značajno pojednostavilo korišćenje klasifikacije.

Biće potrebno novu klasifikaciju uvesti u registar radnih mesta NSZ, registar nezaposlenih NSZ i ostale registre, što je uređeno Zakonom o evidenciji u oblasti rada. Nove klasifikacije će se morati uvesti i u Anketu poslodavaca (prognoza potreba za budućim zanimanjima) i ostala ispitivanja tržišta rada i evaluacije. Isto tako nove klasifikacije bi trebalo uvrstiti u sva statistička ispitivanja koja uključuju zanimanja kao statističke kategorije.

Izvor: www.poslodavci.rs (vesti)

Radovi učenika Tehničke škole DRVO ART iz Beograda na međunarodnom sajmu nameštaja u Singapuru

Mladi kreativci putuju u Singapur

Kao i prethodnih godina, Tehnička škola DRVO ART je nastupala na prošlogodišnjem 52. sajmu nameštaja u Beogradu od 10 do 16. novembra 2014. godine. Izloženi su prototipovi učeničkih radova na temu „Stona lampa“, nastali u okviru međunarodne radionice „Dizajn igralište – Design Playground“ koju je Škola DRVO ART realizovala u saradnji sa svojim partnerskih školama iz zemalja Evropske Unije i Školom za dizajn iz Beograda.

Od 6. do 12. oktobra 2014. godine Tehnička škola DRVO ART je učestvovala u programu 100% FUTURE SERBIA. U pitanju je projekat koji ima za cilj promociju najtalentovanijih mladih kreativaca. Osnovna ideja je da se izložbe izmeste na ulice kojima ima pristup šira publika, a ne samo oni koji redovno posećuju galerije.

Radovi kojima se Škola predstavila nastali su na prošlogodišnjoj međunarodnoj kreativnoj radionici „Dizajn igralište – Design Playground“. Radovi su bili izloženi u staroj fabrici Staklopan na Dorćolu, prostoru na kojem su održani svi centralni događaji ove značajne manifestacije.

Nekoliko najuspešnijih radova sa dosadašnjih Kreativnih radionica „Dizajn igralište – Design Playground“ Škola DRVO ART će predstaviti i na međunarodnom sajmu nameštaja u Singapuru (SingaPlural), u periodu od 13. do 16. marta 2015. godine. Poziv za učešće na ovom sajmu Škola je dobila od odeljenja za industriju nameštaja Privredne komore Singapura još 2012. godine kada je izlagala učeničke radove na Sajmu nameštaja u Milanu.

Školu će predstavljati direktorka Zorica Đoković, nastavnica oblikovanja nameštaja Jelena Obradov i učenice, autorke radova koji će biti izloženi, Teodora Mitrović i Jelena Bulatović.

Čitaocima časopisa *DRVOtehnika* ćemo u narednom broju informisati o nastupu naših mladih kreativaca na sajmu nameštaja u Singapuru.

Prvonagrađeni rad autorke Ane Pavlović na kreativnoj radionici Dizajn igralište – Design Playground mart 2014.

Origami, autorka Sara Roseto, drugo mesto

Nebula, autor Ivan Sisojević

INB-Proizvodnja doo

Preduzeće INB Bajmok je osnovano 1958. godine, a od 1963. godine je specijalizovano za proizvodnju stolica, stolova i klub stolova. Tradicija u proizvodnji stolica i stolova održala se do današnjih dana. Prepoznatljivi smo po popravci i restauraciji starog nameštaja, proizvodnji stilskog nameštaja, a visok renome smo stekli u opremanju ugostiteljskih objekata, hotela, bolnica, stanova i drugih objekata. Nasi proizvodi se izrađuju od bukovog masiva, furniranog medijapana, furnirane iverice i univera. Prilikom porudžbine, kupci su u mogućnosti da sami formiraju svoju garnituru odabirom boje, drveta i stofa. U ponudi imamo preko 100 vrsta dezena štofova i standardnu ton kartu koja sadrži 10 boja drveta ali kupci imaju mogućnost narudžbe i drugih boja drveta. Proizvodi iz našeg programa se prodaju kako na domaćem, tako i na inostranom tržištu. Izvozimo na tržište Rusije i tržišta nama susednih zemalja.

24210 BAJMOK, Štrosmajerova 14
tel.: 00 381 24 762-568, 762-490, 762-003
Saloni: 762-017, 755-440
e-mail: inb@inbajmok.com , www.inbajmok.com

doo Prijedor, Rudi Čajavec br. 3 Tel:+387 52 238 081, Fax:+387 52 238 082, e-mail: info@javor-prijedor.com

MASIVNI NAMJEŠTAJ I DJELOVI ZA NAMJEŠTAJ OD MASIVA

Uz dugogodišnje iskustvo u proizvodnji namještaja fabrika Javor doo Prijedor, proizvodi namještaj od masiva (hrast, bukva i tt jasen), dijelove za namještaj od masiva kao što su: **fronte od masiva**, ukrasne i ostali stubove, razne ukrasne lajsne, radne ploče, trp. stolove od masiva, stolice, kao i ostale dijelove namještaja od masiva po želji i zahtjevu kupca.

Ova linija proizvoda namjenjena je svim **trgovcima, proizvođačima i dizajnerima, arhitektama**, kao i krajnjim kupcima, tako što će u našoj fabrici naručiti samo ono što im je potrebno, po mjerama koje zahtijevaju, a pri tom bez ikakve potrebe da mjenjanju svoj način i stil rada.

MI SMO TU ZBOG VAS!

Kuhinja LUCIJA sa djelovima

Legenda:

- 1 Fronta Lucija
- 2 Stuk ukrasni
- 3 Završna stranica
- 4 Kapa Monument
- 5 Polica NR
- 6 Ploča radna Jasen TT
- 7 Visak staklo (Tijelo stolice)
- 8 Ploča
- 9 Stranica završna sa pilastron
- 10 Lajsa NR
- 11 Lajsa završna
- 12 Lajsa spoljna
- 13 Gled

Spavaća soba KRALJICA
masiv hrast 100 %

BIĆE NAM ZADOVOLJSTVO DA POSTANEMO DIO VAŠEG USPJEHA U PROIZVODNJI MASIVNOG NAMJEŠTAJA !

www.javor-prijedor.com

NIGOS

ELEKTRONIK • NIŠ

B. Nikolića-Serjože 12, Niš, Srbija

+381 18 211-212, 217-468

www.nigos.rs; office@nigos.rs

Sušare za drvo
Automati za sušare
Vlagomeri za drvo, piljevinu i beton

Stil^{group}Les
SKAR -YU d.o.o.

Koči Ivana 6a, 21000 Novi Sad, Serbia
tel/fax: +381 21 6800 942
stilles@neobee.net, www.stilles.rs

**mašine za
obradu drveta**

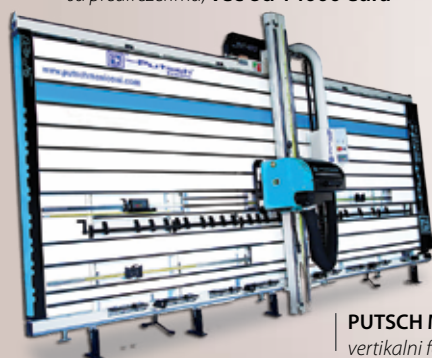
CEHISA - pravolinijske kanterice
sa predfrezerima, **već od 14000 eura**

FELDER FORMAT 4 C expres
CNC protočna tiplarica

NIMAC - Hermes
horizontalni formatizer
sa pritisnom gredom, **već od 29000 eura**

PUTSCH MENICONI SVP 420
vertikalni formatizer za odvojenim motorom za predrezač

FELDER K700s - horizontalni formatizer

UVOZNIK I GENERALNI ZASTUPNIK RENOMIRANIH EVROPSKIH PROIZVOĐAČA MAŠINA ZA OBRADU DRVETA

CEHISA

Španija
kanterice

Putsch - Meniconi

Italija
vertikalni formatizeri

GAS

Italija
kompresori

FELDER
GROUP

Austrija

NIMAC
GROUP

Grčka
formatizeri

VEDERING DRVETA

Da bi se odredila trajnost proizvoda neophodno je izložiti proizvod dejstvu što verodostojnijih eksploatacionih uslova, tj. u slučaju proizvoda za korišćenje u spoljašnjoj sredini, uslovima vederinga. Testiranjem proizvoda dobija se odgovor o adekvatnosti izabranog sistema površinske obrade, tj. u kojoj meri površinski obrađeni proizvodi mogu da se suprotstave dejstvu destruktivnih elemenata vederinga.

- Ispitivanja otpornosti materijala na dejstvo vederinga vrše se u cilju:
- poboljšanja kvaliteta i trajnosti materijala,
 - sprečavanja degradacije proizvoda u eksploatacionim uslovima,
 - smanjenja troškova proizvodnje,
 - sticanja prednosti na tržištu u odnosu na druge proizvođače i
 - osiguranja i provere karakteristika proizvoda.

Kada se govori o vederingu drveta obično se misli na proizvode od drveta koji se upotrebljavaju u eksterijeru. Ipak, destruktivni elementi procesa vederinga (ultravioletno zračenje, promena temperature i sl.) utiču i na proizvode od drveta u enterijeru. Iz tog razloga metode ispitivanja vederinga se mogu podeliti na: ispitivanja premaza i gotovih proizvoda namenjenih spoljašnjoj upotrebi i ispitivanja premaza i proizvoda namenjenih unutrašnjoj upotrebi.

U zavisnosti od načina simuliranja najbitnijih faktora vederinga, odnosno klimatskih uslova, uobičajena podela je na tri grupe metoda ispitivanja otpornosti materijala namenjenih spoljašnjoj i unutrašnjoj upotrebi:

- ispitivanje vederinga na otvorenom prostoru ("Outdoor test"),
- ispitivanje u specijalno konstruisanim komorama ("Artificial weathering methods or Accelerated Tests") i
- proračunske metode (bazirane na fizičkim i biološkim svojstvima materijala).

Proračunske metode se retko koriste, jer rezultati dobijeni ovim metodama nisu pouzdani, tako da se za ocenu otpornosti na dejstvo vederinga najčešće koriste metode ispitivanja na otvorenom prostoru i metode ispitivanja u specijalno konstruisanim komorama.

Dugotrajno i kratkotrajno izlaganje vederingu

U zavisnosti od dužine trajanja izlaganja destruktivnim elementima vederinga metode ispitivanja se mogu podeliti na dugotrajne i kratkotrajne.

PIŠU: Dr Milan Jaić, red. prof. - Šumarski fakultet Beograd
Dipl. Ing. Tanja Palija, asistent, ŠFB
Dipl. Ing. Predrad Rajković, student master studija, ŠFB

Ispitivanje vederinga na otvorenom prostoru predstavlja dugotrajnu metodu ispitivanja vederinga, jer je neophodno da prođe minimalno jedna godina da bi se došlo do rezultata, a često je potrebno i duže vreme. Ispitivanje vederinga u komorama predstavlja kratkotrajnu metodu, jer za dobijanje rezultata treba u proseku od 72 do 2000 h.

U tabeli 1 prikazane su osnovne razlike između kratkotrajnih i dugotrajnih metoda ispitivanja vederinga. Kod kratkotrajnih metoda ispitivanja vederinga koristi se veštački izvor svetlosti, dok su kod dugotrajnih metoda uzorci izloženi dejstvu sunčeve svetlosti. Nedostatak dugotrajnih metoda ispitivanja je

0°. Ramovi se okreću u pravcu juga, pri čemu treba voditi računa da budu slobodno izloženi atmosferilijama, bez slivanja vode sa jednog na drugi komad. Na slici 1 prikazan je neubrzani metod ispitivanja vederinga na otvorenom prostoru, gde su uzorci drveta obrađeni različitim premazima izloženi dejstvu destruktivnih elemenata vederinga. Prema standardu EN 927-3:2000 uzorci se postavljaju pod uglom od 45° i izlažu se dejstvu klimatskih faktora tokom 12 meseci. Uzorci se pripremaju na način uobičajen u proizvodnji, tj. uzorci koji se testiraju su pripremljeni kao za realne uslove eksploatacije. Obično su uzorci ravne ploče, ali mogu da budu i drugih oblika, kao npr. ramovi u građevinskoj

Tabela 1. Osnovne razlike između kratkotrajnih i dugotrajnih metoda ispitivanja vederinga (<http://www.q-lab.com/>)

Ispitivanje vederinga kratkotrajnim metodama	Ispitivanje vederinga dugotrajnim metodama
Brzo dobijanje rezultata	Sporo dobijanje rezultata
Kontrolisan proces vederinga	Nekontrolisan proces vederinga
Veštački izvor svetlosti	Prirodna sunčeva svetlost
Simulacija uslova vlage	Realni uslovi vlage

dugotrajnost procesa, a kratkotrajnih metoda nemogućnost potpunog usklađivanja sa realnim uslovima, koji zavise od geografskih i topografskih uslova, specifičnosti klime i dr.

Metode ispitivanja vederinga na otvorenom prostoru

Ispitivanja uticaja vederinga na otvorenom prostoru se mogu izvoditi kao neubrzani postupak i ubrzani postupak.

Neubrzani postupak ispitivanja na otvorenom prostoru

Ovaj metod testiranja baziran je na izlaganju uzoraka prirodnim klimatskim uslovima u spoljašnjoj sredini. Neubrzani postupak ispitivanja podrazumeva da se uzorci ili proizvodi izlažu atmosferskim uticajima na otvorenom prostoru bez veštačkog povećavanja dejstva nekog od tih faktora, a pre svega intenziteta zračenja. Uzorci koji se ispituju kod neubranog postupka ispitivanja na otvorenom prostoru se postavljaju na nosače ramovske konstrukcije pod uglom od 45° u odnosu na horizontalu. Prema standardu EN 927-3:2000 koriste se uglovi od 90°, 45° i

stolariji, gde kritično mesto predstavlja ramovska veza.

Kako ovaj metod ispitivanja direktno zavisi od načina, mesta i sezone izlaganja, treba obratiti pažnju na lokaciju, pri čemu se zagađenja vazduha, ukoliko to nije u skladu sa namenom proizvoda, izbegavaju. Takođe, treba voditi računa o uglu i položaju nosača uzoraka, kao i o uticaju vlage, mraza i atmos-

Slika 1. Neubrzani postupak ispitivanja vederinga na otvorenom prostoru

Slika 2. Ubrzani postupak ispitivanja vederinga u crnoj kutiji (www.q-lab.com)

Slika 3. Ubrzani postupak ispitivanja vederinga u zagrevanoj crnoj kutiji

ferskih zagađenja. Neubrzani postupak testiranja na otvorenom prostoru se koristi za testiranje materijala i premaza koji se koriste u eksterijeru.

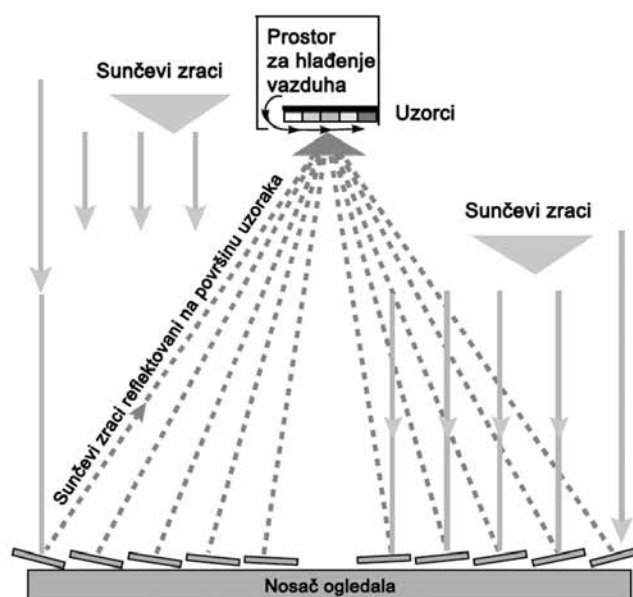
Ubrzani postupak ispitivanja vederinga na otvorenom prostoru

Ubrzani postupak na otvorenom prostoru se sprovodi radi obezbeđivanja većeg stepena degradacije premaza u kraćem vremenskom periodu. Uobičajeni ubrzani postupci su izlaganje u crnoj kutiji, zagrevanoj crnoj kutiji.

Crna kutija

Ispitivanje dejstva vederinga u crnoj kutiji obezbeđuje znatno veći stepen degradacije ispitivanog materijala, nego što je kod primene otvorenog nosača uzoraka. Veći stepen degradacije se javlja zbog:

- razvijanja znatno veće temperature tokom procesa solarnog zračenja na površini materijala u crnoj kutiji od temperature postignute kod otvorenog nosača uzoraka. Temperature u crnoj kutiji se mogu porediti sa temperaturama koje

Slika 4. Šematski prikaz Fresnelovog nosača (http://www.q-lab.com)

se javljaju na krovovima kuća i automobilima parkiranim na suncu, dužeg zadržavanja vlage na površini uzoraka nego kod otvorenih nosača uzorka.

Kućiste kutije se izrađuje od aluminijuma i obojeno je crnom bojom. Kutija je postavljena na dve noge i ima mogućnost podešavanja ugla u odnosu na horizontalu. Uzorci se postavljaju na nosače u pravcu ekvatora. Prazna mesta na nosaču se popunjavaju tamno sivim ili crnim pločama. Na slici 2 prikazana je crna kutija proizvođača Q-Lab, USA.

Osnovna primena crnih kutija je za testiranje proizvoda koji se koriste za izradu enterijera u automobilske industriji.

Zagrevana crna kutija

Ispitivanje dejstva destruktivnih elemenata vederinga ovom metodom slično je ispitivanju u crnoj kutiji. Osnovna razlika je u tome što je zagrevana crna kutija snabdevena uređajem za zagrevanje vazduha do određene temperature u unutrašnjosti kutije. Uzorci su postavljeni pod uglom od 5° ili 45° u odnosu na horizontalu i okrenuti su ka ekvatoru. Ovom metodom ispitivanja obezbeđuje se u određenoj meri veći stepen degradacije ispitivanog materijala nego kod crne kutije. Razlog većeg stepena degradacije materijala je povišena temperatura. Metod ispitivanja vederinga primenom zagrevane crne kutije se primenjuje za testiranje proizvoda koji se koriste za izradu enterijera, kao i za proizvode u automobilske industriji. Na slici 3 prikazana je zagrevana crna kutija.

Fresnel-ovi nosači

Ova metoda bazirana je na Fresnel-ovom nosaču koji prati dnevno pomeranje sunca.

Fresnel-ov nosač se sastoji od deset ogledala postavljenih na metalnom nosaču koji se uz pomoć motora pokreće prateći Sunce. Ogledala fokusiraju sunčevo zračenje na uzorke i time pojačavaju dejstvo sunčevog zračenja. Ogledala se, uglavnom, izrađuju od aluminijuma. Pomoću aluminijumskih ogledala se projektuje sunčeva svetlost na uzorke, pri čemu se postiže oko osam puta veći intenzitet zračenja. Uzorci se hlade ventilatorom postavljenim na zadnjoj strani. Radi smanjenja uticaja zračenja uzorci se mogu, prema određenoj vremenskoj šemi, prskati tokom dana dejonizovanom vodom. Prskanje vodom treba da se izvodi noću, četiri puta na čas, u trajanju od tri minuta svaki put. Na slici 4 šematski je prikazan uređaj EMMAQUA ("Equatorial Mount with Mirrors for Acceleration with Water"), baziran na Fresnel-ovom nosaču. Maksimalna temperatura na površini uzoraka koji se ispituju ovom metodom kreće se u opsegu od 130 °C do 150 °C.

Kod sva tri metoda (crna kutija, zagrevana crna kutija i Fresnel-ovi nosači) trajanje ispitivanja se bazira na jednoj od sledećih postavki:

- određeni broj dana, meseci ili godina,
- određena količina zračenja,
- nastanak određene fizičke promene uzorka i
- nastanak određene promene na kontrolnoj pločici izlaganoj zajedno sa uzorkom.

Po završetku izlaganja uzoraka sa njih se uklanja prljavština i utvrđuje se stepen promene sjaja i boje, stepen nastalih pukotina, pojava mehurova i stepen kredanja. ■

PIŠE: Dr Goran Milić

Zagrevanje rezane građe je prva tehnološka faza u procesu veštačkog sušenja. Kao što je već iz imena faze jasno, cilj zagrevanja je postupno povisiti temperaturu rezane građe od početne (spoljašnje) temperature do početne temperature za sušenje. Cilj ovog teksta je da čitaocima skrene pažnju na specifičnosti ovog procesa, a naročito u zimskim uslovima sušenja kada je rezana građa često pod snegom ili zaleđena.

Temperatura drveta tokom faze zagrevanja „kasni“ za temperaturom vazduha, jer se građa ne može trenutno zagrejati, ali i zbog toga što, naročito kod sirovog drveta, voda sa površine drveta isparava i snižava mu temperaturu. Zbog toga površina drveta, kada je ono u sirovom stanju, tokom tehnološke faze zagrevanja ima temperaturu blisku temperaturi mokrog termometra. Ovo u svakom slučaju znači da je temperatura drveta tokom i na kraju zagrevanja nešto niža od temperature vazduha u sušari. Drugim rečima, ukoliko želite da temperatura drveta na kraju ove faze bude jednaka temperaturi sa kojom počinje aktivno sušenje, morala bi krajnja temperatura zagrevanja biti za nekoliko stepeni viša. Ovaj se uslov najčešće u praksi ne primenjuje, jer ne dolazi do velike razlike u temperaturi drveta i vazduha zbog toga što je relativna vlažnost vazduha tokom zagrevanja visoka (psihrometarske razlike su relativno male). Naime, potrebno je sprečiti (preciznije rečeno maksimalno usporiti) sušenje rezane građe tokom faze zagrevanja. Sa porastom temperature se smanjuje čvrstoća drveta, a povećava brzina isparavanja vode sa površine drveta, pa bi, ukoliko bi istovremeno drvo naglo gubilo vodu, rizik od pojave grešaka sušenja bio veliki.

Najčešće se zagrevanje sprovodi tako što je krajnja, ciljana tačka – temperatura sa kojom počinje aktivno sušenje, a postupnost podizanja temperature se precizno zadaje kroz tzv. gradijent temperature u za-

grevanju ($^{\circ}\text{C}/\text{h}$). Ovaj parametar se, u zavisnosti od vrste i debljine građe, kreće od $2^{\circ}\text{C}/\text{h}$ – za veće debljine nepermeabilnih lišćarskih vrsta, pa do npr. $11^{\circ}\text{C}/\text{h}$ za tanku građu jele i smrče. Uobičajeno se smatra da je dovoljno siguran normativ zagrevanja za tvrde lišćare 2-3 h/cm debljine, a za četinare i meke lišćare 1-1,5 h/cm debljine. Drugim rečima, uobičajeno trajanje faze zagrevanja je 5-20 časova.

Potrebno je praviti razliku i u postupku zagrevanja u zavisnosti od vrste drveta i stanja rezane građe. Pod terminom stanje rezane građe ovde se misli pre svega na vlažnost, ali i gradijent vlažnosti i prisutna naprezanja. U slučaju da se zagreva sirova građa, uobičajeno se propisuje ravnotežna vlažnost između 18% i 22% (psihrometarska razlika $1-2^{\circ}\text{C}$). Navlaživanje vazduha nije potrebno, jer velika količina slobodne vode isparava i podiže vlažnost vazduha. U slučaju da se zagreva prosušena građa (ispod 30% vlažnosti), propisuje se nešto niža ravnotežna vlažnost, između 15% i 18% (psihrometarska razlika $2-4^{\circ}\text{C}$). Što je rezana građa suvlja, to se propisuju vrednosti bliže donjoj granici opsega (pod uslovom da do tada nema grešaka sušenja). U tim situacijama, navlaživanje vazduha je najčešće potrebno. U slučaju rezane građa koja je skorela ili sa visokim gradijentom vlažnosti, potrebno je zadati višu ravnotežnu vlažnost od gore navedenih (npr. 23% za srednju vlažnost građe preko 30%, odnosno 18-22% za prosušenu građu). Kada se dostigne temperatura za početak aktivne faze sušenja poželjno je, za ovakvu građu, i produžiti proces zagrevanja sve dok površinski slojevi ne apsorbuju dovoljnu količinu vode da se gradijent vlažnosti smanji do prihvatljive granice. Pregled uobičajenih uslova u pogledu ravnotežne vlažnosti tokom faze zagrevanja prikazan je u tabeli.

U literaturi postoje potpuno suprotstavljene preporuke (u zavisnosti da li su izvori američki ili evropski) o načinu sprovođenja zagrevanja, a naročito o potrebi navlaživa-

nja tokom ove faze. Američki autori preporučuju da se sistem za navlaživanje ne uključuje tokom faze zagrevanja, već da se eventualni problem niske relativne vlažnosti vazduha (niske temperature mokrog termometra) rešava tako što će se usporiti podizanje temperature. Sporijim tempom rasta temperature se omogućava da voda koja isparava sa površine drveta podigne relativnu vlažnost vazduha u dovoljnoj meri. Isti autori navode da, čak i kada ovaj način nije dovoljan, nema opasnosti po drvo u sušari, jer je temperatura drveta realno niža od temperature vazduha. Objašnjenje za zalažanje američkih autora da se sistem za navlaživanje što ređe uključuje je u medijumu koji se koristi. To je po pravilu para temperature više od 100°C . Kontakt vrele pare i hladnog drveta je rizičan sa aspekta „temperaturnog šoka“ (nagli rast temperature površine), a kondenzovanje pare na površini drveta povisi vlažnost površinskih slojeva što može napraviti probleme (bubrenje, naprezanja, eventualne pukotine). U Evropi se kao medijum za navlaživanje dominantno koristi voda (niskog ili visokog pritiska), pa nema velike temperaturne razlike, kao ni kondenzacije na površini drveta. Ipak, poželjno je da sistem ne aktivira navlaživanje u prvih nekoliko sati zagrevanja (najčešće proizvođači blokiraju sistem za navlaživanje sve dok se ne dostigne bar 20°C). Boja drveta, koja je naročito značajna kod svetlih vrsta (javor, jasen, neparena bukva) je u bliskoj vezi sa vlažnošću vazduha tokom zagrevanja i aktivnog sušenja. Visoke relativne vlažnosti vazduha (naročito u kombinaciji sa visokim temperaturama) nepovoljno utiču na boju ovih vrsta, odnosno boja postaje tamnija. Ukoliko se problemi sa bojom ponavljaju, preporuka je da se i tokom faze zagrevanja primene nešto niže ravnotežne vlažnosti. Kako je početna temperatura za aktivno sušenje svetlih vrsta najčešće niska (niža od 35°C), primena nižih ravnotežnih vlažnosti tokom faze zagrevanja ne nosi dodatne rizike.

Tabela. Preporučena ravnotežna vlažnost tokom zagrevanja

Stanje rezane građe			
	sirova	prosušena	skorela (ili visok gradijent vlažnosti)
Ravnotežna vlažnost (%)	18 - 22	15 - 18	18 - 23
Navlaživanje	ne	da, po potrebi	da, po potrebi

faze zagrevanja u procesu sušenja rezane građe

Zagrevanje zaleđene građe

I kod ove situacije postoje suprotstavljene preporuke, sada u pogledu (ne)sprovođenja odmrzavanja. Činjenice su sledeće. Ova problematika se odnosi samo na sirovu rezanu građu (*slika 1*), jer praktično samo slobodna voda leđi u drvetu (i to na temperaturi od -1°C do -2°C). Da bi se i vezana voda zaledila, potrebno je da temperatura u kontinuitetu bude niža od -25°C . Istraživanja zamrzavanja i odmrzavanja rezane građe smrče debljine 24 mm su pokazala da je, pri temperaturi vazduha 5°C , potrebno 50-60 minuta da se građa odmrzne (sa -25°C na 0°C u centru drveta). Na temperaturi vazduha 30°C bilo je potrebno 35-40 minuta, a na temperaturi 50°C oko 30-35 minuta za odmrzavanje. Kako su u sva tri slučaja vremena relativno kratka, autori istraživanja su

Slika 2. Sirova rezana građa pod snegom

Slika 1. Izgled poprečnog preseka zaleđene građe jele

preporučili temperaturu vazduha ne višu od 30°C , jer je primenjena temperatura 50°C rezultovala lošijim kvalitetom sušenja. Kod lišćarskih vrsta, a naročito većih debljina, vreme potrebno za odmrzavanje je nekoliko puta duže.

Neki evropski proizvođači sušara preporučuju korisnicima da se u situacijama kada je građa zaleđena sprovede određeni period odmrzavanja. Najčešće se propisuje temperatura u sušari na $20-30^{\circ}\text{C}$, uz ravnotežnu vlažnost 15-16% (psihrometerska razlika oko 3°C) i isključen sistem za navlaživanje.

Ovi parametri ostaju sve dok se građa potpuno ne odmrzne (temperatura u unutrašnjim slojevima iznad 0°C) za šta je najčešće dovoljno nekoliko časova, ali može da traje čak i više od 24 časa (u zavisnosti od debljine, vlažnosti i početne temperature drveta). Nakon odmrzavanja građa je skorela, jer joj je vlažnost površine blizu ravnotežnih 15-16%. Zbog toga se dalje zagrevanje sprovodi po principima koji važe za skorelu građu.

Američki autori uglavnom preporučuju da se ne vrši nikakvo odmrzavanje građe,

odnosno da se primenjuje uobičajen postupak zagrevanja. Većina njihovih iskustava je da ne dolazi do bilo kakvih problema pri uobičajenom postupku zagrevanja, odnosno relativno brzom podizanju temperature. Ovo naročito važi za svetle vrste drveta gde je mnogo značajnije imati željenu relativnu vlažnost vazduha nego temperaturu.

Generalno, u našim uslovima, se može preporučiti korišćenje uobičajenog zagrevanja i za zaleđenu građu, jer se u zimskim uslovima tokom ove faze, i bez posebnog perioda odmrzavanja, za nekoliko časova neće dostići temperatura viša od 20°C . Ako su spoljašnje temperature vrlo niske u dužem vremenskom periodu, a rezana građa velike debljine, onda se može zadati niža vrednost gradijenta temperature u zagrevanju ($^{\circ}\text{C}/\text{h}$). O ovom posebno treba voditi računa kada se temperatura drveta i temperatura u sušari značajno razlikuju pre početka zagrevanja – to se može dogoditi kada se građa doprema sa neke druge lokacije i ubacuje direktno u sušaru ili kada se sušara nije potpuno ohladila od prethodnog ciklusa sušenja. Sneg sa površine rezane građe (*Slika 2*) se mora očistiti pre ubacivanja u sušaru, jer topljenje snega na površini negativno utiče na boju drveta (diskoloracije), a na podu sušare se pojavljuju bare vode. Isparavanje ove vode uzrokuje previsoku relativnu vlažnost vazduha u donjim delovima složaja što dovodi do novih diskoloracija. ■

PIŠE: Bojan Crnogaća, M.Sc

Prirodna trajnost većine evropskih vrsta drveta je vremenski ograničena, pa se u uslovima spoljašnje sredine bez adekvatne zaštite ne može koristiti. Zbog izražene higroskopnosti, dimenzionalne nestabilnosti, kao i relativno male otpornosti na dejstvo insekata i gljiva, drvo ima smanjenu mogućnost upotrebe u uslovima promenljive klime, tako da se retko primenjuje za izradu proizvoda namenjenih spoljašnjoj upotrebi. U cilju smanjivanja ovih negativnih strana, drvo se često tretira različitim tretmanima (hemijski, toploti i termičko-hemijski). Hemijski tretmani najčešće obuhvataju nanošenje različitih hemijskih sredstava na drvene proizvode koji u manjoj ili većoj meri imaju posledice po zdravlje čoveka i životnu sredinu. Danas se uglavnom, pored navedenih hemijskih, primenjuju termički tretmani (izlaganje drveta visokim temperaturama) koji su delotvorni u pogledu zaštite drveta i smanjenja higroskopnosti.

Veličina dimenzionalnih promena proporcionalna je broju adsorbovanih molekula vode u ćelijski zid drveta, što je u vezi sa brojem pristupačnih -OH grupa u celulozi i hemicelulozama. Ove hidrofilne grupe potencijalna su mesta za ostvarivanje vodoničnih veza sa adsorbovanim molekulima vode. Pod dejstvom visoke temperature u kontrolisanim uslovima, sastojci i sama struktura drveta menjaju svojstva. Najpre dolazi do razgradnje hemiceluloza negde između 200-260°C, a u kasnijim fazama i celuloze. Razlaganjem hemiceluloza opada i sposobnost apsorpcije hidroksilnih grupa vode tako da je dimenzionalna stabilnost povećana u odnosu na normalno drvo. U toku ovog tretmana dolazi do formiranja organskih kiselina (uglavnom sirćetna) usled rezultata razgradnje acetilnih grupa i to acetilnih grupa celuloze. U zavisnosti od koncentracije kiselina i primenjene temperature, doći će do hidrolize hemiceluloza, kao najreaktivnije komponente i pri tome će nastati furfural i hidroksimetilfurfural.

Procesom visokotemperaturnog tretmana bavili su se mnogi istraživači, među prvima je bio Tiemann (1915), a potom Stamm i Hansen (1937). Tokom šezdesetih godina prošlog veka, ovu vrstu istraživanja nastavili su Kollman i Schneider (1963). Pomenuti autori bavili su se svojstvima drveta koje je tretirano visokotemperaturnim tretmanom na relativno niskim temperaturama, obično do 150°C.

Tokom termičkog tretmana drvetu se smanjuje tačka zasićenja vlakana (u proseku do 15%) i poboljšava dimenzionalna stabilnost i do 60% (Živković et al, 2008). Termički modifikovano drvo uglavnom ima manji procenat utezanja i bubrenja.

Princip rada svih ovih procesa je izlaganje rezane građe visokim temperaturama u intervalu od 160°C pa do 260°C. Temperature ispod 140°C ne utiču bitno na povećanje otpornosti na uticaje spoljašnje sredine, dok temperature iznad 300°C dovode do neprihvatljive degradacije materijala.

Termodrvo, kao što je već naglašeno, predstavlja proizvod koji se dobija intenzivnim tretmanom drveta na visokim temperaturama. Ovim termičkim tretmanom dolazi do promene većeg broja njegovih hemijskih i fizičkih svojstva. Promene su uzrokovane degradacijom hemiceluloze i te promene počinju već na temperaturi od 150°C i one se nastavljaju sa povišenjem temperature. Na kraju se dobija krajnji rezultat termički modifikovanog drveta koje je stabilnije ne-

Uticaj visokotemperaturnog tretmana

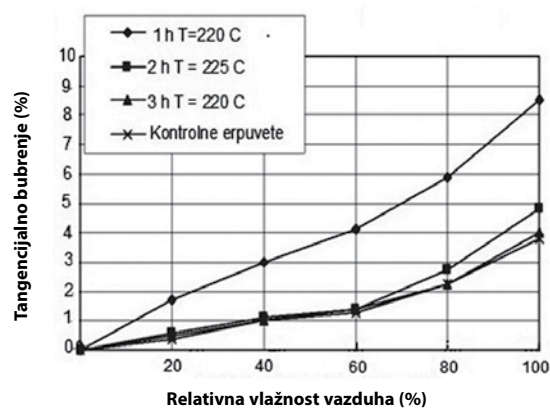
go normalno drvo u promenljivim klimatskim i spoljašnjim uslovima. Promene svojstava drveta, koje se dešavaju u toku termičkog tretmana, su posledica promena u hemijskoj građi drveta. Hemijske promene zavise od vremena izlaganja određenoj temperaturi, pri čemu je visina temperature uticajni faktor.

DIMENZIONALNA STABILNOST

Drvo kao higroskopan porozan materijal teži da uspostavi ravnotežu između parcijalnog pritiska vodene pare drveta i parcijalnog pritiska vodene pare u sredini u kojoj se drvo nalazi. Voda u drvetu nalazi se u dva oblika: kao higroskopna ili vezana i kao slobodna voda. Higroskopna voda locirana je u ćelijskim zidovima drveta i njen maksimalan sadržaj određen je tačkom zasićenja vlakana. Tačka zasićenja vlakana predstavlja vlažnost drveta pri kojoj su ćelijski zidovi zasićeni vodom i ne mogu dalje da povećavaju sadržaj vlage. Procenjena vrednost tačke zasićenja vlakana nalazi se između 21% i 32% vlažnosti drveta, međutim usvojen je sadržaj vlage od 30% kao prosečna vrednost (Šoškić et al, 2002). Iznad tačke zasićenosti vlakana voda se nalazi kao slobodna u lumenima ćelija i u makrokapilarima. Pri porastu sadržaja vlage u oblasti higroskopske vlažnosti dolazi do razmicanja gradivnih molekula ćelijskog zida (mikrofibrila) usled umetanja molekula vode između njih, odnosno promene dimenzija ćelijskog zida, što se na makronivou manifestuje kao bubrenje drveta. Ukoliko se sadržaj vlage u ćelijskom zidu smanjuje dešava se suprotan proces – utezanje drveta.

Poznato je da sa promenom vezane vode u zidovima ćelija drveta dolazi do dimenzionalnih promena istog. Ova pojava donosi ograničavanje korišćenja drveta naročito u spoljašnjem prostoru. Tretiranjem drveta visokim temperaturama dolazi do promene strukture drveta. Kako bi se razumela ova promena, najbolje je sagledati do kojih hemijskih promena dolazi unutar strukture drveta. Tokom visokotemperaturnog tretmana dolazi do degradacije polimera unutar ćelijskog zida, prvo hemiceluloza, a kasnije i celuloze. U toku ovog termičkog tretmana dolazi do formiranja organskih kiselina (uglavnom sirćetna) usled rezultata razgradnje acetilnih grupa i to acetilnih grupa celuloza. U zavisnosti od koncentracije kiselina i primenjene temperature, doći će do hidrolize hemiceluloza, kao najreaktivnije komponente i pri tome će nastati furfural i hidroksimetilfurfural (Hill, 2006).

Živković i saradnici (2008) upoređivali su higroskopnost i ravnotežnu vlažnost pri sobnim uslovima, termički tretiranog i netretiranog drveta. Na temperaturama od 190°C i 210°C izlagali su drvo buke i jasena u vremenskom periodu od 2, 4 i 7 dana. Analiziranjem

Dijagram: Tangencijalno bubrenje netretiranog i termički tretiranog drveta srmče (Preuzeto iz Popović et al, 2005)

na dimenzionalnu stabilnost drveta

rezultata istraživanja može se doći do zaključka da termički tretman pri 190°C daje rezultat povećanja dimenzionalne stabilnosti za 27% kod bukve, dok kod jasena dolazi do povećanja za 35%. Pri temperaturi od 210°C rezultati daju dosta bolju dimenzionalnu stabilnost kod bukve 54%, a kod jasena 62%.

Kocaeffe et al. (2008) dokazali su da tokom termičkog tretmana dolazi do smanjivanja hidrofilnosti drveta, upoređujući ugao kvašenja tretiranog i netretiranog drveta belog jasena (*Fraxinus americana*) i mekog javora (*Acer rubrum*). Rezultati istraživanja pokazali su

LITERATURA

Esteves, B., Domingos, I., Pereira, H. (2008): Pine wood modification by heat treatment in air. *BioResources* 3(1) (142-154)

Hill, C.A.S. (2006): Wood modification: chemical, thermal and other processes, School of agricultural and forest sciences. University of Wales, Bangor (104-109)

Kocaeffe, D., Poncsak, S., Boluk, Y. (2009): Effect of thermal treatment on the chemical composition and mechanical properties of birch and aspen. *BioResources* 3(2), (517-537)

Popović, Z., Šoškić, B., Todorović, N. (2005): TermoDrvo – novi materijal dobijen visokotemperaturnim tretmanom drveta. Prerada drveta 9-10, Univerzitet u Beogradu – Šumarski fakultet Beograd (31-37)

Popović, Z., Todorović, N., Popadić, R., Nešovanović, B. (2010): Uticaj visokotemperaturnog tretmana neka svojstva bukovog drveta iz beljike i lažne srčevine. Prerada drveta 29, Univerzitet u Beogradu – Šumarski fakultet, Beograd (5-14)

Šoškić, B., Popović, Z. (2002): Svojstva drveta.

Univerzitet u Beogradu – Šumarski fakultet, Beograd (79-91)

Živković, V., Prša, I., Turkilin, H., Sinković, T., Jirous, V. (2008): Dimensional stability of heat treated wood floorings. *Drvna industrija* 59 (2), Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (69-73)

da primenom visokotemperaturnog tretmana ugao kvašenja raste tj. površina drveta postaje hidrofobnija.

Popović i saradnici (2005) istraživanjem su utvrdili da dolazi do smanjenja utezanja i bubrenja za 50% do 90%. Kao posledica smanjenja broja hidroksilnih grupa utezanje i bubrenje drveta je manje (*dijagram*).

Bukva spada u vrste drveta sa velikim dimenzionalnim promenama. Poznato je da je tangencijalno utezanje do dva puta više od radijalnog. Istraživanjima koja su sprovedi Popović i saradnici (2010) na uzorcima bukovog drveta tretiranim na 190°C i 210°C tokom 8 h, došli su do zaključka da termički tretman značajno doprinosi smanjenju bubrenja pri čemu je procenat smanjenja radijalnog manji u odnosu na tangencijalno bubrenje. Ovaj slučaj je izraženiji kod beljike bukovog drveta.

ZAKLJUČAK

Uticajem visokotemperaturnog tretmana zaključeno je da dolazi do promene fizičkih i mehaničkih svojstva. Razlog tome jeste degradacija ćelijskog zida i smanjenje broja hidroksilnih grupa hemiceluloze, čime se smanjuje dimenzionalna stabilnost drveta. Sa smanjenjem broja hidroksilnih grupa ćelijski zidovi apsorbuju manje vode, što znači da visokotemperaturni tretman usporava primanje vode. Ovim tretmanom moguće je smanjiti bubrenje i utezanje od 50% kod nekih vrsta. Upotreba ove nove tehnologije omogućila je da se termički tretirano drvo koristi ne samo za opremanje enterijera već i za spoljnu upotrebu, u vidu fasadnih obloga. TermoDrvo je popularna podna obloga za dvorišta, tremove i staze oko bazena (*decking*). ■

KLAMERICE
Za sve vrste pneumatskih električnih i mehaničkih alata

SIK d.o.o. Vranje, Srbija
tel: 017 44 33 00, 017 44 33 01, fax: 017 44 33 02
www.sik.rs, e-mail: info@sik.rs

BRZI EKSERI SRBIJE

KLAMEKS

KLAMEKS d.o.o. Vranje, Srbija
Neradovac bb
Tel: +381 (0)17 44 33 10
Fax: +381 (0)17 44 33 11
www.klameks.rs, e-mail: info@klameks.rs

PIŠE: prof. dr Milan Jaić

Kod automatskog lakiranja drveta prskanjem (slika 1) manuelni rad je sveden na minimum i to samo na operacije snabdevanja (punjenja) i uklanjanja (skidanja) obradaka sa transportne trake.

Slika 1. Automat za lakiranje drveta prskanjem (Giardina)

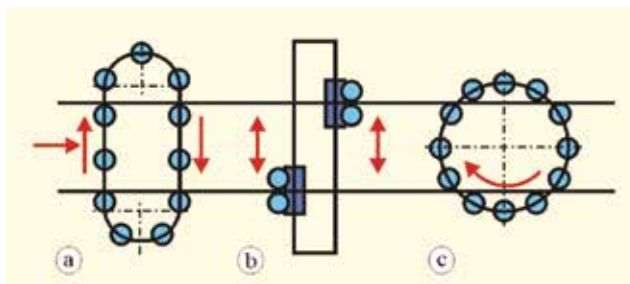

Slika 2. Airmix raspršivač u automatu za prskanje (Krautzberger)

Ekonomičnost primene automata za prskanje ogleda se u: produktivnosti rada, u kratkom vremenu pripreme pri promeni predmeta obrade ili premaza, u minimalnim troškovima čišćenja uređaja i fleksibilnosti uređaja u pogledu raznolikosti predmeta obrade.

Protočni rad i elektronsko upravljanje čine automate za prskanje pogodnim za rad u linijama i to ne samo u serijskoj proizvodnji već i u proizvodnji po narudžbini. Elektronika može, između ostalog, da obuhvata prepoznavanje radnog predmeta – njegove geometrije, dimenzija i pozicije na transporteru, sistem transporta (upravljanje pomerom), upravljanje uređajima za punjenje linije (redosled uključivanja raspršivača, npr. kod lakiranja lajsni i sl.) i kabinu za prskanje.

Profilisane ploče (npr. frontovi) i ravne površine čiji profili kantova zalaze tangencijalno u ravan, kao i neki sitni elementi (ručice, dugmad i sl.) ne mogu se lakirati valjanjem ili nalivanjem, već se moraju prskati. Kada se ovi

Slika 3. Različiti načini kretanja raspršivača:
(a) ovalno,
(b) linearno,
(c) kružno

elementi obrađuju u većim količinama, poželjno je da se ručno prskanje zameni prskanjem u protočnim uređajima, tzv. automatima za prskanje.

U automatima za prskanje ravnih površina mogu se upotrebiti svi mehanički postupci raspršivanja, kao što su vazdušno, airless i airmix. Zbog dobrih mogućnosti podešavanja najčešće se koristi airmix sistem (slika 2).

Raspršivači se u radu mogu kretati na različite načine u odnosu na položaj predmeta obrade, koji se nalazi na transporteru ispod njih (slika 3).

Ovalno kretanje (slika 3a) - na beskonačnom lancu pričvršćeno je do 16 raspršivača, koji se kreću po ovalnoj putanji poprečno na smer kretanja transportera. Brzina kretanja lanca, tj. raspršivača i njihov broj podešeni su tako da se uz brzinu pomera od 4-8 m/min postiže prethodno definisana količina premaza po m² površine obradaka.

Dovod premaza je centralizovan za sve raspršivače preko zajedničkog razvodnika. Svaka promena premaza zahteva temeljno čišćenje raspršivača i dugačkih dovodnih creva, što prouzrokuje veliki gubitak premaza i sredstava za pranje.

Na slici 4 prikazan je automat za prskanje sa ovalnim kretanjem raspršivača

Linearno kretanje (slika 3b) - na nosaču se nalazi jedan ili dva klizača koji se kreću poprečno na pravac kretanja transportne trake. Kada se nalaze dva klizača, tada je njihovo kretanje suprotnosmerno. Na klizačima su obično pričvršćena dva ili četiri raspršivača. Kretanje raspršivača je pomoću lanca ili pneumatski. Bitan je, pri tom, hod raspršivača, koji uvek treba da bude veći od zone prskanja.

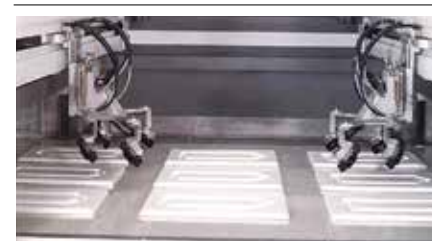
Brzina pomera raspršivača kreće se od 2-4 m/min, što uglavnom zadovoljava obradu frontova, jer tačno punjenje transportne trake i ne dozvoljava veće brzine pomera.

Snabdevanje premazom je centralizovano primenom razvodnika, pri čemu se mogu postići i veoma visoki pritisci premaza kod airless prskanja. Gubici pri promeni premaza su u odnosu na ovalno kretanje znatno manji, posebno ako se uređaji za izmenu postave direktno na mestu pričvršćivanja raspršivača.

Na slici 5 prikazan je automat za prskanje sa linearnim kretanjem raspršivača.

Slika 4. Automat za prskanje sa ovalnim kretanjem raspršivača (Venjakob)

Slika 5. Automat za prskanje sa linearnim kretanjem raspršivača (Cefla)

Kružno kretanje (slika 3c) - raspršivači su postavljeni na točku prečnika većeg od širine transportne trake (slika 6).

Numerički upravljani automati – roboti (slika 7) imaju jedan ili više raspršivača (slika 8) i njihov rad je programiran prema obliku i dimenzijama predmeta obrade. Za razliku od klasičnih automata, obrada se ne vrši u protoku, već taktno. To znači da se transportna traka pomera dok se predmeti obrade ne nađu u unutrašnjosti uređaja (u zoni za prskanje) i tada se zaustavlja. Svetli otvor na ulazu i izlasku u uređaj se zatvara (obično nekom vrstom klapni) tako da unutrašnjost uređaja funkcioniše kao kabina sa nad pritiskom. Tek tada raspršivači započinju rad, pri čemu prskaju i kantove i šire strane, po zadatom programu, slobodno menjajući putanju kretanja (najpre se spuštaju do određenog položaja u odnosu na predmet obrade, obrađuju kantove i šire strane a zatim se podižu – imaju trodimenzionalno kretanje) i nagib (slika 9). Na ovim uređajima se dobija visok kvalitet obrade i na komplikovanijim oblicima predmeta obrade. Na istom transporteru se mogu nalaziti predmeti različitog oblika i dimenzija. Ovi uređaji su snabdeveni i poboljšanim sistemi-

lakiranje drveta prskanjem

ma za prikupljanje viška prskanog materijala u odnosu na obične automate za prskanje.

Transportni sistemi predmeta obrade kod automata za prskanje mogu biti:

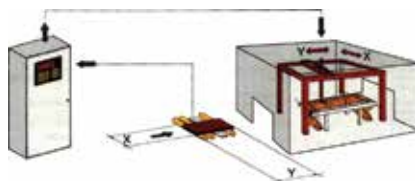
Letvičasti transporter – letvice su postavljene poprečno u odnosu na pravac kretanja transportera (slika 10). Nedostatak ovakvog transporta je prljanje poprečnih letvica prilikom prskanja. U povratku premaz još nije osušen, tako da se sledeći predmet obrade prlja sa ledne strane. Kod nekih uređaja letvice se obrću pri svakom prolazu za 90°. Za temeljno čišćenje potrebno je izvesti letvice iz transportnog uređaja.

Čelične trake – trake širine 15 mm, na međusobnom rastojanju od 90 mm, postavljene su paralelno u odnosu na pravac kretanja transportera (slika 11). Kod nekih sistema postoji i niz međutraka koje mogu da podignu predmet obrade i omoguće bolju obradu kantova, kao i obradu ivičnog dela poledine, kada je to potrebno. Pri povratnom hodu čelične trake se čiste prolaskom preko skidača (noža) ili četke koja se nalazi potopljena u rastvarač, tako da trake ne prljaju sledeće predmete obrade (slika 12).

Papirne trake – kada u automatu za prskanje dođe do nekontrolisane cirkulacije vazduha u zoni prskanja moguće je da se kod poprečnih letvičastih transportera ili čeličnih traka predmeti obrade zaprljaju sa ledne strane raspršenom maglom premaza. Kako bi se to sprečilo, postojećem transportnom sistemu dodaje se papirna traka (slika 13). Papirna traka širine transportne trake nalazi se u velikim rolnama na ulaznoj strani transportera i odmotava se istom brzinom kao što je brzina

Slika 9. Prikaz mogućnosti kretanja raspršivača kod numerički upravljanog automata za lakiranje (Cefla)

Slika 7. Šematski prikaz portalnog robota za lakiranje ravnih površina

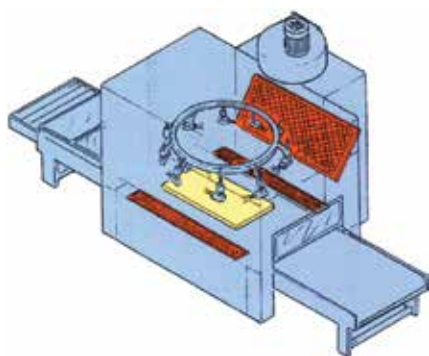
Slika 8. Raspršivači kod robota za lakiranje (Cefla)

Slika 12. Uređaj za čišćenje čelične trake (Barberan) (Venjakob)

Slika 13. Transportni sistem sa papirnom trakom (Barberan)

Slika 6. Automat za prskanje sa kružnim kretanjem raspršivača: gore - šematski prikaz, gore - izgled (Cefla)

Slika 10. Letvičasti transporter kod automata za lakiranje prskanjem (Venjakob)

Slika 11. Transportni sistem sa čeličnim trakama

pomera obradaka. Malim vakuumom fiksira se papirna traka na transportnu traku koja se kreće ispod nje. Nakon prskanja zaprljani papir se namotava na izlaznoj strani transportera. Zaprljani papir se uklanja, jer se na njemu nalaze ostaci premaza i rastvarača. Ovaj način zaštite je ekonomičan samo ako su troškovi za papir i njegovo uklanjanje znatno niži od troškova dorade na zaprljanoj poledini obradaka. Ovaj tip transportera nije u praksi našao širu primenu.

Čelična beskonačna traka (slika 14) omogućava da se predmet obrade ne prlja sa ledne strane, jednostavno se čisti nakon izlaska iz zone prskanja, tj. u povratnom hodu, najpre skidačem (nožem), a zatim i prolaskom kroz rastvarač. Prednost primene čelične transportne trake je njena trajnost, a nedostatak je što se povećava ukupna cena uređaja. Koristi se kod numerički upravljanih automata.

Slika 14. Izgled transportnog sistema sa čeličnom beskonačnom trakom (Giardina)

Beskonačna sintetička traka (slika 15) je transportna traka izrađena od sintetičkog materijala (milara ili slično). Ima sve tehnološke prednosti kao i čelična traka, osim što mora da se menja posle određenog perioda korišćenja (kod milara nekoliko puta godišnje, kod novijih materijala jednom godišnje). U tom smislu, uređaj čine ekonomičnijim jednokratno, ali kasnije zamena utiče na dodatne troškove održavanja.

Paletni transporter (slika 16) – specijalnost ovog transportera je korišćenje paleta dimenzije 1.200 x 700 mm, koje su pričvršćene na dva paralelna lanca, koji se sinhronizovano kreću, tako da je paleta uvek u horizontalnom položaju. Punjenje i pražnjenje palete predmetima obrade obavlja se na istom mestu.

Automati sa linearnim kretanjem raspršivača najčešće imaju letvičasti transporter i čelične trake. Automati sa kružnim i ovalnim kretanjem obično imaju čelične trake. Numerički upravljani automati – roboti, imaju kao transporter beskonačne trake izrađene od čeli

Slika 15. Transportni sistem sa beskonačnom transportnom trakom od sintetičkog materijala (Barberan)

Slika 16. Transportni sistem sa paletnim transporterom (Venjakob)

lika ili milara. Upravljanje raspršivačima može se obaviti preko tri različita sistema:

- fotočelijom – ručno se reguliše širina zone prskanja. Rad raspršivača se sinhronizuje sa pomerom predmeta nezavisno od njihove pozicije na transporteru. Prihvatljivo je kada se radi sa samo jednim nizom predmeta obrade ili predmetima koji dobro pokrivaju zonu prskanja.
- poluautomatsko – reguliše se širina prskanja za dva niza predmeta, koji mogu da budu međusobno smaknuti

Slika 17. Nosač sa fotočelijama od 120 dioda za prepoznavanje oblika i dimenzija predmeta obrade (Cefla)

- automatsko – sa elektronskim čitanjem oblika predmeta obrade. Oblik predmeta obrade čita se sa 60 ili 120 fotočelija na ulasku u mašinu, memoriše i reprodukuje istim oblikom zone za prskanje (slika 17). Elektronski uređaji omogućavaju da se širina i dužina predmeta obrade slobodno menjaju. Elektronski elementi, takođe, omogućavaju da se kvantifikuje obrađena površina u jednom danu.

Prskanje u automatima, s obzirom na nezanimljivo formiranje umagljenog materijala, obavlja se u atmosferi kabine za prskanje sa bočno postavljenim vodenim zavesama. Postoje i konstrukcije sa suvim prečišćavanjem, tj. suvim filterima, iako nisu našle širu primenu. Roboti za lakiranje prskanjem funkcionišu po ovom pitanju kao kabine sa nadpritiskom. ■

JUGOINSPEKT
NOVI SAD

DOO JUGOINSPEKT-NOVI SAD

PREDUZEĆE ZA KONTROLU KVALITETA I KVANTITETA ROBE I USLUGA

Novi Sad, Dunavska 23/1
tel: +381 21 422 733 fax: +381 21 6611 822
e-mail: drvo@juins.rs, www.juins.rs

Kontrolisanje nameštaja

i kontrolisanje proizvoda u skladu sa evropskim i nacionalnim standardima u akreditovanoj kontrolnoj organizaciji prema standardu SRPS ISO/IEC 17020:2002

Atestiranje, laboratorijsko ispitivanje, kontrolisanje i ispitivanje kvaliteta:

- podnih obloga-parketa
- vlažnosti cementne košuljice i nadzor pri ugradnji drvenih podova
- sirovina poluproizvoda i gotovih proizvoda od drveta
- stručna pomoć pri rešavanju reklamacija ugovorenih sirovina i gotovih proizvoda

Procesna kontrolisanja:

- kontrolisanje ulazne, međufazne i završne kontrole u procesima proizvodnje
 - stručna pomoć pri projektovanju pilana
 - stručna pomoć pri procesu sušenja drveta
- DOO JUGOINSPEKT-NOVI SAD je sertifikovan prema SRPS ISO 9001:2008

**CENITE VAŠE FOTOGRAFIJE I SLIKE, RAZLIKUJTE SE
OD DRUGIH, MI IMAMO REŠENJE!**

GALERIJA

Ram Art

**PROIZVODNJA LAJSNI
PRODAJA I URAMLJIVANJE SLIKA UZ VELIKI IZBOR LAJSNI
SAV PROPRATNI MATERIJAL ZA URAMLJIVANJE**

VOJVODE VLAHOVIĆA 7 (Braće Jerković na okretnici autobusa 26)

Telefoni: 011/3960-495, 069/310-1135, 069/525-7701

www.lajsna.rs, e-mail: braca_milicevic@yahoo.com

DND *Jevtić*

**PROIZVODNJA TAPACIRANOG
I NAMEŠTAJA OD MASIVNOG
DRVETA**

Proizvodnja peleta

www.jevticnamestaj.rs

Save Kovačevića 13, Obrež, 037/811-000, 811-222

INČ STYLING D.O.O. PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU,
PROMET I USLUGE U OBLASTI GRADJEVINARSTVA

BEOGRAD, ŠLJIVARSKA 18 E-MAIL: INCHSTYLING@YAHOO.COM
TEL/FAX: 011/3945442 MOB: 063/210912 063/8196509

*prodaja i ugradnja
parket
lajsne
pragovi*

STUDIJA O TRŽIŠTU PROZORA

Globalna kretanja, razvoj proizvoda i analiza tržišta Rusije i Južne Koreje

Studija o tržištu prozora, napravljena u saradnji Hrvatskog drvnog klastera i Centra za razvoj i marketing. Ona daje uvid u industrijske trendove proizvodnje prozora i prezentuje delove sprovedenih istraživanja za globalna tržišta, posebno za Rusiju i Južnu Koreju. Takođe, olakšava razumevanje pojedinih tržišnih odnosa, pojašnjava osnovne parametre glavnih tržišta, prikazuje i analizira podatke o prodaji i potražnji prozora. Studija analizira globalne šanse proizvođača prozora koji poslednjih godina ostvaruju napredak u izvoznim poslovima.

U studiji se daju prognoze kretanja tržišnih prilika kao i prikaz pojedinih preduzeća – tržišnih lidera, daju se informacije o njihovim profilima. Studija je takođe prikaz generalnih informacija o trendovima u proizvodnji prozora, gde se i pojašnjava proces razvoja proizvoda. Opšta ocena je trenutno zabrinjavajuća, posebno na tržištu EU, što je refleks postojećih privrednih prilika u Evropi.

Studiju uradili
Centar za razvoj i marketing
Hrvatski drveni klaster

Poručivanje na adresu:
Hrvatski drveni klaster, I. Krsnjavog 1, 10000 Zagreb
Tel/fax. 00385/ 1 6329 111, 6329-113
e-mail. mail@drvonamjestaj.hr

Poznati dobavljač lepkova za drvoprerađu, stolariju i proizvodnju nameštaja **DEPROM** doo Rača predstavlja standardnu i inovativnu ponudu lepkova i vezivnih sredstava vodećeg evropskog proizvođača **KLEIBERIT** iz Nemačke.

- lepkovi za drvo D2, D3, D4 i brzovezujući
- poliuretanski D4 i konstruktivni lepkovi
- kant - lepkovi u granulama i patronima za sve vrste mašina za kantovanje
- urea - lepkovi u prahu za furniranje u vrućim presama
- lepkovi za oblaganje profila - topivi kao i
- disperzioni termoreaktivni za 3D lepljenje u vakuum i membranskim presama
- tapetarski lepkovi za sunder, meblo i drvo
- silikoni, PUR-pene, diht mase
- učvršćivači, razređivači, čistači, paste itd

Garantovani **KLEIBERIT** kvalitet, originalno pakovanje, brza i redovna dostava, stabilan lager i mogućnost kreditiranja kupaca, tehnička podrška uz optimalne preporuke, neke su od naših osobina koje nas izdvajaju kod odluke proizvođača za saradnju sa nama.

t/f 034 752 202
063 88 53 453
deprom@ptt.rs
www.deprom.rs

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT**
DEPROM doo
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210

PROIZVODNI PROGRAM:

- SUŠARE ZA DRVO
- KOTLOVSKA POSTROJENJA
- SISTEMI ZA OTPRAŠIVANJE I TRANSPORT STRUGOTINE
- SUŠARE ZA VOĆE, POVRĆE, ZRNO I LEKOVITO BILJE
- METALNE KONSTRUKCIJE I OGRADE
- BOKSEVI ZA ODGOJ STOKE
- OPREMA ZA BOJENJE I POVRŠINSKU ZAŠTITU
- PROTIVPOŽARNA VRATA
- GASIFIKACIJA I GASNI SISTEMI
- SPECIJALNA IZRADA PO NARUDŽBINI KUPCA

PROGRES
INŽENJERING

Č A Č A K

KONVENCIONALNE

SUŠARE ZA DRVENU GRAĐU

su namenjene za sušenje listopadnog i četinarskog drveta različitih debljina. Šaržiranje građe je ručno ili mehanizovano (viljuškarom). Spada u indirektno sušare sa prinudnom konvekcijom koju obezbeđuju reverzibilni ventilatori. Vazduh se zagreva prelaskom preko Al-Cu izmenjivača koji kao grejni medij koriste toplu vodu, paru ili termalno ulje. Regulacija procesa sušenja je automatska i ostvaruje se preko mikroprocesorskog uređaja.

- **KONDENZACIONE SUŠARE ZA DRVENU GRAĐU** podesne su za manje kapacitete. Rade na principu toplotne pumpe.

- **SUŠARE ZA FURNIR**

- **PARIONICE**

- **POSTROJENJA ZA SUŠENJE PILJEVINE SA ROTACIONOM SUŠAROM**

- **CYCLONE – SISTEMI ZA OTPRAŠIVANJE I TRANSPORT STRUGOTINE**

- **KOTLOVSKA POSTROJENJA**

Program *Energie* predstavlja toplovodna (90/70°C i 110/90°C), parna niskopritisna (0,5 bar), vrelovodna kao i termouljna postrojenja za zagrevanje vode i proizvodnju pare. Sva postrojenja su namenjena za tehnološko-industrijske potrošače (sušare, parionice, zagrevanje stambenih i poslovnih jedinica). Konstruisana su za sagorevanje čvrstog goriva i biomase. Loženje može biti ručno ili sistemom automatskog doziranja. Rade se u kapacitetima do 5 MW.

Vodogrejno postrojenje na strugotinu tip VP

Prijatelj Vaših investicija

PROGRES INŽENJERING DOO
SAJMIŠTE BB, 32000 ČAČAK
Telefon: +381 32 355 105
Fax: +381 32 356 105
Mail: office@progres-cacak.rs
Web: www.progres-cacak.rs

DA LI ZA SEBE ŽELITE SAMO NAJBOLJE?

UDDEHOLM STRIP

- ORIGINALNE TRAČNE TESTERE SVIH DIMENZIJA
- GATERSKE TESTERE
- KRUŽNE TESTERE
- IZRADA TRAČNIH I GATERSKIH TESTERA

000 UDDEHOLM 000

MADE IN SWEDEN

Preko 300 godina tradicije u izradi čelika - garancija da ste izabrali najbolje

Ovlašćeni uvoznik i distributer za Srbiju, Crnu Goru i Republiku Srpsku

MB HOUSE

BEOGRAD, Gavril Principa 45, tel. 011 76 14 958, mob. 063 545 831

e-mail: mbhouse@drenik.net

GRADIŠKA, Kralja Nikole 1 56A, tel. 99 387 51 815 542

PIŠE: Isidora Gordić

Kada razmišljamo o kategorijama koje određuju vrhunske parkete verovatno svi najpre pomislimo na vrstu drveta, a zatim na njegovu selekciju. Ipak, ova dva vrlo važna elementa ništa ne vrede, ako geometrija lamela nije besprekorna, tj. ako ivice nisu precizno isečene, prave i ravne, a zadati ugao uklapanja dosledno jednak na svim lamelama, bilo da je reč o klasičnim, pravouglim ili lamelama pripremljenim za francuski slog koje se rade sa oštrim uglovima. Dakle, da bi parket izgledao savršeno na podu, mora biti prvoklasno izrađen, a zatim i ugrađen.

Novina na tržištu koja u celosti menja tradicionalno poimanje parketa su prirodno zakrivljeni parketi. Ovi parketi ne samo da napuštaju pravolinijsku geometriju, nego u celosti odstupaju od ustaljenih formata. Premda svi koji se bave drvetom, ne samo parketima, tvrde kako je svaka daska jedinstvena i neponovljiva, to bar dvostruko više važi za prirodno zakrivljene parkete.

Naime, za izradu prirodno zakrivljenih parketa koristi se veoma napredna tehnologija, odnosno specijalno razvijeni sistemi koji uključuju lasersko skeniranje drveta, po meri rađene CAD/CAM programe kao i inovativne algoritme za optimizaciju. Jednostavnije rečeno, od trenutka kada je deblo

isečeno u sirovu građu, ona prolazi kroz skenere koji su programirani da identifikuju sve, uslovno rečeno, nesavršenosti drveta poput čvorova ili beljike koji se javljaju uz ivice ili krajeve, zatim se daske softverski kroje uz minimalna odbacivanja viška materijala i potom seku najfinijim mašinama za obradu drveta. Stoga su ovi podovi ne samo izuzetno lepi nego i izuzetno izdržljivi i trajni, a

sem toga i ekološki prihvatljivi jer je veoma malo otpada prilikom njihove izrade.

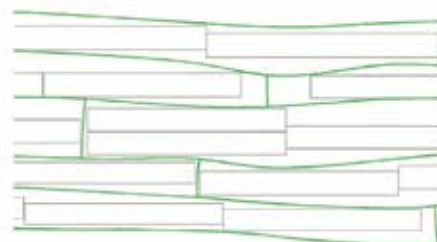
Prirodno zakrivljeni podovi se izrađuju gotovo isključivo po meri, odnosno namenski za poznate prostore. Proizvođačima se dostavljaju crteži sa dimenzijama prostora i parketi se proizvode tako da se savršeno uklope u prostor. Tokom proizvodnje se označavaju i isporučuju uz shemu postavljanja, koje na taj način postaje relativno jednostavno. Proizvođači preporučuju obavezno lepljenje celom površinom na podlogu kako bi parket zbog veličine i neobičnog oblika bio što stabilniji.

Prirodno zakrivljeni parketi mogu se dobiti u masivnoj izvedbi ili, pak, višeslojnoj, a postoji i mogućnost da se polažu na podno grejanje. Debljina se kreće od 18 mm do 21 mm, u zavisnosti od proizvođača. Vrste drveta su najrazličitije, a najtraženiji je svaka-

Fotografije: www.bolefloor.com

NEPONOV LJIVI

PRIRODNO ZAKRIVLJENI PARKETI

ko hrast a zatim slede javor, jasen i američki orah, te razne egzotične vrste drвета. Kao i sve drugo, moguće je birati i selekciju, odnosno, izbor se kreće od finih, selektovanih daski, sa tzv. ravnom žicom, do rustičnih, robusnih komada.

Kada je reč o obradi, prirodno zakrivljeni parketi se mogu isporučivati završno obrađeni, dakle fabrički lakirani, uljeni ili voskirani uz dodatne mogućnosti obrade poput četkanja, ručnog hobljanja, patiniranja, beljenja, crnog pranja, termo-tretiranja, dimljenja itd. Preporuka proizvođača je isporuka u sirovom stanju da bi se parket što bolje prilagodio prostoru u koji se polaže, tj. da i sredstva za završnu obradu budu što više prilagođena klimatskim i drugim uslovima koji su ključni za adekvatnu ugradnju i dugi vek trajanja. Naravno, u tom slučaju se nakon ugradnje, a pre završne obrade preporučuje fino brušenje kako bi lak, ulje ili vosak što bolje prionuli za površinu.

Sa vizuelnog aspekta zanimljivo je da se ovi parketi mogu isporučiti sa manje ili više oborenom ivicom (V-fugom) koja dodatno naglašava prirodnost samog drveta i njegovu strukturu.

Ovakvi parketi se mogu polagati u sve tipove prostora – od visokofrekventnih komercijalnih do rezidentnih, bitno je samo voditi

računa o pravom izboru završne obrade kako bi otpornost na habanje bila adekvatna. Za one koji vole total dizajn, na ovaj način se mogu izrađivati i drveni paneli različitih formata, nameštaj, zidne obloge, tavanice, pa čak i fasadni elementi.

Jedno je izvesno, uz dramatičan napredak tehnologije, prirodno zakrivljeni parketi

koji su se u eksperimentalnim fazama izrađivali ručno ili mašinski uz velike troškove, danas se mogu dobiti po sasvim prihvatljivim cenama malo boljih parketa na tržištu.

Uz prirodno zakrivljeni parket, prostoru u kome je položen garantovana je unikatnost i neponovljivost. ■

PIŠE: mr Mare Janakova Grujić,
istoričar umetnosti

Luksuzni penthaus u višespratnici zvanj *Lilihip*, koja se nalazi u centralnom delu Toronta (Kanada), odiše neprikosnovenom otmenošću i *aristokratskom* lepotom saopštenom modernim jezikom. Kao takav on predstavlja prepoznatljivi autorski čin srpskog arhitekta Miloša Pavlovića, koji svoju karijeru već tri decenije uspešno sprovodi u Kanadi.

Zahvaljujući spoljašnjem zidu penthausa koji je u potpunosti izveden kao stakleni zid-zavesa, dnevna soba i trpezarija kupaju se u obilju dnevne svetlosti, inače veoma važnog elementa za shvatanje idejnosti projekta i opšteg doživljaja prostora. Kroz ova široka staklena platna uveden je i pejzaž grada, koji je na taj način postao jedan od gradivnih elemenata ovog *open space* enterijera. Jedan od primarnih zahteva obilja svetlosti jeste i taj da najvernije dočara suptilnost i rafiniranost upotrebljenih materijala, ponajviše onih koji su vezani za drvo. Dezen, teksturalnost i koloritska gama drvenih partija ustoličeni su kao jedan od glavnih estetsko-likovnih izraza kompozicije. Njima se potcrtava opšti ton raskoši i luksuza prostora, kao i drštveni status njegovih vlasnika, ali je to učinjeno strogo intelektualnim jezikom, simbolima koji nadmašuju uobičajene izraze materijalnog bogatstva i prestiža.

Uopšte, materijali upotrebljeni u enterijeru su uglavnom prirodnog porekla (drvo, furnir, kamen, tekstil prirodnog vlakna), na čemu inače insistira arhitekta Pavlović. Zahvaljujući tome, opšti utisak je iskren i topao, ali usled primene gigantskih partija i komada u oblikovanju i oblaganju (ogromne zidne partije u furniru, krupni drveni komadi pokretnog mobilijara, slog drvenog parketa krupnog rastera i sl.), on je i neprikosnoveno glamurozan i otmen. I kompozicija u celini odlikuje se ovim karakteristikama. Njenoj opštoj harmoniji i skladu doprinosi usaglašenost svih elemenata, pri čemu nema krupnih odskakanja, asimetrije, naglih i zbunjujućih kontrasta. Klasika je ispoštovana i u ovom aspektu prostora, i uopšte ona je prisutna u Pavlovićevom opusu kao jasna evokacija izrečena krajnje modernim vokabularom.

Penthaus LILIHIP u Torontu

DRVO KAO NEPRIKOSNOVENI

Odabrani tonovi u enterijeru *Lilihipa* su neutralnog karaktera, a *efekat boje* prepušten je jedino materijalima na mobilijaru i opremi.

Od drveta je izrađena većina pokretnog mobilijara u stanu: trpezarijski sto, stolice, fotelje, klub sto, komode, natkasne, police, pa čak i mobilijar u kupatilu. Stubovi, pregradni zidovi, monumentalna konstrukcija kamina, biblioteka, partije u spavaćoj sobi, urađeni su u drvenom furniru koji je prisutan u dve varijante: *Ebony Macassar* (tamni furnir abonosa sa linijama) i *Sycamore* (svetli furnir platana). Ovi furniri nisu bajcovani, već su ostavljeni u prirodnoj boji, zaštićeni samo mat lakom. Za razliku od njih, tamno braon furnir u spavaćoj sobi (na panelima iza kre-

ZNAK LUKSUZA

Uvreženo mišljenje u našoj sredini da je drvo topao i intiman materijal i tu se zaokružuje neka njegova konotacija shodno kojoj je ono najpogodnije za primenu u potkrovljima, vikendicama, kućama za odmor... Ipak, drvetom je moguće postići opšti izraz luksuza, monumentalnosti, otmenosti.

veta i komoda) je bajcovani hrastov furnir (*quarter cut oak*) vrlo interesantne materijalizacije i završne obrade.

Radna soba sa bibliotekom, inače vrlo interesantno koncipirana kao polu-transparentan prostor – *office* u kome stakleni zid ima ulogu samo zvučne barijere ali ne i vizuelne, oplemenjena je takođe drvenim partijama i to na monumentalnoj strukturi biblioteke. U carstvu *neopipljivog* stakla drvo dobija ulogu oblikovanja forme i uporišta

kompozicije, i istovremeno služi kao marker funkcije prostora.

Drvo se, jednostavno, postavlja kao univerzalni jezik prostora ovog luksuznog stana, a činjenica da je prisutno u različitim obradama i vrstama, pa čak i u različitim izrazima i ulogama koje nosi u funkcionalnim aspektima prostora, predstavlja najverniji dokaz o njegovoj univerzalnosti u stilu, vokabularu i aplikaciji.

Miloš Pavlović u osmišljavanju ovog stambenog enterijera prostor zapravo vaja, pri čemu je potez krupan i dubok, celovit i smeo. Interesovanje za površinu jeste izrazito, ali ostaje u domenu same materijalizacije, pri čemu se ističe nepogrešiv autorov osećaj za prirodne materijale, i to pogotovo za drvo, uz isticanje njegove teksturalnosti i senzitivizaciju njegove uloge u opštoj atmosferi. ■

PIŠE: *mr Mare Janakova Grujić,*
istoričar umetnosti

Enterijer Hotela „Izvor“ realizovan je u okviru projekta rekonstrukcije objekta koji se nalazi u Arandjelovcu, u Bukovičkoj banji. Ideja projekta je bila da se od postojećeg hotelskog zdanja napravi luksuzan hotelsko-turistički kompleks sa spa i wellness karakterom. Autori projekta su poznati beogradski arhitekta Relja Kostić i njegova supruga Ivanka, koji se već decenijama unazad ističu postizanjem vrhunskih rezultata u arhitektonskoj temi hotela.

Opšti karakter prostora hotela temelji se na toplini, plemenitosti i luksuzu. Javne prostorije modelovane su širokim potezima uz virtuosno umeće osmišljavanja detalja kao najvrednijih likovnih elemenata kompozicije. I najmanjoj sitnici poklonjena je puna pažnja - ona ima svoje logično mesto i svoju ulogu u opštem artističkom izrazu. Prizemlje hotela organizovano je kao kompleksan skup prostorija javnog karaktera najrazličitijih sadržaja - među njima su se pored glavnog hotelskog hola sa recepcijom našle i garderobe, picerija, kazino, prostrani bar zanimljive elipsaste strukture, deo sa prodavnicima i kancelarijama koje razvodi poseban prolaz (u čijim lučnim nišama sa rasvetom je planirano da se smesti galerija skulptura znamenitih ličnosti srpske istorije). U pozadini se prostire velika višenamenska kongresna sala koja poseduje sopstveni ulaz i prostrani svečani hol. Na spratu se takođe nalaze javni sadržaji: kuhinja sa velikim restoranom, dve banket sale i jedan manji, VIP restoran. Organizacija namene prostora govori o nameri investitora, ali i uspehom i dostojnom odgovoru arhitekta, da ovaj nekada poznati hotel zaživi punim dahom i postane novo i nezaobilazno društveno-poslovno stecište u regionu.

Prvi utisak sa kojim se susreće posetilac hotela jeste srdačnost i otvorenost ambijenta. Neprikosnovena živopisnost i toplina imaju svoje uporište u upotrebljenim prirodnim materijalima: drvetu i mermeru. Drvo

Hotel IZVOR u Arandjelovcu

DRVO KAO NEPRIKOSNOVENI ZNAK LUKSUZA

je upotrebljeno na mnogo različitih načina, i može se reći da je sveprisutni materijal prostora. Oblikovano je na monumentalan i raskošan način, sa perfektnom završnom obradom, ističući prestiž, glamur, bogatstvo, udobnost i komfor kao najopštije karakterne odrednice. Drveni mobilijar i raskošna lamperija od masiva profilisane bukovine i furnira jesu glavni elementi drvene materijalizacije. Još jedna likovna žiža prostora smeštena je u predelu stepeništa - konstrukcija lučno vodi na prvi sprat pružajući upečatljive vizure na raskošni bazen u njenom dnu.

Budući da je posebnu autorsku pažnju zaokupila obrada plafona, oni se sa svojim neutralnim, belim koloritom uklapaju odnosno podređuju koloritskom bogatstvu i dominaciji drveta u enterijeru. Sistem osvetljenja je takav da tokom noćnog dela dana posebno ističe enterijerske partije u drvetu, naglašavajući ih i dodatno ističući njihovu ulogu u kompoziciji enterijera i opštoj atmosferi.

Uvreženo mišljenje u našoj sredini da je drvo topao i intiman materijal i tu se zaokružuje neka njegova konotacija shodno kojoj je ono najpogodnije za primenu u potkrovljima, vikendicama, kućama za odmor... Ipak, drvetom je moguće postići opšti izraz luksuza, monumentalnosti, otmenosti.

feri. S obzirom da rad u drvetu predstavlja deo prepoznatljivog i osobenog vokabulara Kostića, i poseduje složeni i dugi istorijat u njihovom stvaralaštvu, Hotel „Izvor“ se ističe kao sasvim specifičan i složen poduhvat, odnosno svojevrsna „kruna“ njihovog rada. Uvođenjem drveta u enterijer omogućeno je zapravo plastično modelovanje prostora, i postizanje neprikosnoveno tople i raskošne atmosfere. Pokrenuta, dinamična igra kompozicije dešava se po ritmičkom ustrojstvu alternacije materijala i njihove obrade, što zapravo prati funkcionalne okvire enterijera. Ovako stvoren, gotovo iluzionistički efekat, svojstven baroknoj otmenosti i klasicističkoj raskoši, vođen je idejom za maksimalnim estetskim očekivanjima od prostora, ali i hotelskom namenom objekta – kao prostor koji će posetiocu pružiti iskorak od svakodnevice i uvesti ga u jedan po svemu poseban svet tokom boravka. ■

Gradimo budućnost zajedno

Od 15. do 19. aprila 2015. godine
na Beogradskom sajmu će biti održan
41. međunarodni
sajam građevinarstva

Gradite
po Vašoj meri!

Najveći i najznačajniji sajam građevinske industrije u regionu Jugoistočne Evrope, održaće se u aprilu mesecu 2015. godine na Beogradskom sajmu. Činjenica da se ovaj događaj održava neposredno pored najvećeg i najznačajnijeg gradilišta regiona Jugoistočne Evrope, "Beograda na vodi", suštinski nameće saradnju na promociji i saradnji na ova dva projekta.

Lokacijski jedan pored drugog, u komšiluku, projekat „Beograd na vodi“ i Beogradski sajam, nedvosmisleno povezuju ponudu i tražnju u građevinskoj industriji, ali i u svim ostalim industrijama koje će pokrenuti ovaj suštinski važan projekat za grad Beograd i državu Srbiju. Potencijalnim izlagačima i posetiocima se pruža prilika da se neposredno upoznaju sa ovim projektom. Po angažovanom prostoru, po broju inostranih i domaćih izlagača, po broju posetilaca, sajam građevinarstva u Beogradu postao je najznačajnija specijalizovana manifestacija ove vrste u regionu.

Sajam će posebnu pažnju usmeriti u promociju u zemljama regiona, gde se ova manifestacija i pozicionirala kao lider, želeći da u što boljem svetlu predstavimo sve potencijale srpskog građevinarstva. Verujemo da će ova manifestacija privući veliki broj

Beograd na vodi, izvor www.beobuild.rs

biznis posetioca – potencijalnih investitora koji na jednom mestu mogu da naprave procenu i izbor, upoznavajući se sa kompanijama koje su uložile pamet, znanje i sredstva kako bi napravile eksponate koji će steći pozitivnu reputaciju i ugled, postavši tako

magnet za privlačenje poslovnih ljudi. Zastupljene su sve oblasti građevinarstva - od projektovanja, preko papirologije do materijala za gradnju.

Generalni sponzor Sajma građevinarstva je španska kompanija "Expalum" članica

multinacionalne korporacije "Bolanos Lopez" evropskog lidera u proizvodnji AL komponenti za roletne čije interese u Srbiji zastupa "Axioma plus" iz Sremske Mitrovice.

Dobrodošli, počnimo da gradimo budućnost zajedno. ■

NESTA DOO, Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/ 3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com
nesta.laminati@yahoo.com

Porodična tradicija za Vaš siguran korak

- Proizvodnja i prodaja klasičnih parketa i brodskih podova
- Veliki izbor najkvalitetnijih nemačkih laminata
- Renomirani brendovi lepkova i lakova za parket
- Ugradnja parketa i laminata po sistemu „ključ u ruke“

www.nestaparketi.co.rs

ESTIA, 11080 Zemun, Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316 42 51, 316 16 29, 219 76 32
estia.beograd@gmail.com, office@estia.co.rs
www.estia.co.rs

PROIZVODIMO I MONTIRAMO

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

www.interlignum.net
InterLignum

Sjedište firme i centralno skladište
 d.o.o. Kninska 21 Teslić 74270
 Tel.+387 53 431-596, fax.431-597
office@interlignum.net

Drveni centar
"DRVOMARKET"
 BANJA LUKA (u krugu INCELA)
 Tel.+387 51 450-211
drvomarket@interlignum.net

Drveni centar
"DRVOMARKET'S"
 SARAJEVO ul. Džemala Bijedića 162
 Tel.+387 33 450-012
drvomarkets@interlignum.net

Konfekcija brusnih materijala
"STIRAL"
 ŠAMAC ul. Jasenik bb
 Tel.+387 54 621-540
stiral@interlignum.net

Centar podova
"INTERDOM"
 TUZLA ul. 21 aprila br.7
 Tel.+387 35 349-765
interdom@interlignum.net

Centar podova
"INTERIO"
 BANJA LUKA ul. Branka Popovića 27
 Tel.+387 51 379-040
interiobi@interlignum.net

Centar podova
"INTERIO"
 SARAJEVO ul. Džemala Bijedića 162
 Tel.+387 33 546-083
interiosa@interlignum.net

Centar podova
"INTERMAX"
 TESLIĆ ul. Karađorđeva bb
 Tel.+387 53 430-733
intermax@interlignum.net

NAJVEĆI IZBOR PLOČA **krumspann** **AGT**

UNIVER PLOČE, ABS KANT TRAKE, OKOV ZA AMERIČKE PLAKARE, RADNE PLOČE, MDF VISOKI SJAJ PLOČE, OSB, HDF, MDF PLOČE, PRIRODNI FURNIRI, FURNIRANE PLOČE, BRUSNI MATERIJALI, SVE VRSTE PODOVA, PROZORI I VRATA, KANCELARIJSKI NAMJEŠTAJ, NAMJEŠTAJ NA MJERU...

Salon namještaja
"INTERIO"
 TESLIĆ ul. Karađorđeva bb
 Tel.+387 53 430-967
interio@interlignum.net

Robna kuća namještaja i podova
"INTERATENA"
 BIJELJINA ul. Majevičkih brigada kv.52/16
 Tel.+387 55 355-966
interatena@interlignum.net

Sklulptura: *Chatham Heart*, bubinga i baltička breza

Kerry Vesper je samostalni umetnik koji stvara apstraktne drvene skulpture i nameštaj. Njegov rad je prikladan za poslovne i stambene prostore. Sva njegova umetnička dela su dekorativne skulpture, bilo da je reč o činiji, stolici, stolovima ili slobodnim oblicima. U svim njegovim radovima ključna je tehnika laminiranja drveta. Rezbaranjem postiže željene oblike. Ponekad oblikuje masivni komad drveta, ali posebno ga impresionira vizualni efekt paralelnih linija spojenih slojeva drveta. Umetničko delo H.C. Westermanna, *The big change*, rezbaren čvor u laminiranoj šperploči bilo je najuticajnije na razvoj Kerry Vesper-a kao vizualnog umetnika. Radove prema narudžbi stvara u saradnji s naručiteljem. U tom slučaju prvo stvara probni model koji izrađuje od pene ili gline.

Umetničke činije

Činije imaju jedinstvenu privlačnost za ljude, jer oblik podrazumeva da je moguće držati nešto u njima. Umetničke drvene činije Kerry Vesper-a su skulpture, nisu namenjene za držanje nečega, ali svojim zanimljivim oblikom same po sebi dočaravaju osećaj da u njima može biti nešto sadržano. Većina umetničkih činija je asimetričnog oblika. Nisu obrađivane na tokarskim mašinama. Stvarane su iz slojevitog drveta koje umetnik sam prikuplja i rezbari. Inspiraciju izvlači iz prirodnih oblika koje pronalazi u krajoliku Arizone.

Stolica: *Thatza*, bubinga i baltička breza

Kerry Vesper Sklulpture i nameštaj

Sva umetnička dela Kerry Vesper-a su skulpture, bilo da je reč o činiji, stolici, stolovima ili slobodnim oblicima

Fascinira ga način na koji je slojevita Zemlja oblikovana prirodnim silama. Za njega su prirodni alati vetar i voda i njima su stvoreni kanjoni i stene. On ipak sa alatima za obradu drveta pili, zaobljuje i brusi, slojevito drvo kako bi kreirao skulpturalne oblike.

Umetničke stolice i stolovi

Od 1990. godine napravio je niz umetničkih objekata koji udobno podržavaju ljudsko telo. Proces stvaranja započinje rezanjem laminiranog drveta ili komada masivnog drveta. Laminiranjem kreira grubu formu. Pažljivo rezbari, zaobljuje i brusi sedišta i naslon kako bi dobio konture ljudskog tela. Tada oblikuje spoljašnjost stolice, često donoseći dizajnerske odluke u toku rada. Za čvrstoću i spajanje koristi vijke i lepilo. Paralelne linije slojevitog drveta definišu zakrivljene površine stolice

Fotelja: *Kaa Chini Chair*, wenge i baltička breza

Fotelja: *Seating the Soul*, trešnja i lauan

Činija: *Zebra Blossom*, zebrano i baltička breza

Sto: *Subwoofer*, wenge i baltička breza

stvarajući snažan dizajnerski element. Slojevitost takođe vizuelno stvara teksturu koja je u kontrastu sa godovima masivnog drveta. Sličan radni princip koristi i za stvaranje stolova.

Umetnički oblici

Talasaste zidne skulpture inspirisane su dinamičnim prirodnim oblicima, kretanjem i protokom. Kroz oblikovanje drveta umetnik pokušava uhvatiti talasastost zastave, tekuće vode ili stakla. Korišćenjem slojeva baltičke breze i šarolikog egzotičnog drveta stvara oblike koji se čine savijeni. Sve zidne skulpture često se mogu okačiti i vertikalno i horizontalno, a mogu biti u izvedbi i kao samostojeće skulpture montirane na metalnu bazu, ili se jednostavno postavljaju na horizontalnu površinu, tako da mogu biti razgledane iz svih smerova. Skulpture se izrade u raznim veličinama kako bi odgovarale okruženju u kojem su smeštene. Širina i dužina određuju se nezavisno. Završna obrada vrši se čistim uljem kako bi se istakli prirodni godovi i boja drveta. Kerry Vesper nikada ne koristi boje ili lakove, a za stvaranje koristi samo drvo iz sertifikiranih održivih izvora. Sve skulpture su jedinstvene, ali sličnog stila. Svaka je potpisana, datirana i na poleđini ima upisan jedinstveni matični broj.

Izvor: DRVO, Zagreb, jun 2014.
fotografije: www.kerryvesper.com

Mladi i uspešni, a naši - Nemanja Kiso

Nemanja Kiso je diplomirao dizajn enterijera na fakultetu Primenjenih umetnosti 2009. godine. Nakon kratkotrajne akademske karijere gde je na jednom privatnom fakultetu radio kao asistent, danas je u potpunosti posvećen dizajnu modernog, upotrebnog i višenamenskog nameštaja. Projektovao je više stanova, dizajnirao veliki broj komada nameštaja, nekoliko javnih objekata (Kale-

nić pijaca, Ostrvo Lido - nagrada itd.), a najponosniji je na svoja dva inovativna dizajna (multifunkcionalnu sofau i TV komodu), koji su pored neobičnog oblika proizvedeni u Srbiji. Najprijatnije se oseća kada dizajnira upotrebne, inovativne, multifunkcionalne komade koji osvajaju svojim izgledom i udobnošću.

Posle uspešnih promocija multifunkcionalne sofe, dizajna diplomiranog arhitekta Nemanje Kiso, kod nas i u svetu, sada predstavljamo novi dizajn koji će, verujemo, biti podjednako uspešan kao prethodni.

Reč je o TV komodi, koju pored futurističkog dizajna krase i dobra funkcionalnost. Dizajniran tako da se koristi u više namena, ovaj komad nameštaja se može pojaviti u objektima poput stambeno-poslovnih jedinica, u hotelima, u restoranima itd.

Cilj ovog dizajnera je bio da napravi familiju proizvoda komadnog nameštaja, te je oblik TV komode delimično pozajmio od svog prethodnog dizajna – multifunkcionalne sofe. Multifunkcionalna sofa je bila predstavljena na Sajmu nameštaja 2013. godine o čemu smo i pisali ranije.

Multifunkcionalna sofa

Iako joj ime tako kaže, polica ne mora biti isključivo namenjena za TV. Ukoliko ne želite televizor u dnevnoj sobi, na komodu možete staviti gramofon, radio ili šta već poželite. Praktičnost, funkcionalnost, minimalizam – sve ovo su direktne asocijacije na Nemanjin dizajn.

TV komoda može biti izrađena od raznih pločastih materijala (sirova iverica - furnir, univer, medijapan), što na kraju određuje cenu ovog zanimljivog dizajna.

Visina TV komode iznosi od 80-85cm, a širina od 120-130cm.

MAŠINE, ALATI I TEHNOLOGIJE ZA OBRADU DRVETA

Vakuum prese
za furniranje
WISCHT

Automatske kanterice
sa i bez predfrezera VITAP

Univerzalne
kanterice VITAP

Horizontalni
formatizeri GRIGGIO

Viševretene
bušilice VITAP

CNC centar a bušenje
i glodanje VITAP POINT

Kompleti alata
sa prozore JV 78/88

xilia

Xilia d.o.o. - Beograd
tel. 011 219 8516, 022 349 254
mob. 063 213 549, 063 575 390
www.xilia.rs / info@xilia.rs

PRO-X BRONTO

Tanaska Rajića 25, 25 250 Odžaci, Srbija

KOMPLETNE LINIJE ZA PELETIRANJE MUNCH-GRANTECH

MEHANIČKE I EXTRUDER BRIKETIRKE

za drvo, biljne ostatke

Garancija, puštanje u rad, obuka, servis, rezervni delovi, tehnološka podrška
Tel/fax: +381 25 5 746 240, Mob. +381 65 205 60 20

prerada drveta

MOCA d.o.o.

37222 Jablanica - Kruševac
037/ 658 222, 658 223, 658 224
e-mail: dragan.moca@gmail.com
www.moca.rs

- impregnacija elektro stubova
- impregnacija TT stubova
- impregnacija železnih pragova
- uslužna impregnacija svih oblika dasaka i grade
- impregnacija drvene galerije
- struganje dasaka i greda
- proizvodnja drvene biomase (sečke)

Impregnacija TRI JELE d.o.o. 36340 Konarevo - Kraljevo
tel/fax: 036 822 109, 036 822 552, 036 821 001, 036 822 285
e-mail: trijele2@gmail.com, trijele@gmail.com
www.trijeje.com

**PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU
KANCELARIJSKOG NAMEŠTAJA**

KRAGUJEVAC, Avalska bb
tel: +381 (0) 34/ 300 895

BEOGRAD

Antifašističke borbe 30
tel: +381 (0) 11/3739 392
e-mail: salonbg@blazeks.rs

www.blazeks.rs, office@furnitura.rs

**STOLARSKA RADNJA
NEDELJKOVIĆ & SIN**
Loznica

Jelav, Vuka Karadžića 68
Proizvodnja: 015/851-471
Tel/fax: 015/897-925
e-mail: nedeljkoivisin@yahoo.com

**PROIZVOĐAČ KANT TRAKE
ZA NAMEŠTAJ**

11000 Beograd
Mirijevski bulevar 18b
(Građevinski centar MERKUR)
Tel: +381 11 2994 779
+381 11 2992 753
Tel/fax +381 11 2992 762
Email: poruke@kantex.eu
www.kantex.ro

**RADOVIĆ
ENTERIJER**

www.radovic-enterijer.com
Vrbača bb • 31210 Požega • Srbija
tel: +381 31 724 161
tel/fax: +381 31 724 140
office@radovic-enterijer.com
TOPLINA PUNOG DRVETA

AT agroflora
Kozarska Dubica

tel.052/428-530,428-531
fax.052/430-884
agroflorakd@yahoo.com
www.agroflora-doo.com

www.blum.com

blum

DRVO TRADE NV

Beograd, Surčin, Vojvodanska 370
tel. 011 844 2449, tel. 011 844 2452
www.drivotrade.co.rs, office@drivotrade.co.rs

HÄFELE

Ratarski put 8a, 11080 Beograd - Zemun
tel. +381 11 3770 554
fax. +381 11 3770 562
info@hafele.rs, www.hafele.rs

Železnik, Avalska 7
11250 Beograd
Srbija

Telefon: (+381) 11 6572 285
Mobilni: (+381) 63 226 803
Fax: (+381) 11 6572 285

office@lineta.rs www.lineta.rs

MAŠINE I ALATI ZA OBRADU DRVETA

tel. 00387-65-745-711, 00387-65-242-272
www.hezomasine.com
hezomasine@hotmail.com

AGACIJA

SVE ZA VAŠ NAMEŠTAJ I ENTERIJER

Novi Beograd, Tošin bunar 232g
tel/fax. 011 319 0974, 319 2600

Batajnica, Majora Zorana Radosavljevića 370
tel/fax. 011 848 8218, 377 4699

SVAKOJ KUĆI JE POTREBAN

DUCO

Ventilation & Sun Control

www.duco.rs • info@duco.rs
Tel.: 011 217 62 82 • Mob.: 06 9 100 100 9

InterLignum

d.o.o. Kninska 21 Teslić 74270
Tel/fax: +387 53 431-596, 431-597
E-mail: interlum@teol.net
www.interlignum.net

OPLEMENJENE UNIVER PLOČE • FURNIRANE
IVERICE • KUHNJSKE RADNE PLOČE
DIHT LAJSNE • MELAMINSKE KANT TRAKE
ABS KANT TRAKE • MDF, HDF, OSB PLOČE
GRAĐEVINSKI PROGRAM • OKOVI AMERIČKI
PLAKARA • KONFEKCIJA BRUSNIH TRAKA

TOPWOOD

11000 Beograd, Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: 011/32-82-192, 26-34-264, 21-86-488
Proizvodnja Trstenik
Tel/fax: 037/716-209, 711-569
www.toplicadrvo.co.rs
e-mail: office@toplicadrvo.com

**BETONSKE
MONTAŽNE
SKELETNE
KONSTRUKCIJE**

Visokog Stevana 43 a, 11000 Beograd
e-mail: bmsk@yuc.net
tel/fax: (+381) 11 2634393

Ovlašćeni
zastupnik

KLEIBERIT
LEPKOVI

DEPROM

Prodaja lepкова i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210
deprom@ptt.rs, www.deprom.rs
t/f 034 752 202, 063 88 53 453

RADDEX

36212 RATINA, KRALJEVO
Tel: +381 (0)36 862 099, 862 247
Fax: +381 (0)36 862 248

GRAĐEVINSKE MAŠINE

www.radex-kv.com
e-mail: info@radex.cc

KLASIČAN PARKET, BRODSKI POD I LAMINAT
ugradnja po sistemu „ključ u ruke“

Porodična tradicija za Vaš siguran korak

Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com, nesta.laminati@yahoo.com
www.nestaparketi.co.rs

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG
NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

marketing • distribution • support
Velvet

Velvet d.o.o. • Vrbnička 1b • BEOGRAD
tel/fax: +381 11 351 43 93 • 358 31 35 • 305 68 29
e-mail: office@velvet.co.rs

biznis klub

DRV tehnika

ekologija
prerada
biznis

VUCICEVICI

ДОБРАЧЕ - АРИЉЕ - СРЕЈИЈА

ДРВЕНЕ И МОНТАЖНЕ КУЋЕ
ПОДНЕ И ЗИДНЕ ОБЛОГЕ

Tel: +381 (0)31 890 171, 890 430, 897 154, 897 155
Факс: +381 (0)31 890 149

e-mail: vucicevici@eunet.rs, www.vucicevici.com

НАШЕ ДРВО ЈЕ ПРАВО!

UKRAS

35223 Veliki Popović

www.ukras.com tel. 035 621-331
info@ukras.com fax. 035 621-592

Beograd, Ljutice Bogdana 1A, tel. (011) 367-0542
Novi Sad, Vuka Karadžića br. 7, tel. (021) 6616-872
Niš, Vojvode Mišića br. 95, tel. (018) 521-995
Petrovac na Mlavi, tel. (012) 332-674
Svilajnac, tel. (035) 321-057

CROWN FOREST d.o.o.

Prilike bb, IVANJICA

Tel. 032/5462 071, Fax. 032/5462 070
Mob. 064/433332, 064/4499993, 066/8770000
www.parket-crownforest.co.rs
doo.milutinovici@open.telekom.rs

PROIZVODNJA PARKETA I PELETA

NAMEŠTAJ

EUROSTIL

PROIZVODNJA NAMEŠTAJA
od punog drveta i pločastih materijala

76300 BIJE LJINA
Banjalučka 5
+387 55 240 201
+387 65 604 955

eurostil@teol.net
office@eurostil.net
www.eurostil.net

promet · proizvodnja · kooperacija · usluge

TRGOPROMET

Ivanjica

32250 IVANJICA · V. Marinkovića 29
Tel. 032/ 660-195 · 660-196

PREDSTAVNIŠTVO I SKLADIŠTE BEOGRAD
Partizanska 205 (Dobanovačka petlja) · tel. 011/84-08-611

PROIZVODNJA REZANE GRADE
I MASIVNIH PLOČA

DRUOPROMET

32250 IVANJICA

V. Marinkovića 306
Tel/fax: 032/ 631-612

GRAKOM SN doo
Batajnički put bb
Zemun
tel. 011.7756.914
011.7756.915

• HRASTOV PARKET
• JASENOV PARKET

hrastove lajsne: klasična i sokla
sve vrste lepкова i lakova

• BRIKET I OGREVNJA DRVA

www.grakomsn.com
grakom_nn@open.telekom.rs

prerada drveta i proizvodnja parketa

Beograd, Krunska 53
Tel/fax: 011-2438-904, 3443-647
E-mail: canimpex@eunet.rs
www.canimpex-cie.com

Konarevo - KRALJEVO - Tel: 036 312 103
E-mail: zlatic@open.telekom.rs

PROIZVODNJA PARKETA

JAVORAC

BOGIŠE - BRUS

Put uspeha vodi do nas!

e-mail: javoracparket@gmail.com

tel. 037 839 022, 037 839 066
fax. 037 839 265

PARKETI TOMOVIĆ

Since 1952

S.Z.T.R. PARKETI TOMOVIĆ
32212 Prislonica-Čačak
tel. +381 32 5485 000, 5485 001, 5485 002
parketiti@eunet.rs | www.parketitomovic.com

Drvoprodukt Kocić

- kvalitet na prvom mestu -

Strojkovce · Leskovac
tel: 016/ 795 555 · 063/ 411 293
www.drvoiproduktkocić.com
e-mail: drvoproduktkocić@gmail.com

PROIZVODNJA KREVETA OD MASIVNOG DRVETA

GIUGIA vrata i prozori

Djudja Giugia d.o.o.

Srbija - Kraljevo, 36221 Žiža 756

Tel/fax: +381 36 5816 615, 5817 125, 5817 126

office@giugia.com

www.giugia.com

behind imagination

EUROHRAST

UNIVER ZA 21. VEK

SEČENJE PO MERI

EUROHRAST, Beograd, Vidikovački venac 2d
tel. 011 2331 463, 2340 734, 2321 835
fax. 2340 735

> proizvodnja svih vrsta rezane grade
> sušenje rezane grade
> proizvodnja montažnih objekata

Grada prevoz doo
Starovaška 100, 32250 Ivanjica
tel: +381 32 64 02 05
email: office@gradaprevoz.com

Grada prevoz

tel: +381 22 639065, fax. +381 22 613893
Višnjevačka bb
22000 Stemska Mitrovica
e-mail: sm.wwt@neobee.net
e-mail: belgrade@chabros.com

CHABROS

INTERNATIONAL GROUP

Zaobilazni put - Industrijska zona
15300 Loznica, Srbija
tel: +381 15 811 668, 811 830
tel/fax. +381 15 811 665
e-mail: info@europe.chabros.com

PROIZVODNJA I PRODAJA TRACNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTENJE

PETERVARI

24430 ADA, Obilićeva 20
tel. 024 85 20 66
fax: 024 85 12 92
mob. 063 776 47 17

www.petervari.rs

MatVerder

Beograd

Zrenjaninski put 147a, 11211 Borča

REZANA ČAMOVA GRAĐA

Telefon: 011/33-29-515

ALATI ZA DRVO I PVC STOLARIJE

Tel: + 381 32 352 734
356 431, 356 439
e-mail: tmax@eunet.rs

Samatini d.o.o.

proizvodnja LAMAR parketa

SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa
Milići - Bosna i Hercegovina

tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101
e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parket.com

LAMAR FLOORING - SALON PARKETA U BEOGRADU
Bulevar oslobođenja 18c - tel. 011 2647 590, 3690 247

..RANDELOVIĆ..
STROJKOVCE - LESKOVAC - SRBIJA

PROIZVODNJA:
- BUKOVE REZANE GRADE
- ČETVRTAČE
- PARKETA

Tel: +381 16/ 794 407, 795 100
Fax: +381 16/ 794 406
www.randelovic.co.rs
e-mail: info@randelovic.co.rs

QUERCUS
PROIZVODNJA PILENE GRADE I TRGOVINA

Ante Mijić
Bročice bb, NOVSKA, HRVATSKA
tel: + 385 (44) 691 951
fax: + 385 (44) 691 955
mob. +385 (98) 262 094

quercus@quercus-am.hr - www.quercus-am.hr

NIGOS
ELEKTRONIK - NIŠ

18000 Niš, Borislava Nikolića - Serjože 12
Tel/fax: +381 (0)18/ 211-212, 217-468
E-mail: office@nigos.rs
www.nigos.rs

DOO DEPROM
HAN PIJESAK

REZANA GRAĐA

tel: + 387 (0) 57/557-356
mob. + 387 (0) 65/581-214

Kordun
1916

Kordun grupa doo
Beograd
Maršala Tolbuhina 4
011/65 64 129

kordunadati@open.telekom.rs - www.kordun.hr

- alati za obradu drveta (kružne, tračne i gaterske testere, glodala, burgije, ručni alat)
- mašine za obradu drveta i ostrilice
- servis i oštrenje testera i grafičkih noževa

ARtech
Okov za prozore
100% Made in Italy

AGB
SISTEMI OKOVA
ZA VRATA I PROZORE
www.agb.it

Ital centar doo
Beograd - Batajnika
www.italcentar.co.rs
tel. 011 7483 407, 3774 873

STRUGARA UROŠ d.o.o.

Ulica Žikina 41, Radinac, Smederevo
telefon: 026/701-156, faks: 026/701-471
e-mail: strugarauros@sohosistem.net

Fabbrica

Fabbrica d.o.o.
Bosanska 65, 11080 Zemun, Srbija
+381 11 316 99 77, +381 11 316 99 88
office@fabbrica.co.rs
www.fabbrica.co.rs

NAMEŠTAJ ENTERIJER STOLARIJA

3M

Smederevo, Šalinička 66
telefon: 026/221-626
mob: 063/210-238

TOP TECH **BIESSE**

TOP TECH WOODWORKING d.o.o.
Kneza Miloša 25 - 11000 Beograd - Republika Srbija
tel. +381 11 3065 614 - fax: +381 11 3065 616
e-mail: office@toptech.rs

BIESSE S.p.A.
Via della Meccanica, 16 - 61122 Pesaro - Italy
tel. +39 0721 439100
e-mail: biesse.marketing@biesse.com
www.biesse.com

BJELAKOVIĆ
HAN PIJESAK

SVE VRSTE REZANE GRAĐE
Suva stolarska daska • Elementi za stolariju
Brodski pod • Lamperija • Drveni briket

Tel: +387 (0)57/666-200, 666-201
Mob: +387 (0)98/826-808

fantoni group

špič iverica

Špič Iverica DOO
V. Marinkovića 139, 32280 Ivanjica
Centrala +381 32 66 11 66
Fax +381 32 66 33 20
www.iverica.rs

spinvalis
tvornica namještaja d.d.

Veleprodaja
tel. 00 385 34/311-175
prodaja@spinvalis.hr
www.spinvalis.hr

Lokve
PROZORI I VRATA

LOKVE doo, Homer 39
51316 Lokve, Hrvatska
tel. +385 (0)51 508 300, 385 (0)51 508 304
lokve@lokve-prozori.hr, www.lokve.com

INČ STYLING d.o.o.
Beograd
Šljivarska 18

INČ STYLING
PARKETI

Tel. Fax: +381 11 3945442
Mob: +381 63 210912
Mob: +381 63 8196509
Email: inchstyling@yahoo.com

Estia
BEOGRAD - SRBIJA

11080 Zemun
Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316-42-51
316-16-29
219-76-32
219-86-25

estia.beograd@gmail.com
estia@eunet.co.rs, www.estia.co.rs

xilia

tel. 011 219 8516
022 349 254
022 340 931
mob. 063-213-549
063-428-562
www.xilia.rs / info@xilia.rs

interholz

www.interholz.rs

INTERHOLZ
Magacin JNA 2b
11211 Borča
tel. +381 11 3322 460
+381 11 3322 182
+381 11 2960 648
e-mail: rajko@interholz.rs

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVC 22427, Kraška 14
Tel/fax 022 455 848, 455 810

Sand

tel. +381 15 470 470
fax: +381 63 470 480
e-mail: office@sand.rs
www.sand.rs

WEINIG

Vesna Spahn
Zastupnik za Srbiju i Crnu Goru

MW GROUP SCG DOO
Čučićeva 1/1 • 37000 Kruševac
Tel/fax: +381 37 445 070, 445 071, 445 075, 445 077
Mob: 063 622 906
e-mail: mwgroupscg@open.telekom.rs
www.mwgroup.rs

- nameštaj po meri, projektovanje i opremanje prostora
- univer, radne ploče, medijapan, lesomit, špreploče
- obrada na CNC mašini
- krivolinijska sečenja i kantovanje
- okov i galanterija
- furniranje po želji kupca
- veliki izbor furnira
- unutrašnja vrata savremenog dizajna

 AGACIJA

Novi Beograd

Tošin bunar 232g

tel/fax. 011 319 0974, 319 2600

Batajnica

Majora Zorana Radosavljevića 370

tel/fax. 011 848 8218, 377 4699

Batajnički drum 303

(Auto-put Beograd-Novu Sad)

www.agacija.com

Stolarsko trgovinska radnja, BELI BOR, bavi se preradom drveta, izradom delova u masivu, komodnog nameštaja, kuhinjskih i trpezarijskih stolova, klub stolova i setova, kao i izradom samačkih, bračnih i spratnih kreveta.

Svi elementi i gotovi proizvodi izrađuju se od masivnog drveta i medijapana.

BELI BOR

Stolarsko trgovinska radnja
Leskovac

STOLARSKO TRGOVINSKA RADNJA "BELI BOR"
16 000 LESKOVAC, TOME KOSTIĆA 1

TEL/FAX: +381 16/ 296-327, 296 - 318, SALON: +381 16/213-877
WWW.BELI-BOR.CO.RS, E-MAIL: OFFICE@BELI-BOR.CO.RS

WINSTORE K3

Kako bi se proizvelo ono
što Vam je potrebno i
kada Vam je potrebno

Winstore K3 može biti integrisan u ćelije za nesting ili sečenje čime se postiže značajno povećanje produktivnosti. Zahvaljujući dostupnosti i blizini panela, moguće je značajno povećanje proizvodnog kapaciteta ćelije u poređenju sa manuelnim metodama utovara poput viljuškara.

Top Tech Woodworking d.o.o.

Kneza Miloša 25
11000 Beograd Republika Srbija
Tel. +381 11 3065 614
Fax +381 11 3065 616
office@toptech.rs

biesse.com

TOP TECH
WOODWORKING

BIESSE

ARTech

Okov za prozore
100% Made in Italy

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

www.agb.it

ARTech je novi AGB sistem okova za okretno nagibne prozore.

ARTech je projektovan po principu modularne logike koja omogućava multifunkcionalnost elemenata, dok proces ugradnje okova dobija na fleksibilnosti, sa daleko manjim zalihama okova na lageru.

ARTech, u skladu sa njegovim imenom, ističe dizajnerska i inovativna tehnička rešenja.

ARTech je plod kreativnosti i iskustva, italijanske proizvodne firme sa učešćem od 100%.

